ALEX.
APHROD.

Paris 1541

Alexander Aphrodisius

ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ἈΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ

ἰατρικὰ ἀπορήματα, καὶ φυσικὰ προβλήματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ,
ἰατρικῶν ἀπορημάτων, καὶ φυσικῶν προβλημάτων,
τὸ α.

Τῶν προβλημάτων, τὰ μὲν αὐτόθεν ἐστὶ πιστὰ, καὶ γνώριμα, πάσης ἀμφιβολίας καὶ ζητήσεως ἄγευστα. (τίς γὰρ οἶμαι, νοῦν ἔχων ἀπορήσειε, τίνος ἕνεκεν ἡ φύσις τοῖς πτηνοῖς ἐδωρήσατο πτερά· πᾶς γὰρ συνετὸς, εἴποι ἂν, ὅτι θάλψεως χάριν, ἀνθ' ἱματίων μὲν πρῶτον περιέβαλε· δεύτερον δὲ, καὶ ἄλλου ἕνεκεν· πεζοῖς δὲ ζώοις θρίχας· ἑρπετοῖς δὲ, φολίδας· ἐνύδροις δὲ, λεπίδας, ἢ ὄστρακα· καθάπερ τὰ ὀστρακόδερμα προσαγορευόμενα· καὶ πάλιν δὲ τί τοῖς μὲν, κέρατα· τοῖς δὲ, κέντρα· τοῖς δὲ, ὀξεῖς ὄνυχας ἢ ῥάμφη· ἤ τι τοιοῦτον· πρὸς ἄμυναν τῶν ἀδικούντων ὥσπερ φυσικοῖς δόρασιν ἠσφαλίσατο ταῦτα· καρποὺς δὲ πάντας, καὶ σπέρματα, πρὸς γένεσιν, καὶ διαδοχὴν τοῦ γένους τεκτηναμένη ἡ φύσις, λέπεσιν, ἢ σώμασί τισιν ὑγροῖς ἢ ξυλώδεσιν, ἢ δέρμασιν ὁμοίως ἠσφαλίσατο, καθάπερ ἐν κιβωτῷ τούτους ἀποκρύψασα πρὸς ἀποφυγὴν κρύους, ἢ θάλπους, ἢ ζώων τινῶν ἀδικούντων. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πρόβλημα παντελῶς ἀχρεῖον ὂν κατέλειψεν, ἀλλὰ πρὸς ζοφὴν

παρεσκεύασεν. αὐτὰ δὲ τὰ φυτὰ, φύλλοις μὲν, καὶ φλοιῷ, καὶ τοῖς ὁμοίοις ἠμφίασεν ἀντὶ πτερῶν. προῄδει γὰρ ὡς ἄμετρος ψύξις, ἢ θερμότης ἐδύνατο λυμήνασθαι ταῦτα. ἀκάνθαις δὲ καθώπλισεν, ἀντὶ βελῶν, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ζώων φθοράν. ἄνθεσι δὲ ποικίλοις ἐστεφάνωσε ταῦτα, κόσμου καὶ κάλλους ἕνεκεν. καὶ πάλιν ὥσπερ κήρυκας προμηνύοντας τὴν τῶν καρπῶν προκύπτουσαν γένεσιν. ὅσοι μέντοι αὐτὰ γνωστὰ καὶ σαφῆ προτείνουσιν, ἄντικρυς δέονται νοῦ. ὅσοι δὲ διχοστατοῦσιν, ἢ συμφύτως διὰ τὴν περὶ σύνεσιν ἡ θερμότης, ἁπτικῆς αἰσθήσεώς εἰσιν ἐνδεεῖς. ὅσοι δὲ πότερον φύσις καὶ λόγος προνοητικὸς προμηθεύεται τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, τὴν τάξιν, τὴν κίνησιν, τὴν θέσιν, τὴν διάπλασιν, τὰς χρόας, τὰ παραπλήσια, κολάσεως τυγχάνουσιν ἔνοχοι. τὰ δὲ ἄλυτα παντελῶς ἐστὶ, θεῷ μόνῳ γνώριμα, διὰ καὶ τὴν τούτων οὐσίαν ὑποστήσαντι. καὶ γὰρ ὁ τεχνίτης, ἔργον τι μηχανικὸν κατασκευάσας οἶδεν αὐτοῦ πάσας τῶν ἐνεργειῶν τὰς αἰτίας. ἰδιώτης δὲ, παντελῶς ἄμοιρος τῶν αἰτιῶν ἐστίν. ἄπορα δὲ ζητήσεώς ἐστιν αἱ τοιαίδε. τίνος ἕνεκεν οἱ γαργαλιζόμενοι μασχάλας, ἢ πέλματα, ἢ πλευρὰς, γελῶσιν. ἢ τίνος χάριν ἀκούοντές τινες μαρμάρων παραξυομένων, ἢ πριζομένων, ἢ ξίζοντος, ἢ ῥινουμένου σιδήρου, τοὺς ὀδόντας εὐθέως ναρκῶσιν. ἢ διὰ τί τὴν

ἀπὸ

ἀπὸ τῶν ψυχρῶν ὀπωρῶν προσγινομένην αἱμωδίαν τοῖς ὀδοῦσιν ἀνδράχνη ψυχρὰ πεφυκυῖα θεραπεύει, καὶ οὐκ ἔτι τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, ἀλλὰ τὰ ὅμοια. ἢ διὰ τί λίθος ἡ μαγνῆτις ἕλκει μόνον τὸν σίδηρον, ὑπό τε τούτου ῥινημάτων ζωοποιεῖται ἡ λίθος. ἥ τε ἤλεκτρος λεγομένη μόνα τὰ κυρήβια, καὶ τὰ κάρφη συναναρπᾷ, κολλωμένη τούτοις. καὶ λέων ἀλεκτρυόνα δέδοικε μόνος. ὄρνις δὲ κατοικίδιος ᾠὸν τεκοῦσα τοῖς κάρφεσιν ἑαυτὴν ἀποκαθαίρει πανταχόσε τοῦ σώματος. ὄρτυγές τε σιτοῦνται τὸν ἐλλέβορον, τοῖς ἀνθρώποις δηλητήριον ὄντα. ψάροι δὲ, τὸ κώνειον. σκαμμωνία δὲ, μᾶλλον χολὴν ξανθὴν ἕλκει. κολοκυνθὶς δὲ, καὶ ἀγαρικὸν καὶ λευκὸς ἐλλέβορος, εὐφόρβιόν τε, καὶ κόκκος κνίδιος, φλέγμα. μέλας δὲ ἐλλέβορος, καὶ ἐπίθυμον, μέλαιναν χολήν. τινὲς δὲ ὑπὸ μὲν τῶν καθαιρόντων, στεγνοῦνται τὴν κοιλίαν. ὑπὸ δὲ τῶν στελλόντων, καθαίρονται μᾶλλον. καὶ ἄλλος πρὸς τήνδε πλέον ἥδεται τὴν τροφὴν, ῥᾷον αὐτὴν μεταβάλλων. οὐδεὶς δὲ καὶ τὴν θαλασσίαν νάρκην ἀγνοεῖ, πῶς διὰ τῆς μηρίνθου τὸ σῶμα ναρκοῖ. τρίγλη τε κρατουμένη, ἀντιπαθεῖ τῇ νάρκῃ. καὶ μυρίων ἄνσοι τοιούτων προκαταβαλοίμην κατάλογον, πείρᾳ μόνον γινωσκομένων, ἃ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἰδιότητες ἄρρητοι λέγονται. τὸ γὰρ ἴδιον ἑκάστου προφερόμενον, ἄρρητον ὑπάρ-

χει πρὸς ἀπόδοσιν τῆς αἰτίας· κακῶς γοῦν ἔνιοι λύσεις ἀθρόας τούτων παραβάλλουσιν· ἀπυεφτάτας δὲ, καὶ ἀπιθάνους· φασὶ γὰρ τὰ καθαρτήρια θερμότατα τοῖς χυμοῖς ἕλκειν· ὅπερ ψεῦδος· ἔδει γὰρ πᾶν θερμὸν εἶναι καὶ καθαρτήριον· οὕτω γὰρ τὸ πέπερι θερμὸν ὂν, οὐχ ἑλκτικόν ἐστιν· ἀλλὰ πεπτικὸν, καὶ τονωτικόν· ὡσαύτως δὲ καὶ μαστίχη, καὶ ἀλόη· φαμὲν δὲ μὴ ἀντιστρέφειν τὸν λόγον· πᾶν γὰρ καθαρτήριον, θερμὸν μὲν τῇ κράσει, κενωτικὸν δὲ τῇ δυνάμει· οὐ πᾶν δὲ θερμὸν ἤδη καὶ τὴν δύναμιν καθαρτήριον· λέγουσι δὲ τὸν στρουθοκάμηλον, σίδηρον πέττειν, οὐκ ἰδιότητί τινι, μᾶλλον δὲ θερμότητι· ὅπερ ἄτοπον· λέων γὰρ τούτου τοῦ ζώου θερμότερος ὢν, οὐ πέττει τὸν σίδηρον. οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἐστὶν ἰδιώματα μόνοις, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ φιλοσόφοις, καὶ γραμματικοῖς, πάθη λεγόμενα καὶ σεσημειωμένα ταῖς χρήσεσι· χρὴ τοίνυν προβάλλειν εἰς ζήτησιν τὰ μέσην ἔχοντα χώραν, ἀμφίβολά τε πρὸς γνῶσιν, οἷά τε πρὸς λύσιν ἀποπεσεῖν· ὥσπερ γὰρ τῶν λεγομένων, τὰ μὲν ἐστι ψευδῆ πᾶσι γνωριζόμενα· τὰ δὲ πάντη τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἀπόδειξιν κεκτημένα, τὰ δὲ ὡς ἂν εἴποι τις, ἐξ ἀμφοτέρων κεκραμένα λεγόμενα· τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τῶν προβαλλομένων, τὰ μὲν ἐστιν εὔδηλα πᾶσι γινωσκόμενα· τὰ δὲ πάντη κεκρυμμένα, λύσιν οὐχ

ἀποδε-

ὑποδεχόμενα, τὰ δὲ μέσην ἔχοντα φύσιν· ὧν καὶ τὴν ἔκθεσιν ποιησόμεθα. λυτέον δὲ πᾶν πρόβλημα, ἀπὸ κράσεως, ἢ διαπλάσεως, ἢ ἐνεργείας, ἢ συμπαθείας τοῦ ὁμοίου, ἢ χρώματος, ἢ κατὰ ἀπάτην αἰσθήσεως, ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν, ἢ ἐκ τοῦ μᾶλλον, καὶ ἧττον τῶν ἐνεργουσῶν δυνάμεων αὐτοῦ. ἢ καθὸ σκληρότερον ἢ μανώτερον, ἢ μεῖζον, ἢ ἔλαττον αὐτὸ φαμέν· ἢ ἀπὸ χρόνου, καὶ ἡλικίας, καὶ ἔθους, ἢ οὐσιώδους, ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἢ τῶν ὁμοίων· καθὼς ἐν τοῖς προβλήμασιν εὑρήσεις τὰ λεγόμενα. τούτοις οὖν τοῖς κανόσι χρησάμενος, πᾶν ἀπορούμενον δυνήσῃ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αἰτίας ἀγαγεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀρκεῖσθαι χρὴ τῇ καθόλου μεθόδῳ, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τοῖς κατὰ μέρος χειραγωγεῖν τὸν διδασκόμενον, ἀρξόμεθα τῶν λύσεων.

Διά τί τοὺς ἀνθρώπους ὁ Ὅμηρος πολιοκροτάφους ἐκάλεσεν. ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντεῦθεν αἱ πολιαὶ ἄρχονται τῷ εἶναι τὰ ἐμπρόσθια τῆς κεφαλῆς, τῶν ὀπισθίων μᾶλλον ὑγρότερα καὶ φλεγματικώτερα· ἡ λύσις ἐκ κράσεως.

Διά τί δὲ, καὶ τὰ ἐμπρόσθια τῆς κεφαλῆς, φαλακροῦται μόνα· διότι μαλακὰ, καὶ ἀραιοπόρα· τῆς οὖν τριχὸς ὑπὸ τῆς φυσικῆς ξηρότητος ἀτροφούσης, ῥαδίως ἐκ τούτων τῶν μερῶν

ἀποπίπτει, καὶ μὴ κατεχομένη στερεῶς· ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ξηροτέρων καὶ πυκνοτέρων ὄντων· ἡ δὲ φαλάκρωσις, τὴν γένεσιν ἐκ ξηρότητος ἔχει· διὰ δὴ τοῦτο, καὶ οἱ οὐλότριχες ὡς ξηροκέφαλοι, θᾶττον μὲν φαλακροῦνται· βράδιον δὲ πολιοῦνται· τῆς ξηρότητος ἐνδαπανώσης τὰ φλεγματώδη περιττώματα· εἰσὶ δὲ καὶ ἄγρυπνοι μᾶλλον τῶν ἄλλων· ὁ γὰρ ὕπνος ἐξ ὑγρότητος· ὡς δηλοῖ τὰ βρέφη ὑγρὰ τυγχάνοντα, καὶ ὑπνώδη, καὶ περιττωματικὰ· καὶ τὰ ὑγρὰ πάθη· καὶ οἱ οἰνοφλυγήσαντες, καὶ πυκνὰ λουόμενοι. τυγχάνουσι δὲ καὶ ἧττον ἀπερίττοι τὰς ἐκροὰς τῶν περιττωμάτων, ῥῖνας φημὶ καὶ στόμα καὶ ὀφθαλμούς. οἱ δὲ ἁπλότριχες ὑγροκέφαλοι πεφυκότες, τὰ ἐναντία πάσχουσι· βράδιον, ἢ οὐδὲ ὅλως φαλακρούμενοι. φαλακροῦνται γὰρ καὶ διὰ γένους διαδοχὴν ὥσπερ καὶ ποδάγρα, καὶ ἄλλα πάθη, κατὰ συγγένειαν διαδέχεται τὰ τικτόμενα· τάχιον δὲ πολιοῦνται, καὶ ὑπνώδεις καὶ περιττωματικοὶ τυγχάνουσιν· αἱ δὲ πολιαὶ λευκαὶ, μιμοῦνται γὰρ τοῦ ψυνήσαντος φλέγματος τὴν χροιάν. ἐνίοτε δὲ καὶ χρυσοειδεῖς τυγχάνουσιν· ὅταν συναναμιχθῇ ἡ λεκιθώδης χολὴ τῷ φλέγματι.

Διατί οἱ γέροντες περιττωματικοὶ καὶ ἄγρυπνοι. περιττωματικοὶ μὲν, διότι ψυχρότεροι

τῷ χρόνῳ, καὶ ἀδυνατώτεροι γεγονότες, καὶ ἧττον
πέττοντες, πολλὰ συνάγουσι περιττώματα
κατὰ τοὺς πόρους. ξηροὶ μέντοι κατὰ τὰ στερεὰ
σώματα πεφυκότες εἰσὶ, καὶ διὰ τοῦτο ἄγρυπνοι.
τὰ γὰρ βρέφη ὑγρὰ τοῖς πόροις τε καὶ τοῖς
στερεοῖς σώμασιν ὑπάρχει.

Διὰ τί τὰ παιδία ὑγρὰ ὄντα, καὶ περιττω-
ματικὰ, πολιὰς οὐκ ἀναφέρει. ὅτι ὑγρὰ καὶ
θερμὰ τυγχάνουσι. τὸ μέντοι φλέγμα, ὑγρὸν καὶ
ψυχρόν. ἄλλως τε καὶ τὸ βρέγμα τῆς κεφαλῆς
ἔχει δερματῶδες καὶ ἀραιοπόρον. καὶ δια-
φορεῖ τὰ περιττώματα. τῷ χρόνῳ γὰρ σκληρύ-
νεται, καὶ ὀστῶδες γίνεται πυκνότερον. ὅθεν
καὶ ῥαφὰς αὐτῷ δέδωκεν ἡ φύσις ὕστερον, πρὸς
τὸ διαφορεῖν ἐκεῖθεν τὰ ἀτμώδη περιττώματα.
ἡ λύσις ἐκ κράσεως καὶ κατασκευῆς σωμάτων.

Διὰ τί αἱ γυναῖκες καὶ οἱ εὐνοῦχοι, ταχέως
πολιοῦνται. αἱ γυναῖκες μὲν, ὡς φύσει ψυχραί.
καὶ ἀπὸ τῆς ἀργίας δὲ περιττώματα συνά-
γουσι πλείονα, καὶ μάλιστα τῶν καταμηνίων
ἐκλελοιπότων. εὐνοῦχοι δὲ τῷ μηκέτι τὸ σπέρ-
μα ἐκκρίνειν, ἀλλ' ἔχειν τὸ περίττωμα τὸ γεν-
νητικὸν τοῦ σπέρματος συναναδιδόμενον τῷ
αἵματι καθ' ὅλον τὸ σῶμα. ὅπερ ἐστὶ φλεγμα-
τῶδες.

Διὰ τί δὲ καὶ ἄτριχες. γυναῖκες μὲν ὡς ψυ-

χραὶ

χροί, πυκνοὺς ἔχουσι τοὺς πόρους τοῦ σώματος· τὸ γὰρ ψυχρὸν, πιλητικόν· καὶ οὐκ ἔχουσιν ὁδὸν αἱ τρίχες πρὸς ἔξοδον. καὶ εὐνοῦχοι δὲ, ὡς ὑγροὶ καὶ περιττωματικοὶ σφόδρα. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ, καὶ τὰ κάθυγρα χωρία, βοτάνας οὐ βλαστάνει. οὔτε μὴν τὰ ἄγαν ξηρά, καὶ πετρώδη, ἐοικότα ταῖς φαλακρότησι.

Διὰ τί τῶν εὐνούχων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ πόδες διαστρέφονται· ὅτι ἀπὸ τῆς εἰρημένης πολλῆς ὑγρότητος, ἔχουσι τὰ μόρια διάβροχα σφόδρα καὶ μαλακά· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀσθενῆ. τὸ οὖν ἐπικείμενον βάρος τοῦ σώματος, τὰ σκέλη μὴ φέροντα, στρεβλοῦνται· οὕτω γὰρ καὶ καλάμῳ ἐὰν ἐπιθῇς βάρος, κάμπτεται. ὅτι γὰρ τὸ μὲν σκληρὸν καὶ ξηρὸν ἰσχυρὸν, καὶ πρὸς ἐνέργειαν μᾶλλον ἀντέχει· τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ μαλακὸν ἀσθενὲς πρὸς ἐνέργειαν, δηλοῖ καὶ ξύλα καὶ δέρματα καὶ σχοινία· δηλοῦσι δὲ καὶ ἄνθρωποι. ἀπὸ γὰρ λουτρῶν ἢ ποτῶν πλειόνων, ἀσθενέστεροι πρὸς ἐνέργειαν. ἀπὸ δὲ εὐταξίας συμμέτρως ξηρανθέντες, εὐσθενεῖς εἰσὶ πρὸς ἔργον. ὅθεν εὐνοῦχοι μὲν, καὶ γυναικώδεις, ἀσθενεῖς. ἴσως δὲ καὶ οἰνόφλυγες, ὡς φλεγματωδέστεροι. ψυχροὶ γὰρ γινόμενοι, τὸ ἐναντίον ἀντεισάγειν ποθοῦσιν· οἶνος δὲ, θερμὸς φύσει· αἰθίοπες δὲ, ὡς ξηρότεροι, οὐλότριχες, ἰσχνοί, μυώδεις, ἰσχυροὶ πρὸς ἔργον.

Διὰ τί δὲ καὶ ὀξύφωνοι. πάλιν γὰρ ἡ πλείων ὑγρότης παχύνουσα τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν αὐτῶν, ἀποστενοῖ. καὶ τὸ πνεῦμα διὰ στενῶν τόπων διαβαῖνον, ὀξυφωνίαν ποιεῖ. διὰ δὲ εὐρυτέρων, ὡς ἐπὶ ἀνδρῶν, μεγαλοφωνίαν. εἰκόνα δὲ λάμβανε τῶν αὐλῶν τὰς ὀπάς. ὅτι δὲ πλείστης ὑγρότητός εἰσιν ἔμπλεοι, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ ἀδρύνεσθαι, καὶ μαστοὺς γυναικώδεις ποιεῖν. καὶ βλέφαρα οἰδαλέα. καὶ ἁπλόθριχες καὶ πολιώδεις.

Διὰ τί ἔνιοι τῶν εὐνούχων ποσῶς ἀφροδισίων ὀρέγονται, καὶ ἐρῶσί ποτε. ὅτι πολλοὶ παρὰ τὸ ἡβάσκειν ὀρχοτομήθησαν ἢ ἐθλάσθησαν. καὶ ὥσπερ ἡμιτελεῖς εἰσὶν εὐνοῦχοι. καὶ οἱ φύσει δὲ θερμότεροι τὸ ἧπαρ, καὶ τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα μεγάλα ἔχοντες. οἵτινες φαντάζονται μὲν τὴν χρῆσιν, οὐκ ἐνεργοῦσι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν. διότι τὸ αἰδοῖον, αὐτὸ μὲν ἀπεμαράνθη, (τὸ γὰρ οἰδίσκον πνεῦμα συνεχῶς ἐκλέλοιπεν. ὅπερ ὑπὸ τοῦ σπέρματος ἐτίκτετο. καὶ διὰ τῶν σπερματικῶν πόρων ἐφέρετο ἐκ τῶν περὶ τὰ ἰσχία μερῶν, ὡς ἐπὶ παιδίων δὲ τετύφλωνται αὐτῶν οἱ σπερματικοὶ πόροι συμπεσόντες.

Διὰ τί ἐν παντὶ τόπῳ τετριχωμένοι, πολιὰς ποιοῦμεν, ἐν δὲ μασχάλαις οὐκέτι. ὅτι ὁ τόπος θερμός. ἀρτηριώδης γάρ, καὶ φλεβώδης ἄλλως τε καὶ ἀραιόπορος ὤν, διαφορεῖ συνεχῶς τὰ φλεγματώδη περιττώματα. δηλοῖ δὲ τοῦτο, τὸ συνεχῶς ἱδροῦν αὐτάς.

Διὰ τί ἔνιοι αἰδούμενοι ἱδροῦσι τὰς μασχάλας· ὅτι μᾶλλον ἀραιοπόροι. ἡ φύσις γὰρ ἀποστρεφομένη τὸ τιμῆς ἢ εὐλαβείας ἄξιον, μετρίως φεύγει σὺν τῷ αἵματι εἰς τὰς μεγίστας φλέβας καὶ ἀρτηρίας· καὶ αὗται πληρούμεναι ἀποστάζουσιν. οἱ δὲ χαιρόμενοι, τῷ διαχαλᾶσθαι ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀραιοῦσθαι πλέον δὲ τὰς μασχάλας.

Διὰ τί οἱ φοβούμενοι ὠχροί εἰσιν. ὅτι ἡ ἡμετέρα φύσις, καὶ ἡ προνοουμένη τοῦ σώματος δύναμις, δέει τοῦ μὴ παθεῖν τι παρὰ τῶν ἐκτὸς, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς φοβούμενοι καὶ δειλιῶντες, ὧν οἴκοις ἀποφεύγομεν, καὶ αὐτὴ φεύγει σφόδρα πρὸς τὸ βάθος τοῦ σώματος, ἀσφαλείας χάριν. συνέλκει δὲ μεθ' ἑαυτῆς τὸ αἷμα, ᾧ κέχρηται τροφῇ καὶ ὀχήματι, ὡς καὶ χρωστῷ μόνῳ χυμῷ. τοῦτο δὲ ἦν, τὸ ῥοδίζον τὸ δέρμα καὶ ἐρυθραῖνον.

Διὰ τί καὶ τρέμουσιν. ὅτι καὶ ἡ ψυχικὴ δύναμις κατὰ συμπάθειαν τῆς φύσεως φεύγουσα τὰ νεῦρα καταλιμπάνει, ἅπερ ἐφύλαττον τὰ ἄζομαι μόρια. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀποπατοῦσι καὶ οὐροῦσιν ἀπροαιρέτως. οἱ γὰρ κλείοντες τοὺς πόρους τῶν περιττωμάτων μύες, νῦν ἀσθενοῦντες ἀφιᾶσι τὰ περιττά.

Διὰ τί οἱ χαίροντες ἐρυθριῶσιν. ὅτι ἡ φύσις αὐτοῦ διαλλάκτως τῷ ἡδοντι προτρέπει κατὰ

τὸ ἐκτὸς ὄντι· καθάπερ ἡμεῖς φίλῳ ἢ τέκνῳ. συνέπεται δὲ τὸ αἷμα ταύτῃ. μεμαθήκαμεν δὲ τοῦτο ἐρυθρίζειν τὸ δέρμα τῷ ἰδίῳ χρώματι. οἱ δ' ὠχριῶντες, διὰ τὸ ἐναντίον.

Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι ἐρυθριῶσιν. ὅτι ἡ φύσις αὐτοδιδάκτως τινὶ συνειδήσει, τὸ τιμῆς ἄξιον αἰσχυνομένη, καθάπερ εὐγενὴς κόρη, μετρίως ὑποστέλλεται πρὸς τὸ βάθος καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος. τοῦ αἵματος τούτου συγκινουμένου καὶ χεομένου, τὸ δέρμα βάπτεται τῷ τοῦ αἵματος χρώματι. οἱ δέ φασιν, ὅτι ὥσπερ αὐτὸ προβάλλεται σκέπης ἕνεκεν. οὕτω γὰρ καὶ τὴν χεῖρα φυσικῶς τῷ προσώπῳ προσφέρουσι.

Διὰ τί ἔνιοι φοβηθέντες ἀπέθανον. ὅτι φεύγουσα λίαν ἡ φυσικὴ δύναμις εἰς τὸ βάθος μετὰ τοῦ αἵματος, τὸ ἔμφυτον θερμὸν καὶ ζωτικὸν, τὸ παρὰ τῆς καρδίας γινόμενον, ἀθρόως καταβαπτίζει καὶ σβέννυσι, καὶ φθορὰν ἐπάγει· τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ τὸ ἔλαιον πολύ τε καὶ ἀθρόως ἐπιβαλλόμενον λυχνιαίᾳ φλογὶ, σβέννυσιν αὐτήν. ἀναλογεῖ δὲ τὸ ἐκ καρδίας θερμὸν, λυχνιαίᾳ φλογί. καὶ οἱ ἀμέτρως δὲ ὀδυνώμενοι ἀπέθανον τῷ αὐτῷ λόγῳ· ἀπόλλυται γὰρ ἡ ἐντὸς κίνησις τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, καθάπερ καὶ τὸ πῦρ ἐπιπωματιζόμενον σβέννυται.

Διὰ τί πολλοὶ τῶν οἰνοφλυγησάντων ἀπέθανον. ὅτι πάλιν τὸ πλῆθος τοῦ οἴνου, τὴν φυσι-

κὴν

κὴν καὶ τὴν ζωτικὴν δύναμιν καὶ θερμότητά καταβαπτίζει. πάσχουσι δὲ τοῦτο μάλιστα, ὅσοι τὸ ἔμφυτον θερμὸν ὀλίγον καὶ ἀσθενὲς ἔχουσι. τὸ πολὺ γὰρ καὶ ἰσχυρὸν ἀντέχειν μᾶλλον δύναται, καὶ τῷ χρόνῳ πέττει τὸ πλῆθος· καθάπερ καὶ ἡ πλείων φλὸξ φέρει πλείονα τοῦ ἐλαίου τὴν ἐπίχυσιν.

Διὰ τί οἱ γέροντες τρέμουσιν. ὅτι τὰ νεῦρα πάλιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, καὶ οἱ μύες τῶν μορίων μὴ δεχόμενοι τὴν ἀρκοῦσαν δύναμιν κινητικὴν, οὐκ ἀντέχουσιν ὁμοίως βαστάζειν τὸ βάρος τοῦ σώματος. γίγνεται δὲ τρόμος, τῷ ἕλκειν ἐπὶ τὸ κάτω τὸ βάρος τοῦ σώματος, τὸ μόριον. τὴν δὲ ψυχικὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ ἄνω. καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν καὶ συνεχῶς γινόμενον τὸν τρόμον ποιεῖ. ὅθεν λοιπὸν, ἐπὶ τὸ κάτω νεύουσιν, ἐπὶ γῆν σπεύδοντες, ὅπου καὶ φύσις βιάζεται. ὅθεν καὶ βακτηρίαις ἑαυτοὺς, καθάπερ τοίχους παλαιοὺς ἀντὶ ξύλων στηρίζουσι. διὰ τοῦτον τὸν λόγον τῆς ἀσθενείας τῶν δυνάμεων, ἀπροαιρέτως ἀφιᾶσι σκύβαλον καὶ οὖρον.

Διὰ τί οἱ λυπούμενοι ὠχριῶσιν. ὅτι πᾶσα ἡ φύσις συμπεπτωκυῖα συστελλομένη τοῦ ἀνιαροῦ, κατ᾽ ὀλίγον συνδύει πρὸς τὸ βάθος μετὰ τοῦ ἐρυθρίζοντος αἵματος τὸ δέρμα, ἧττον μέντοι τῶν φοβουμένων.

Διὰ τί οἱ χαιρόμενοι ἀθρόως καὶ σφοδρῶς,
ποτὲ καὶ ἐκλύονται. περὶ τὴν ζωτικὴν δύνα-
μιν, καὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἀμέτρως ἔξω φερό-
μενον πρὸς τὸ ἦθος διαφορεῖσθαι καὶ ἀπόλλυ-
σθαι. ὅθεν καὶ ἱδροῦσι καὶ ἐρυθριῶσι. διὰ τὴν πα-
ρουσίαν τοῦ αἵματος. τὸ γὰρ ἔμφυτον θερμὸν καὶ
αὐτὸ τὸ πῦρ, τῇ μὲν θερμότητι καὶ τῇ φύσει τοῦ
οἰκείου τόπου, ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖται. πάλιν δὲ
διὰ τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς, ἐπὶ τὸ κάτω. ὁπο-
τέρα τοίνυν τῶν κινήσεων ἀπόλλυται, δια-
φθείρει τοῦτο.

Διὰ τί οἱ λυπούμενοι καὶ οἱ ἐρῶντες καὶ οἱ
ὀργιζόμενοι στενάζουσι μέγα καὶ συνεχῶς. ὅτι
οἱ μὲν λυπούμενοι, πρὸς τὸ λυπῆσαν ἔχουσι
τὴν ψυχὴν ἐστραμμένην· οἱ δὲ ποθοῦντες, πρὸς
τὸ ποθούμενον· οἱ δὲ χολῶντες, πρὸς τὸ τὴν ὀρ-
γὴν κινῆσαν αὐτοῖς. ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐστραμμέ-
νη πρὸς τὸ κινῆσαν αὐτὴν, ἀμελεῖ, καὶ ὥσπερ
ἐπιλανθάνεται χορηγεῖν τοῖς τοῦ θώρακος
μυσὶ τὴν κινητικὴν δύναμιν. ἡ καρδία τοί-
νυν, μήτε τῇ διαστολῇ τοῦ θώρακος εἰσδεχο-
μένη τὸν ἀέρα καὶ ῥιπιζομένη, καὶ ἐμψυ-
χομένη· μήτε διὰ τῆς συστολῆς ἐκκρίνουσα τὰ
λιγνυώδη περιττώματα, ἅπερ ἡ τοῦ αἵματος
ἔγκαυσις ἐγέννησε, δέει τοῦ μὴ πνιγμὸν πα-
ρακολουθῆσαι, τὴν ψυχὴν ἀναγκάζει. καὶ
ἀπομιμνήσκει πλείστην τοῖς μυσὶν ἐπι-

χορη-

χορηγεῖν κίνησιν, καὶ ποιεῖν μείζονα τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοήν, πρὸς τὸ καὶ πλῆθος ἀέρος ψυχροῦ λαβεῖν, καὶ πλῆθος ἐκκενοῦν τῶν περιττωμάτων· ἵν᾽ ὅπερ ἔμελλον αἱ μικραὶ καὶ συνεχεῖς ἀναπνοαὶ ποιεῖν, τοῦτο μία ποιήσῃ μείζων· καὶ τοῦτο καλεῖται στενάζειν παρὰ τοῖς παλαιοῖς, παρὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς καρδίας· καὶ στένουσι διά τινος χρόνου μέγα. καὶ τοῦτο ποιοῦσι πολλάκις, τῷ τὴν ψυχὴν ἀπεστράφθαι μὲν ἀεὶ πρὸς τὸ κινῆσαι αὐτήν, τὴν δὲ φύσιν ἀναγκάζειν ποτὲ διὰ τὴν καρδίαν ἐπιπέμπειν πλείονα δύναμιν κινητικὴν τοῖς μυσὶ τοῦ θώρακος· ὥσπερ γὰρ ἐν θώρακι ἀναπνοή, τοῦτο ἐν τῷ σώματι διαπνοὴ διὰ τῶν ἀρτηριῶν· καὶ ἔοικε τῇ μὲν εἰσπνοῇ, ἡ διαστολή· τῇ δὲ ἐκπνοῇ, ἡ συστολή· συστολῆς δὲ καὶ διαστολῆς, σφυγμὸς κατηγορεῖται.

Διὰ τί ὁ ἴσικος δύσπεπτος· ὅτι κοῦφος ὤν, ἐμπλέει ἐν τῇ ὑγρᾷ τροφῇ κατὰ μέσον τῆς κοιλίας. καὶ οὐχ ὁμιλεῖ τῷ σώματι αὐτῆς. δι᾽ ἧς ὁμιλίας ἡ πέψις γίνεται. καὶ παρὰ τὸν οἰσοφάγον δὲ πλεονάζει, οὗπερ ἡ ὄρεξις ἔργον, καὶ οὐ πέψις· ἐκτὸς δὲ εἰς ὕδωρ ἐμπλέει, μὴ βυθιζόμενος· ὅτι ἐν τῇ τρίψει τῶν κρεῶν ἐναπολαμβάνεται πνεῦμα κοῦφον, ὅπερ μετεωρίζει τὸ σῶμα, ὥστε τοῖς ὑγροῖς ἐπινήχεσθαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ χαῦνός ἐστι τῇ μετοχῇ τοῦ πνεύματος.

Διὰ

Διὰ τί τοῖς κνησιῶσι, τὸ ἄγαν ξέον, φίλον. ὅτι τὸ ποιοῦν τὸν κνησμὸν φλέγμα, παχὺ καὶ ψυχρὸν ὄν, δυσαίσθητον ἀποτελεῖ τὸ δέρμα.

Διὰ τί δὲ καὶ ἥδονται ἐν τοῖς λουτροῖς κνησιῶντες· ὅτι ἡ θερμότης χέει τὸ φλέγμα· καὶ οἱ ὄνυχες διαφοροῦσι.

Διὰ τί δὲ καὶ τὰ νῶτα μάλιστα κνησιῶσιν. ὅτι τὰ μέρη ταῦτα ψυχρότερα τῶν ἐμπροσθίων ὄντα, πλέον φλέγμα ἔχει· ὅθεν καὶ γέρουσιν ὡς ψυχροῖς μᾶλλον, τὸ πάθος πλεονάζει.

Διὰ τί οἱ βραχεῖς τῷ σώματι, τῶν μακρῶν φρονιμώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν· ὅτι συνέσφιγκται αὐτοῖς καὶ συγκεκρότηται ἡ ψυχὴ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. τοῖς δὲ τῶν εὐμεγεθῶν εἰς μῆκος ἐπεκτεινομένη ἐκλύεται· διὸ καὶ Ὅμηρος, ὀδυσσέα μὲν, βραχὺν καὶ φρόνιμον λέγει· αἴαντα δὲ, μακρὸν καὶ μωρότερον· τόνδε τρόπον ἰσχυροὶ μᾶλλον, οἱ ἐλάσσονες τῶν μειζόνων.

Διὰ τί οἱ ἧττον φρόνιμοι μετεωρίζονται περιπατοῦντες. ὅτι ὥσπερ κυβερνήτης μὴ ἄγαν ἐρρωμένος οὐκ ἐπ' εὐθείας ἄγει τὸ σκάφος, οὕτως καὶ ἡ σαθροτέρα ψυχὴ τὸ σῶμα.

Διὰ τί πολλοὶ μωροὶ, φρονίμους ἄγαν τίκτουσι· πολλοὶ δὲ ἄγαν φρόνιμοι, μωροτέρους. ὅτι οἱ μωρότεροι ἐν τῇ συνουσίᾳ νικώμενοι σφοδρᾷ τῇ ἡδονῇ, ἔχουσι τὴν ψυχὴν ἄγαν βεβαπτισμένην τῷ σώματι· καὶ διὰ τοῦτο τὸ σπέρμα

πλείστης μετέχον δυνάμεως λογιστικῆς, καὶ φυσικῆς, τὰ ὑπ' αὐτοῦ τικτόμενα φρονιμώτερα ποιεῖ. ἐπεὶ μέντοι τῶν φρονίμων, καὶ μάλιστα τῶν πεπαιδευμένων, ἀεὶ τὸ φρονοῦν καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ λογιζόμενόν τινα τῶν ἐκτὸς ἀναγκαίων, καὶ μετεωριζόμενον, ἔχει τὸ σπέρμα κατιὸν ἄμοιρον πλείστης ψυχικῆς δυνάμεως· ἔνθεν λυτέον, διὰ τί οἱ μωροὶ καὶ ἀπαίδευτοι τῷ σώματι εὐσθενεῖς τίκτουσι μᾶλλον. οἱ δὲ πεπαιδευμένοι, ἀσθενεῖς.

Διὰ τί τῶν ἀγρίων ζώων ἡ κόπρος ἧττον δυσώδης ἐστί. διότι καὶ ξηροτέρᾳ, καὶ ἀπερίττῳ κέχρηται τροφῇ, καὶ γυμνάζεται πλέον. ἡ δὲ τῶν δορκῶν καί τινων ζώων κόπρος ἀρωματίζει πως. ἡ μέντοι τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα, δυσώδης ἐστὶν, ὅτι καὶ ποικίλῃ καὶ ὑγρᾷ χρῶνται τροφῇ καὶ πλέον τοῦ κόρου, παρὰ καιρὸν, μὴ δεόμενοι, καὶ ἀγυμναστότεροι, καὶ ἧττον τῶν ἀλόγων θερμότεροι. μὴ πεττομένη τοίνυν τελείως, καὶ τῷ πλήθει μὴ διαπνεομένη, πως σηπομένη δυσώδης ἐστί.

Διὰ τί τὸ σίνηπι, καὶ τὸ πέπερι, καὶ πάντα τὰ δριμέα, ἐπιτιθέμενα μὲν τῷ δέρματι ἑλκοῦσιν αὐτό· καταπινόμενα δὲ, οὐκέτι τὴν κοιλίαν ἑλκοῦσι. διότι φθάνουσι μεταβληθῆναι καὶ πεφθῆναι, πρὶν δράσωσι· καὶ ὅτι ἐκλύεται ἡ δριμύτης τῇ πολλῇ τῆς κοιλίας ὑγρότητι· ἄλλως

τε ἐν

τε ἐν τῇ ἐπιθέσει τὸ δέρμα καὶ τῇ πυκνότητι δίδωσι καιρὸν, πρὸς τὸ δρᾶν τοῖς δριμέσι, καὶ ἀσθενὲς δέ. τὸ δὲ βάθος, καὶ ἀραιότερον καὶ ἰσχυρὸν μᾶλλον.

Διὰ τί καὶ οἱ λυπούμενοι, καὶ οἱ χαιρόμενοι, γελῶντες δακρύουσιν. οἱ μὲν λυπούμενοι, τῇ πυκνότητι τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς πόρων ἐκθλίβουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν. ἡ λύπη γὰρ ψύξιν καὶ πύκνωσιν ἐργάζεται τῶν πόρων. οἱ δὲ χαιρόμενοι, τὸ ἐναντίον, τῇ ἀραιότητι τῶν πόρων ἐκχέουσι τὰ ὑγρά. ἐπί τινων δὲ στενοπόρων ὀφθαλμῶν, οὐ γίνεται τὸ δάκρυον ἐπ' ἀμφοτέρων.

Διὰ τί τοῖς λυπουμένοις ὠχρὸν γίνεται τὸ ἐπιπολῆς. διὰ τὴν φύσιν μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὸ βάθος συνδύειν, ὡς ἐμάθομεν. ὅπερ ἦν τὸ θερμαῖνον καὶ ἀραιοῦν τὴν ἐπιφάνειαν.

Διὰ τί τοῖς οὐροῦσι παρέπεται πολλάκις καὶ φῦσαν ἐκκρίνειν. ὅτι ἡ οὐροδόχος κύστις τοῦ οὔρου πεπληρωμένη ὀγκοῦται, καὶ θλίβει, καὶ στενοῖ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον. νῦν οὖν ἐν τῇ ἐκκενώσει χαυνούμενον, δίδωσι καιρὸν πρὸς διέξοδον διὰ ἐναποκειμένῳ πνεύματι ἐν τοῖς ἐντέροις. οἱ δέ φασιν, ὅτι καὶ συμπάθειά τίς ἐστι τῶν μορίων πρὸς τὴν ἀπόκρισιν.

Διὰ τί οἱ βλέποντες χασμωμένους χασμῶνται. διὰ τὸ τὴν φύσιν ὁμοιοπαθῆ καὶ συμπάσχειν τῶν ζώων. πλέον δὲ τῶν ἀλόγων. οὕτω

γὰρ ἑνὸς οὐροῦντος ὄνου, καὶ οἱ λοιποὶ συνεξουροῦσιν ὥσπερ πεπληρωμένοι οὔρου.

Διὰ τί ὁ ὀφθαλμιῶν τῷ ὑγιαίνοντι μεταδίδωσι τοῦ πάθους· οὐκέτι μὴν ὁ ὑγιαίνων τῷ πάσχοντι μεταδίδωσι τῆς ὑγείας. διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς καὶ μαλακοὺς καὶ εὐπαθεῖς. ἔτι γε μὴν καὶ τῆς ὑγείας, ἐκ συμμέτρου κράσεως οὔσης· τῆς δὲ νόσου, ἐξ ἀμέτρου δυσκρασίας· τὸ οὖν σύμμετρον, ῥᾷον ὑπὸ τοῦ ἀμέτρου μεταβάλλεται, καὶ τρέπεται, ἤπερ τοὐναντίον· οὐκ οὖν ἡ ὀφθαλμῶν δυσκρασία τις ἄμετρος οὖσα, τὴν ὑγείαν τρέπει θᾶττον οὖσαν εὐκρασίαν σύμμετρον· ἔγνωμεν δὲ τὴν τροπὴν γίνεσθαι, διὰ τὴν φυσικὴν τῶν σωμάτων συμπάθειαν.

Διὰ τί τὸ νόμισμα καὶ τὸ μῆλον, ἐν ὕδατι μείζονα ἑαυτῶν φαίνεται. ὅτι τὸ ὁμιλοῦν αὐτοῖς ὕδωρ ποιούμενον, τὴν χρόαν αὐτῶν ἀναδέχεται, καὶ τὴν ὄψιν ἀπατᾷ, ὡς μειζόνων αὐτῶν ὄντων· τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, καὶ οἱ πλανῆται περὶ τὸν ἀνατολικὸν ἢ δυτικὸν ὁρίζοντα τυγχάνοντες μείζονες νομίζονται διὰ τὸ σώματι, τῷ τὸν περὶ αὐτοὺς ἀέρα ποιεῖσθαι.

Διὰ τί τὰ τετράγωνα πόρρωθεν, στρογγύλα νομίζονται· διὰ τὸ τὴν ὄψιν μὴ σθένουσαν μακρόθεν ὁρᾶν τὰς γωνίας, ὡς ὀξείας, μὴ βλέπειν

αὐταῖς τῇ ἀγνοίᾳ· τούτων δὲ ὑπεξαιρουμένων, κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως τὸ λοιπὸν σῶμα στρογγύλον φαίνεσθαι· τοῦτο γίνεται κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως· καὶ ἡ κεκλασμένη κώπη ἐν ὕδατι.

Διὰ τί ξύλου τυπτομένου πόῤῥωθεν, ὁρῶμεν τὴν πληγὴν εὐθέως, τὸν δὲ κτύπον βράδιον, καίπερ ἅμα τῇ πληγῇ τοῦ κτύπου γιγνομένου· ὅτι τὴν ὄψιν κεκτήμεθα τῆς ἀκοῆς λεπτομερεστέραν, καὶ ὀξυτέραν· προλαμβάνει τοίνυν κατὰ τὸν χρόνον, ὡς ὀξυτέρα, τὴν πληγὴν ὄψις. ἡ δὲ ἀκοὴ, ὡς παχυμερεστέρα, βράδιον τῆς πληγῆς ἀντιλαμβάνει· τῷ λόγῳ γὰρ ἀρχὴν τούτῳ λυτέον· ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς παρατρίψεως τῶν νεφῶν ἐν χειμῶνι, πληγῆς τικτομένης, τῆς λεγομένης βροντῆς, καὶ ἐκπυρώσεως, τῆς λεγομένης ἀστραπῆς, ὡς τῶν πυρεκβόλων, πρῶτον ὁρῶμεν τὴν ἀστραπήν· εἶθ' οὕτως ὕστερον ἀκούομεν τῆς βροντῆς· καίπερ τῆς πληγῆς πρῶτον τῆς ἀστραπῆς τὴν βροντὴν ἀποτελούσης, ἢ ἅμα· κἀνταῦθα τοίνυν ἡ ὄψις προλαμβάνουσα τὴν ἀκοὴν, ὡς λεπτομερεστέρα, πρώτη τὴν ἀστραπὴν ὁρᾷ· εἶθ' οὕτως ὕστερον ἡ ἀκοὴ τῆς βροντῆς αἰσθάνεται, ὡς παχυμερεστέρα καὶ βραδεῖα πρὸς ἀντίληψιν.

Διὰ τί τῆς μὲν ὄψεως γυμνῆς οὔσης, τοῦ δὲ παντὸς ἄλλου σώματος ἠμφιεσμένου, ἐν κρύει σφο-

θρῷ, τὸ μὲν σῶμα πᾶν ῥιγοῦμεν, τὸ δὲ πρόσωπον οὐδ' ὅλως. διὰ τὸ ἔθος· εἴθισε γὰρ ἡ ὄψις ἀεὶ τῷ ἀέρι προσομιλεῖν, ὡς ἂν ἢ γυμνὴ τυγχάνουσα· μέγα δὲ πέφυκεν ὅπλον πρὸς δυσπάθειαν, ἡ συνήθεια.

Διὰ τί χολὴ ἡ ξανθὴ, δι' ὅλου τοῦ βίου παραμένουσα χιτῶνι τῇ λεγομένῃ κύστει χοληδόχῳ, λίαν εὐπαθεῖ, οὐκ ἀναβιβρώσκει τοῦτον· κατασκήπτουσα δὲ τῷ ὀδόντι βραχὺν χρόνον, σώματι δυσπαθεστάτῳ, παραχρῆμα τὴν διάβρωσιν ἐργάζεται· φημὶ διὰ τὸ παρὰ φύσεως οὕτως ὡρίσθαι κατοικεῖν αὐτὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ σώματι μόνῳ. καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν αὐτὴν λυμαίνεσθαι· μέγα γὰρ φάρμακον κωλυτικὸν ἀνίας, ὄνομα τῆς φύσεως· καὶ μυρίων ἄλλων παραδείγματα δύναμαί σοι λέγειν. ἐν μήτρᾳ δεκαμηνιαῖον βρέφος βραδὺ, παραμένει, μηδεμίαν αἴσθησιν βάρους παρέχον τῇ κυοφορούσῃ· πνεῦμα δὲ κοῦφον ἐνσκῆψαν εἰς αὐτὴν, ὀδύνην ἐργάζεται παραχρῆμα, τάσιν καὶ βάρος ἀφόρητον ἐμποιοῦν· τραχεῖα ἀρτηρία πνεύματός ἐστι δοχεῖον μόνου· καὶ ἐὰν ψὶξ ἢ ποτὸν εἰς αὐτὴν παραδράμῃ, πνιγμὸς ἕπεται. καὶ βὴξ σύντονος· ἡ γὰρ φύσις οὐχ ὥρισε τοῦτο δέχεσθαι, κἂν ἐπ' ὀλίγον ἀδύνατον.

Διὰ τί τῶν λουομένων, οἱ μὲν εἰσιόντες δυσώδεις, ἐξιά-

ὀξίασιν ἄδιψοι· οἱ δὲ τοὐναντίον· ὅσοι μὲν ξηρότεροι, διψῶντες ὑπὸ τοῦ λουτροῦ ὑγραινόμενοι, γίνονται ἄδιψοι· ἡ δίψα γὰρ ἀπὸ ξηρότητος· καὶ μάλιστα ἐὰν μὴ διαφορηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ξηροῦ θόλου· ὅσοι δὲ ὑγρότεροι καὶ ἄδιψοί εἰσιν, ἐγχρονίσαντες καὶ μάλιστα ἐν ἀέρι σφόδρα θερμῷ, καὶ τῷ ξηρῷ θόλῳ ἐὰν διαφορηθῶσι τὴν ὑγρότητα διὰ τῶν ἱδρώτων, διψώδεις ἀποτελοῦνται.

Διὰ τί τῶν ἐσθιόντων ῥάφανον, οἱ μὲν δυσώδες ἐρεύγονται· οἱ δὲ οὐ δυσώδες· φαμὲν, ὅσων μὲν ἡ κοιλία καὶ ὁ στόμαχος, ἀπέριττός ἐστι μοχθηρῶν χυμῶν, καὶ μάλιστα φλεγματωδῶν, ἡ ἐρυγὴ καθαρά. ὅσων δὲ πεπλήρωται, δυσώδης ἐστὶ· διὰ τὴν ῥάφανον, θερμὴν καὶ τμητικὴν χυμῶν καὶ λεπτύνουσαν αὐτοὺς, κινεῖν ἐκ τῶν χυμῶν τὰ πνεύματα. καὶ ταῦτα δι᾽ ἐρυγῶν κενοῦν διὰ στόματος. οὕτω γὰρ καὶ βόρβορος, ἡσυχάζων μὲν, οὐκ ἀναπέμπει δυσωδίαν. ὑπὸ δέ τινος κινούμενος καὶ ταρασσόμενος, ἀναπέμπει. ὅσοι δέ φασιν αὐτὴν τὴν ῥάφανον μοχθηρᾶς εἶναι φύσεως, καὶ δυσώδους ποιότητος, ἐκ τοῦ καὶ ἐκτὸς αὐτὴν χρονίζουσαν δυσώδη γίνεσθαι, σφάλλονται. πάντας γὰρ ἔδει τοὺς προσενεγκαμένους αὐτὴν δυσώδη ἐρεύγεσθαι.

Διὰ τί ἐν τῷ ἄκρῳ κρύει οἱ δάκτυλοι καὶ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος μελαίνεται, καὶ ἀποπίπτει. ὅτι

ἡ ἄκρα ψύξις ἀπελαύνει καὶ ἀποκλείει τὸ ἔμ-
φυτον θερμὸν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος· καὶ λοιπὸν
τὰ ἄκρα, μὴ ἀπολαύοντα τῆς ζωτικῆς δυνά-
μεως καὶ θερμότητος, πρῶτον μὲν πελιδνοῦνται,
εἶτα μελαίνονται, καὶ νεκροῦνται· καὶ ἀποπί-
πτει δέ, διὰ τὴν φύσιν μὲν προνοουμένην τοῦ λοι-
ποῦ σώματος, παρασφίγγειν μὲν εἰς αὐτὴν τὸ
ὑγιές, τὸ δὲ νεκρὸν ἀφιεῖσαν ἀπορρίπτειν·
τὰ δὲ ἄκρα μάλιστα πάσχει, διὰ εἶναι αὐτά, μὴ
ἄγαν σαρκώδη, καὶ ἧττον θερμά· οὕτω γὰρ καὶ
τῶν φυτῶν ταῦτα χειμῶνος φυλλορροεῖ, ὅσα καὶ ἧττον
θερμὰ καὶ ἀσθενῆ ἀραιότερα· ὅσοι λέγουσιν, ὅτι
διὰ ἀρχῆς μὲν τὸ ἔμφυτον θερμὸν φεύγει τὸ ψυ-
χρὸν ὡς ἐναντίον, εἰς τὸ βάθος· συναθροισθὲν δέ,
καὶ ὥσπερ ἀνακτησάμενον ἑαυτό, κάτεισι πά-
λιν εἰς τὰ μέρια μετὰ πλήθους ἀθρόως πρὸς ἐπι-
κουρίαν, καὶ τῇ ἀθροότητι καὶ διὰ πλήθει τοῦ
θερμοῦ καίει τὰ ἄκρα τῶν μορίων, (ἐπεὶ γὰρ ἰσα-
μένη μᾶλλον συνάγεται,) ψευδολογοῦσι.

Διὰ τί οἱ ψυγέντες τὰ ἄκρα, καὶ προσάγον-
τες πυρὶ πρὸς τὸ θερμαίνειν, ὀδυνῶνται σφόδρα·
φημί, ὅτι τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ τῆς ποιότητος·
ἀπὸ γὰρ πλείονος ψύξεως, εἰς πλείονα πάλιν
μεταβάλλουσιν αὐτὰ θερμότητα· πᾶν δὲ τὸ ἀμέ-
τρως καὶ ἀθρόως γινόμενον κατὰ δυσκρασίαν,
λυπεῖ τὴν φύσιν· κατὰ δὲ εὐκρασίαν καὶ συμ-
μετρίαν, καὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀθρόως μεταβαλ

λόμενον

λόμενον, εὐφραίνει σφόδρα τὴν φύσιν· ἔχει γὰρ ἐν συμμέτρῳ κράσει τὴν ὕπαρξιν τὸ ἀνθρώπου σῶμα μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων.

Διὰ τί οἱ προσενεγκάμενοι πέπερι λύζουσι· φημὶ, ὅτι ἀναλογεῖ τοῖς κατὰ τὸ ἐκτὸς βασαζομένων, καὶ λυποῦσι· τὸ μὲν πέπερι καὶ ἡ ξανθὴ χολὴ ταῖς ἀκάνθαις· τὸ δὲ φλέγμα καὶ ὁ ἄρτος, λίθῳ βαρυτάτῳ. ὅσοι οὖν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἔχουσιν ἀπέριττον καὶ εὐαίσθητον καὶ θερμὸν, οὗτοι ταχέως ὑπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ πεπέρεως δακνόμενοι διεγείρουσι τὸν στόμαχον πρὸς ἔκκρισιν καὶ δίωξιν τοῦ λυποῦντος· καὶ ποιοῦσι τὸν λεγόμενον λύγγα. ὅσοι δὲ εἰσι στόμαχοι φλεγματικώτεροι καὶ δυσαίσθητοι καὶ ψυχρότεροι, βραδέως λύζουσι· πάσχουσι δὲ αὐτὸ καὶ οἱ ἀθρόως μέγιστον ἄρτον καταπιόντες, τῷ πλήθει ἐν τῷ μεγέθει τοῦ ἄρτου βαρυνόμενοι. οὐκ ἀνέχεται γὰρ τῶν μορίων ἡ φύσις ἠρεμεῖν. ὅταν παρῇ τι τὸ λυμαινόμενον. τὸ μὲν οὖν πέπερι ποιότητα δριμεῖαν ποιεῖ κατὰ ἀναλογίαν. καὶ τῆς ἔνδον νυττούσης χολῆς· ὁ δὲ ἄρτος ποσότητι βαρῶν, καθὼς καὶ πλῆθος φλέγματος, ἔνδοθεν βαρῦνον, λυγμὸν ποιεῖ.

Διὰ τί ἐν τοῖς ὄνυξι τῶν δακτύλων τὰ συνιστάμενα πάθη σφοδρὰν τὴν ὀδύνην ἐργάζεται. ὅτι τὰ νεῦρα κατιόντα ἐν τοῖς πέλμασι τῶν δακτύλων, ἐκ τῶν οἰκείων περιττωμάτων

ποιεῖ

ποιεῖ τοῖς ὄνυχας. ὥσπερ καὶ τοῖς ὀδόντας ἐν τοῖς οὔλοις. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ διὰ τῶν νεύρων αἰσθητικὴ δύναμις κατιοῦσα πρὸς τοῖς ἄκροις τῶν νεύρων ἱσταμένη κἀκεῖσε συναγομένη, πλεῖον γίνεται, καθάπερ καὶ ὕδωρ συῤῥέον εἰς μισγάγγειαν, δῆλον ὡς μᾶλλον αἰσθανομένη τοῦ πάθους, μᾶλλον καὶ ὀδυνήσεται.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἀθρόως καταπιόντων ἄρτον μείζονα, καὶ λυζόντων, ἡ τοῦ πνεύματος κατοχὴ λύει τὸν λυγμόν. φημὶ, ὅτι ὁ στόμαχος παράκειται τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ· καὶ λοιπὸν αὐτὴ τὸν στόμαχον θλίβουσα καὶ στενοχωροῦσα, ποιεῖ εἰς αὐτὸν ἐσφηνωμένον ψωμὸν ἐκθλίβεσθαι κατὰ τὴν γαστέρα. καὶ οὕτως ἐλευθερούμενος ἀπὸ τοῦ βάρους, παύει τὸν λυγμόν.

Διὰ τί οἱ λύζοντες ἀπὸ τοῦ ἄρτου, ἀκούσαντές τι λυπηρὸν, οὐ λύζουσιν. ὅτι τὴν ψυχὴν ἔχουσιν ἐστραμμένην καὶ νεύουσαν πρὸς τὸ λυπῆσαν αἴτιον, καὶ ἀμελοῦσαν τοῦ κινεῖν τὸν θώρακα. πάλιν οὖν τὸ πνεῦμα μὴ διϊὸν καὶ συναγόμενον τῷ πλήθει τὸν λυγμὸν λύει, ὡς ἐμάθομεν.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν εἰκόνων, πλησίον μὲν στήκοντες, ἰσόπεδα τὰ χρώματα βλέπομεν· πόῤῥωθεν δὲ, τὰ μὲν, κοῖλα· τὰ δὲ, κυρτά. λέγω ὅτι ἡ ὀπτικὴ δύναμις, ἐπὶ πολὺ διάστημα ἐκτεινομένη καὶ ἐκλυομένη, οὐ δύναται ἀκριβῶς ὁρᾶν τὰ πάθη τῶν χρωμάτων· τὰ λευκὰ, ὁρῶσα κυρτά· τὰ δὲ μελάντερα, κοῖλα. τὸ μὲν γὰρ λευκὸν

πλη-

πλησιάζον τῷ λαμπρῷ, ὥστε τὰ ἔξω λάμπει· τὸ δὲ μέλαν ὡς σκοτεινὸν, ὥστε τὰ ἐντός. τῶν δὲ τεχνῶν, αἱ μὲν, μετασχηματίζουσι τὴν ὕλην· ὡς ὅταν ὁ ἀνδριαντοποιὸς τὸν χαλκοῦν ἵππον, ἢ βοῦν, ἢ τι τοιοῦτον ζῶον χωνεύσας, ἢ ἐλάσας, πλάσῃ ἄνθρωπον, ἢ ἕτερόν τι σκεῦος, ἀπὸ εἴδους εἰς εἶδος μεταβαλὼν τὴν ὕλην τοῦ χαλκοῦ· αἱ δὲ, προσθέσει· ὡς κηροῦ πλάστης, ἢ πηλοποιός· αἱ δὲ, ἀφαιρέσει· καθώς τις γλύφων ποιεῖ τι ζῶον· αἱ δὲ κατὰ σύνθεσιν καὶ παράθεσιν καὶ κόλλησιν· ὡς οἰκοδομική, ναυπηγική, ὑφαντική, τεκτονική. τὰ δὲ ἀλλοιώσει κράσεως γίνεται, καὶ διὰ βάθους. ὡς ἡ φύσις ἐκ σπέρματος, ζῶα. τὰ δὲ διὰ ἀλλοιώσεως κράσεως, καὶ προσθέσεως σώματος· ὡς ἡ φύσις τὰ μόρια αὔξει τρέφουσα· τὰ δὲ μίξει χρωμάτων καὶ προσθέσει σωμάτων· ὡς ζωγραφικά.

Διὰ τί τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, τοῖς νεύροις πολέμιον· τὸ δὲ θερμὸν, μὴ φίλον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πολέμιον. εἰ γὰρ τόδε τι βλαβερὸν, τὸ ἐναντίον αὐτοῦ ὠφέλιμον. τὰ γὰρ ἐναντία, ὅθεν τὸ αὐτὸ οὐ δύνανται ἐνεργεῖν ὁμοίως, κατὰ πρῶτον λόγον καὶ καθ' αὑτό. φημὶ ὅτι οὐχ ᾗ θερμὸν, πολέμιον ἁπλῶς· ἀλλ' ᾗ θερμὸν καὶ ὑγρόν· ὥστε δὲ τῶν νευροζώτων, τὰ νεῦρα διὰ τὴν πολλὴν αἴσθησιν τόνου καὶ σύμψεως δέεται. ξηρὰ γὰρ φύσει· ἡ δὲ ὑγρότης ὡς ἐναντία, μαλακύνει καὶ χαυνοῖ αὐτὰ καὶ σήπει. ὅτι δὲ οὐ κυρίως τὸ θερμὸν βλαβερὸν, δῆλον·

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ θερμὸν ἔλαιον καταντλούμενον, ὠφέλιμον διὰ τὸ μετέχειν καὶ στύψεως.

Διὰ τί αἱ ὀπῶραι βλαβεραί, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς ψυχρὰς καὶ ὑγράς, μὴ καὶ τὸ ὕδωρ τῆς αὐτῆς ὂν κράσεως· λέγω ὅτι τὸ ὕδωρ λεπτομερέστερον ὂν τῶν ὀπωρῶν, καὶ ταχέως ἀναδιδόμενον, οὐχ ὁμοίως ἀδικεῖ. ἄλλως τε καὶ τονοῖ μετρίως τὰ μόρια.

Διὰ τί τὰ δύσπεπτα καὶ παχύχυμα ὡς τὰ βόεια, πολλοὶ ῥᾷον πέττουσιν, ἢ τὰ εὔπεπτα καὶ εὔχυμα ὡς πετραίους ἰχθύας· οἱ μέν φασιν, δι' ἔθος· οἱ δὲ, διά τινα ἕξιν φυσικὴν ἄρρητον, καὶ ἀναιτιολόγητον. ἄλλοι δέ φασι, δι' ἄμετρον θερμότητα κοιλίας, τὰ μὲν εὔπεπτα ὑπερπεττόμενα, ὡς εὐμετάβλητα, ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς πυρώσεως φρύττεσθαι καὶ φθείρεσθαι· τὰ δὲ δύσπεπτα καὶ δυσμετάβλητα μὴ ἄγαν μεταβαλλόμενα πέττεσθαι μόνον. οὕτω γὰρ καὶ τὰ ἄχυρα ὡς εὐπαθῆ ὑπὸ πλείονος πυρὸς ἐκτεφροῦται, δρύϊνα δὲ ξύλα τοῦτο οὐχ ὑπομένει καιόμενα.

Διὰ τί τὸ κρίθινον ἄλευρον ψυχρὸν ὄν, διαφορεῖ τὰς φλεγμονάς, εἴγε τὸ ψυχρὸν πυκνότερον, καὶ δυσδιαφόρητόν ἐστι· φημὶ ὅτι οὐ διὰ τὸ ψύχειν διαφορεῖ, ἀλλὰ τῷ ῥύπτειν. μετέχει γὰρ ῥυπτικῆς δυνάμεως καὶ τμητικῆς τῶν χυμῶν· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ εἴδη ἐστίν, ἅτινα τὸ ἐναν-

τίον αὐτῶν δρᾷ, οὐ κατὰ πρῶτον λόγον καὶ καθ' ἑαυτὸ καὶ κυρίως, ἀλλὰ κατὰ δεύτερον καὶ κατὰ συμβεβηκός. οἷον τὸ σέλινον, θερμὸν ὄν, μειοῖ πυρετὸν, οὐ τῷ θερμὸν εἶναι (τὸ γὰρ ὅμοιον αὐξητικὸν τῶν ὁμοίων) ἀλλὰ διὰ ῥύπτειν τοὺς νοσοποιοὺς χυμοὺς ἐκ τῶν φλεβῶν, καὶ εἶναι διουρητικόν· ὁμοίως ἶρις καὶ ὕσσωπος συμβάλλεται πλευρίτιδι, θερμὰ τυγχάνοντα, διὰ τέμνειν τοὺς ἐργαζομένους χυμοὺς τὴν φλεγμονὴν τοῦ ὑπεζωκότος τὰς πλευράς· καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ παραχυθὲν, διεφόρησε τὸν ἀπὸ τῶν γλίσχρων καὶ ψυχρῶν χυμῶν, τέτανον· οὐ κυρίως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς, διὰ μέσου τινὸς· λέγω δὲ τῆς ἐναποκλεισθείσης θερμότητος. ἐὰν μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀμέσως ποιῇ, κυρίως λέγεται καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ποιεῖν· ἐὰν δὲ διὰ μέσου τινὸς ἐνεργῇ καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ, κατὰ συμβεβηκὸς ἐνεργεῖν λέγεται καὶ κατὰ δεύτερον λόγον.

Διὰ τί πρὸ μὲν τῆς εἰσόδου τοῦ βαλανείου, θερμὸν εὑρίσκομεν· εἰς δὲ τὸ βαλανεῖον χρονίσαντες, ψυχρόν. φημὶ ὅτι τοῦτο κατὰ σύγκρισιν ἄλλου, τοῦτο γίνεται· τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ ἀληθῶς χλιαρᾶς ὑπάρχει κράσεως, καὶ μετρίως θερμῆς· ἔξω μὲν οὖν, ἐπειδὴ ψυχρὸν ἡμῶν ἐστὶ τὸ σῶμα, τὸ δι-αιρούμενον, ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ σώματος, θερμόν ἐστιν. ἐν δὲ τῷ λουτρῷ ἐπειδὴ τὸ σῶμα θερ-

μαίνε

μαίνεται πλεῖον τοῦ οὔρου, ψυχρὸν τὸ οὖρον φαίνεται, καίτοι πόσως θερμὸν ὄν. ὅτι δ' ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, εἰσιὼν εἰς λουτρὸν, πρὶν θερμανθῆναι, ἐὰν εἰς θερμὴν δεξαμενὴν κατέλθῃ τὶς, τὸ θερμὸν ὕδωρ δόξειεν αὐτῷ πάνυ ζέον· ἐὰν δὲ προθερμανθεὶς εἰσέλθῃ οὐχ ὁμοίως αὐτῷ φανήσεται ζέον.

Διὰ τί ἔν τισι τόποις παραθαλαττίοις σκάπτοντες εὑρίσκομεν ὕδωρ γλυκύ· φαμὲν ἐν τῇ θαλάσσῃ τὸ μὲν λεπτομερέστερον ὕδωρ γλυκὺ τυγχάνειν, τὸ δὲ παχυμερέστερον, ἁλμυρόν· τὸ λεπτομερέστερον οὖν καὶ γλυκὺ διὰ τῶν πόρων τῆς γῆς διηθούμενον, εἰς αὐτὴν κρύπτεται. ὅπερ καὶ ὀρύττοντες εὑρίσκομεν. τοῦτο καὶ ἐν χειμῶνι μετεωριζόμενον εἰς ἀέρα, ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὑέτιον γίνεται· τὸ δὲ παχὺ ξηραινόμενον καὶ ἀπολιθούμενον, ἅλες· διὰ δὲ τὴν ἀραιοπόρων αἰγιαλῶν, τὸ εὑρισκόμενον ὕδωρ, ἁλμυρόν ἐστι. διηθεῖται γὰρ καὶ τὸ παχύτερον τῆς θαλάσσης ὕδωρ.

Διὰ τί τὸ φρεατιαῖον ὕδωρ ἐν χειμῶνι, θερμόν ἐστιν. ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρόν. ἐροῦμεν ὅτι ἀεὶ τὸ ἐναντίον, ὡς πολέμιον, φεύγει τὸ ἐναντίον· ἐπειδὴ τοίνυν τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ ἐναντίον καὶ φθαρτικὸν, δῆλον, ὡς ἐν τῷ θέρει θερμότητος περιεχούσης τὸν ἀέρα, τὸ ψυχρὸν φεύγει εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ψύχει τὸ ὕδωρ. ἐν δὲ τῷ

χειμῶνι·

χειμῶνι τοῦ ψυχροῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ ἀέρι, πάλιν τὸ θερμὸν ἐν τῷ βάθει φεῦγον, θερμαίνει τὸ ὕδωρ· τὰ δὲ ἐναντία κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον, οὐκ ἐνομοθέτησεν ἡ φύσις ἅμα μένειν.

Διὰ τί ἐν τῇ αἰγύπτῳ, θερμοτάτῃ οὔσῃ, τίκτεται ψυχρὸς οἶνος. διὰ τὸν αὐτὸν λόγον· πάλιν γὰρ περὶ τὰς ῥίζας φεύγει τῶν ἀμπέλων καὶ ψύχει αὐτὰς, ὡς εὐπαθεῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων φυτῶν.

Διὰ τί τὸ θερμαινόμενον ὕδωρ καὶ εἰς φρέαρ χαλώμενον, ψυχρότατον ὕδωρ ποιεῖται. ὅτι τὸ ἐν τῷ φρέατι ψυχρὸν, ἀντιμαχόμενον τῷ θερμῷ ὕδατι, καὶ τῷ πλήθει τῆς ψυχρότητος ἐπικρατοῦν αὐτοῦ, διώκει τὸ θερμὸν ἀθρόως, καὶ μετὰ πολλῆς ψυχρότητος διέρχεται διὰ τοῦ θερμαίνοντος ὕδατος, καὶ οὕτως ἄγαν αὐτὸ ψύχει.

Διὰ τί τὸ ζωΰφιον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ προσπεσὸν ἔξεισιν, ἐὰν τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν μύσωμεν. ἐροῦμεν, ὡς τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν οὐκέτι ἐξιὸν διὰ τοῦ μύοντος, ὡς ἐμάθομεν, ἀλλὰ συναγόμενον· τῷ πλήθει ἐπὶ τὸν ἠνεῳγμένον ἐρχόμενον πληροῖ αὐτὸν καὶ διογκοῖ· καὶ προπετέστερον ἐπὶ τὰ ἔξω ποιεῖ. καὶ οὕτω διώκεται καὶ ἐξωθεῖται τὸ ἐμπεσὸν, ὡς ἀσθενές. ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἐρχόμενον πνεῦμα τῇ ἀθρόοτητι διὰ τῶν πόρων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξωθεῖ τὸ ζωΰφιον.

Διὰ

Διὰ τί οἱ ῥαπιζόμενοι πῦρ ὁρῶσιν. ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν, ἀπὸ τῆς πληγῆς λεπτυνόμενον ἄγαν, ἐκπυροῦται· καὶ ἐξιὸν ἐπὶ τὸν ἀέρα, τοιοῦτον φαίνεται, οἷον καὶ γίνεται· οὕτω γὰρ καὶ ἀπὸ δύο λίθων ἢ σιδήρων παρατριβομένων ἄγαν, ὁ ἐναπολαμβανόμενος ἀὴρ, πληττόμενος καὶ λεπτυνόμενος σφόδρα, πῦρ γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ νεφελῶν.

Διὰ τί οὐ πάντες οἱ λίθοι παρατριβόμενοι πῦρ ἐκπέμπουσι· διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς χαύνους καὶ κούφους καὶ ἀραιοπόρους οὐχ ὁμοίως παρατριβόμενος ὁ ἀὴρ λεπτύνεται, μήτε σφοδρῶς πληττόμενος· καὶ διὰ τὴν κουφότητα φεύγων τε καὶ εἴκων ἐν τοῖς πόροις, ὁμοτίμως πᾶς οὐ πλήττεται καὶ ἐκπυροῦται· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξύλων παρατριβομένων· τὸ δὲ ἀπὸ ἡλίου καὶ ὑάλου πῦρ, διὰ τὸ ἀνακλωμένας τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ὕαλον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατόπτρων, πλέον ἐκπυροῦσθαι, καὶ πάλιν διαπέμπεσθαι ἐπὶ τὸ ὕπτιον.

Διὰ τί μᾶλλον κλίμα κατίεμεν, ἢ ἀνίεμεν, ὅτι ἔχομεν ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸ βάρος τοῦ σώματος συμβαλλόμενον τῇ κάτω φορᾷ· ἐν δὲ τῷ ἀνιέναι, κάμνει ἡ δύναμις, ἀνέχουσα πρὸς τὸ ἄνω τὸ βάρος τοῦ σώματος· οὕτω γὰρ καὶ λίθος ῥᾷον ἐπὶ τὸ κάτω φέρεται ἤπερ ἐπὶ τὸ ἄνω· τὸ γὰρ βαρὺ, κατώφορον.

Διὰ

Διὰ τί τὰ βρέφη γεννηθέντα παραυτίκα κλαίει. διότι τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν φύσιν ξενιζομένην ἔχει. ἀπὸ γὰρ θερμῶν σωμάτων καὶ ἁπαλῶν τῆς μήτρας εἰς ἀέρα ψυχρὸν ἔξεισιν. ἴσως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς καταπλήττεται. οὐ γὰρ, ὥς τινές φασι, ψυχὴ τὸν οὐράνιον χῶρον ἀποβαλοῦσα, σῶμα γήϊνον οἰκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο κλαίειν ἀναγκάζει τὰ βρέφη.

Διὰ τί μέλισσαι καὶ μύρμηκες καὶ μυῖαι καὶ καθόλου πάντα τὰ ἔντομα ζῶα ὑπὸ ἐλαίου ἀπόλλυνται. διότι τὰ ἀναπνευστικὰ στενὰ τούτων· καὶ τὸ ἔλαιον γλίσχρον ὂν ἐμφράττει· καὶ οὕτως ἀπόλλυνται. πάσχουσι δὲ αὐτὸ καὶ οἱ ὄφεις, ὑπὸ τῆς ὀσμῆς τῶν δυσωδῶν καὶ βαρυόσμων· τὸ γὰρ στενόπορον τῶν ἀναπνευστικῶν, ἐμφράττεται ὑπὸ τῆς παχύτητος τῶν θυμιωμένων.

Διὰ τί φυσῶντες, τὰ μὲν θερμὰ ψύχομεν, τὰ δὲ ψυχρὰ θερμαίνομεν. τὰ μὲν ψυχρὰ θερμαίνομεν, διὰ τὸ τὴν ἀναπνοὴν θερμὴν εἶναι, καὶ τὸ ἐξιὸν πνεῦμα διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα. τὰ δὲ θερμὰ ψύχομεν, διὰ τὸ κινεῖν καὶ διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα θερμὴν οὖσαν.

Διὰ τί τὰ ὑπὸ τὴν σελήνην κρέα νυκτερεύσαντα σήπεται· ὅτι τότε ὁ ἀὴρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς γίνεται ὑπ' αὐτῆς. ἔστι δὲ ἡ κρᾶσις αὕτη σηποποιός. εἰ μὲν γὰρ εἴη σύμμετρος ἡ θερμότης καὶ ὑγρότης, πέψις γίνεται· εἰ δὲ ἡ ὑγρότης

ὀλίγῳ πλέον ὑπερβάλλοι τὴν θερμότητα, σῆψις γίνεται· εἰ δὲ ἀμέτρως ἐπικρατήσειεν, σβέσις. εἰ δὲ ἡ θερμότης ἄγαν ἐπικρατήσειεν αὐτῆς, καῦσις. ἴσθι δὲ καὶ τὴν σελήνην τὰς τέσσαρας ἀναδεχομένην κράσεις· ἐν μὲν γὰρ τῷ διχομήνῳ σχήματι, ὑγρὰ καὶ θερμή πως ἐστίν· ἐν δὲ τῷ πανσελήνῳ, θερμὴ καὶ ξηρά πως· ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει, ξηρὰ καὶ ψυχρά· ὅτε δὲ ἀφώτιστος, ψυχρὰ καὶ ὑγρά· ἀμοιρεῖ γὰρ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τότε θερμῶν οὐσῶν.

Διὰ τί τὸ πέπερι καὶ σίνηπι, ἄκοπα μὲν καταπινόμενα, τὴν κοιλίαν οὐ θερμαίνουσι· κοπέντα δὲ θερμαίνουσιν· ὅτι ὅσα δυνάμει καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ ἔχει τὰς ἑαυτῶν ποιότητας, δέονταί τινος ἔξω βοηθείας, πρὸς τὸ τὴν δύναμιν εἰς ἐνέργειαν φανερῶσαι· γινόμενα τοίνυν ὑπὸ τῆς κοπῆς λεπτομερῆ, καὶ εἰσδύναντα τοῖς πόροις τοῦ σώματος εἰς βάθος, καὶ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος κινούμενα, δρῶσιν οὕτως· ὁ αὐτὸς δὲ λόγος, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ποιοτήτων· τῶν δὲ κατὰ ποιότητα δρώντων, τὰ μὲν ἐνεργείᾳ ἔχει τὴν ἑαυτῶν ποιότητα παροῦσαν· ὡς ὕδωρ πότιμον, πτισάνη, γάλα. ὑγρὰ γάρ ἐστι καὶ ψυχρά, μὴ δεόμενά τινος ἔξωθεν ἐπικουρίας πρὸς τὸ ψῦξαι καὶ ὑγρᾶναι, ἀλλ' αὐτόθεν καὶ κυρίως δρῶντα. ὁμοίως δὲ καὶ ἅλες, καὶ γῆ καὶ τὰ ὅμοια· ξηρᾶς γὰρ ὑπάρχουσι φύσεως, καὶ τῇ δυνάμει

καὶ τῇ

καὶ τῷ φαινομένῳ, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. θάλασσα μέν τοι καὶ ἅλμη, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν ὑδάτων ὑγρὰ μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ, ξηρὰ δὲ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. λινόσπερμον δὲ καὶ ἄρτος, ξηρὰ μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ, ὑγρὰ δὲ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἀληθείᾳ.

Διὰ τί ἔνιοι τὴν μὲν ἡμέραν ὁρῶσι, τὴν δὲ νύκτα οὐχ ὁρῶσι· διὰ τὸ ἔχειν τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα παχύτερον, καὶ μὴ δύνασθαι διαβαίνειν τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ὁρατόν. ὅτι ἐν μὲν ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ ἀέρος λεπτοῦ καὶ θερμοῦ ὄντος λεπτύνεται· ἐν δὲ νυκτὶ παχύνεται, διὰ τὸ καταψύχεσθαι τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου· ἐπὶ μέν τοι αἰλούρων καὶ ὑαινῶν καὶ νυκτερίδων, τὸ ἔμπαλιν· ἡμέρας οὐχ ὁρῶντα σχεδὸν, νύκτωρ ἀκριβῶς ὁρῶσιν. ἔχουσι γὰρ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα λεπτότατον καὶ διαυγέστατον· καὶ ἐν μὲν νυκτὶ μετρίως παχυνόμενον ἐπιτήδειον γίνεται, πρὸς ἀντίληψιν τῶν ὁρατῶν· ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῷ λαμπρῷ φωτὶ, ἄγαν λεπτυνόμενον, διαφορεῖται καὶ σκεδάννυται. ὅθεν καὶ λέοντες τοιοῦτοί πως ὄντες, διὰ τοῦ ἡλίου διαβαίνειν οὐ δύνανται, καὶ πῦρ μεθ' ἡμέραν ὁρῶντες φεύγουσιν. ἔστι δὲ ὁρᾶν αὐτῶν καὶ τὴν κόρην ἄγαν καταλαμπομένην. ἔχουσι δὲ καὶ τὰ ὑγρὰ τῶν

ὀφθαλμῶν διαυγέστατα.

Διὰ τί ἐν νυκτὶ καθεύδοντες καὶ ἀθρόως ἀνοίγοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς, φῶς ὁρῶμεν. ὅτι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα συναγόμενον καὶ πολὺ γιγνόμενον ἐν τῷ καθεύδειν, ἀθρόως καὶ πολὺ ἐξιὸν κατὰ τὸ σκότος καὶ λάμπον αὐτὸ ὁρᾷ φωτοειδές.

Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι, τοὺς ὀφθαλμοὺς συννενεύκασι. διότι τῆς ψυχῆς κάτοπτρον, οἱ ὀφθαλμοί. οὕτω γὰρ καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς διὰ ὀφθαλμῶν ὁρῶμεν, λυπουμένης, ὀργιζομένης, αἰδουμένης. ἐπειδὴ τοίνυν οὐκ ἀντέχει ἡ ψυχὴ, πρὸς τὸ τιμῆς ἄξιον ἀντιβλέπειν συνειδήσει τινὶ, ἐπὶ χρόνον πολὺν ἀναγκάζει τοὺς μῦς τῶν ὀφθαλμῶν ἕλκειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ κάτω, δίκην καλύμματος τοῦτο πράττουσα.

Διὰ τί ἡ ἀκοὴ παντὸς ἀνέχεται, ὑγροῦ χωρὶς ὕδατος. ὅτι ψυχρὸν ὂν, τῷ ἀκουστικῷ νεύρῳ προσομιλεῖ παραχρῆμα· τὸ δὲ ψυχρὸν, νεύροις πολέμιον.

Διὰ τί ἀνέμου σφοδροῦ μέλλοντος κινεῖσθαι, ὡς ἀστέρες διατρέχοντες προδηλοῦσιν αὐτὸν, ἢ ὡς ἀστραπαί· καὶ μάλιστα καθαροῦ ὄντος τοῦ ἀέρος· φημὶ ὅτι ἤρξατο μὲν κινεῖσθαι, καὶ ἡμῖν μὲν, ὡς παχυμερέσι τοῖς σώμασι καὶ δυσαισθήτοις, οὔπω κατάδηλος ἐστι· τὸν μέν τοι ἀνώτερον ἀέρα ὡς λεπτομερῆ καὶ αἰθεροειδῆ κινῶν ἐκπυροῖ αὐτὸν, καὶ μέρη αὐτοῦ σπινθηροειδῆ ὁρῶμεν.

καὶ οὔ-

καὶ οὕτω λοιπὸν τῷ χρόνῳ σφοδρότερος γιγνόμενος κινεῖ καὶ τὸν περίγειον καὶ τὸν παχύτερον ἀέρα. καὶ οὕτως αἰσθανόμεθα.

Διὰ τί διὰ στενῶν τόπων ἄνεμος διαβαίνων, ἰσχυρότερός ἐστι μᾶλλον ἤπερ δι' εὐρυτέρων· ὅτι συναγόμενος εἰς ἕνα τόπον γίνεται, μείζων ἑαυτοῦ γιγνόμενος καὶ μεγεθύνεται, καὶ σφοδρύνει. ἰὼν δὲ τῶν εὐρυτέρων χωρίων ἐξαπλούμενος καὶ σκεδαννύμενος, ἄτονος καὶ ἀσθενὴς γίνεται. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ θερμὸν καὶ αἱ ποιότητες καὶ τὰ ὕδατα.

Διὰ τί πολλοὶ τὰ πόῤῥωθεν καὶ μεγάλα οὐχ ὁρῶντες, τὰ πλησίον καὶ μικρὰ ὁρῶσιν, οὓς καὶ μύωπας καλοῦμεν, παρὰ τὸ μυωπάζοντας ὁρᾶν· ὅτι τούτοις τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα λεπτόν ἐστι, καὶ καθαρόν· καὶ πόῤῥωθεν μὲν ἀπιὸν διαφορεῖται, καὶ οὐκ ἂν σθένοι κατοπτεύειν τὰ ὁρατά. μόλις δὲ τὰ πλησίον ὁρᾷ. καὶ διὰ τοῦτο λεπτομερὲς καὶ καθαρόν. οἵτινες καὶ τὰ μικρότατα πόῤῥωθεν βλέπουσιν, ὥς καὶ τινες γέροντες, οὗτοι κατὰ τὸ ἐναντίον· διὰ τὸ ἔχειν τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν παχὺ καὶ πολὺ, καὶ δέεσθαι κινεῖσθαι μῆκος ὁδοῦ πρὸς τὸ αὐτὸ ἀπολεπτυνθῆναι καὶ ἐπιτήδειον πρὸς ἀντίληψιν ὁρατῶν γενέσθαι.

Διὰ τί ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα κύνες μόνοι ὀσμῶνται κατὰ τὴν ὀχείαν. ὅτι στενοπόρους

ἐστὶν ὁ αὐχὴν τῆς μήτρας· καὶ τὸ αἰδοῖον ἐν τῇ χρήσει φυσᾶται, καὶ οὐκ ἔξεισιν εὐθύς· καὶ ὅτε τὸ σπέρμα κολλῶδες ὑπάρχει· ἀμφότερα δὲ αὐτοῖς, διὰ πολλὴν ξηρότητα γίνεται· τὸ γὰρ ξηρὸν οἶδε πυκνοῦν καὶ ἀποστενοῦν τὰ μόρια, καὶ πηγνύειν τὰ ὑγρά.

Διὰ τί μόνοι κύνες ἐν τῷ θέρει λυττῶσιν. διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ξηρᾶς κράσεως· φύσει γάρ εἰσι ξηροί, καὶ πλέον ἐν τοῖς καύμασι θερμαινόμενα οὖν καὶ καταξηραινόμενα, ἐκπυροῦνται τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρά, καὶ ἡ κρᾶσις· καὶ οὕτως μαίνονται, καθάπερ φρενιτιῶντες· ὅθεν καὶ τὸ σίαλον αὐτοῖς ἰῶδες γίνεται καὶ ξηρότατον· ὅτι δὲ ἐκπυροῦνται δῆλον, ἐκ τοῦ ἀσθμαίνειν πυκνῶς, καὶ πυρώδη τὰ ὄμματα ἔχειν, καὶ ἠνεῳγμένον τὸ στόμα πρὸς ἔμψυξιν ἀέρος· καὶ ἡ οὐρὰ στραγγαλοῦται ἀπὸ τῆς ξηρότητος, καὶ ἰσχνοῦται· λυττῶσι δὲ οἱ ἐν αὐτοῖς ξηρότατοι, καὶ οὐ πάντες· τινὲς δέ φασι καὶ τὸν κύνα τὸ ἄστρον συμβάλλεσθαι κατά τινα ἀπόρροιαν φύσεις πρὸς τὴν λύσσαν.

Διὰ τί οἱ ἐξαίφνης καὶ ἀκουσίως τεμνόμενοι, ἧττον ὀδυνῶνται τῶν κατὰ προαίρεσιν τεμνομένων· ὅτι οἱ μὲν ἀκουσίως, ἔχουσι τὴν ψυχὴν εἴς τι πρᾶγμα τετραμμένην, ἢ ἀνομοίως ἀντιλαμβανομένην τῶν αἰσθήσεων· οἱ δὲ κατὰ προαίρε-

προαίρεσιν, ἤδ' ὅτε ὃ μέλλουσι πάσχειν, τρέπουσιν ἀεὶ τὴν ψυχὴν, παρὰ τὸ τεμνόμενον σῶμα. καὶ ἀκριβῶς ἀντιλαμβανόμενοι τῆς αἰσθήσεως μᾶλλον ὀδυνῶνται ἐν τῇ τομῇ. ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἀπὸ συμπαθείας τὸ κατὰ τὸ μᾶλλον.

Διὰ τί οἱ τὰ βάρη βαστάζοντες μετ' ᾠδῆς περιπατοῦσιν· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἕλκοντες· ὅτι τότε μέλει ψυχὴ λογικὴ τερπομένη, καὶ ἐπ' ἔλαττον ἀντιλαμβανομένη τῆς αἰσθήσεως, οὐχ ὁμοίως αἰσθάνεται τοῦ βάρους. τούτῳ τῷ λόγῳ λύσεις, διότι καὶ ἐπὶ τῶν πενθούντων αὐλοὶ καὶ τύμπανα· καὶ διατί ἐπὶ τῶν λυπουμένων καὶ πενθούντων καὶ νοσούντων εἴθισται πλῆθος ἀνθρώπων συνιέναι, καὶ διαφόρως προτείνειν λόγους. νεύουσα γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τοῖς ῥήμασιν, ἧττον ἐπαισθάνεται τῶν συμφορῶν· διὸ τοῖς ἀρχαίοις, τέρψεις ἐπενοήθησαν σκηνικαὶ καὶ ποικίλαι, χάριν τῶν περιστάσεων.

Διὰ τί οἱ αἰθίοπες πυρέξαντες ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπόλλυνται· καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες ἑλκοῦνται· ὅτι σφόδρα τυγχάνουσι θερμότατοι καὶ ξηρότατοι· καὶ ὥσπερ ἀναστοιχέωσις αὐτοῖς γίνεται. καὶ τὸ ὀλίγον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν ἐκδαπανώμενον καὶ φθειρόμενον, λύσιν τῶν λοιπῶν στοιχείων ἐργάζεται· φεύγει γὰρ τὸ θερμὸν, ἀπορίᾳ τροφῆς· καὶ ἐπεγείρεται ψυχρότης, ἀπουσίᾳ θερμότητος· καὶ τυραννεῖ ξηρότης, ὑγρότητος

ἀπωλείᾳ. καὶ διὰ τοῦτο τὰ νεκρὰ σώματα, ξηρὰ καὶ ψυχρὰ πέφυκεν· ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Ὅμηρος εἰδὼς τὰ μὲν δύο στοιχεῖα φεύγοντα, ὡς λεπτομερῆ καὶ κουφότατα, τὰ δὲ δύο παραμένοντα εἶναι τοῖς νεκροῖς σώμασι, φησίν· ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε· ξηρότατα καὶ ὑγρότατα λέγων. ἑλκοῦνται δὲ καὶ κατὰ τὰς ὀφθαλμίας οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι ἀπὸ τῆς φλεγμονῆς τὸ αἷμα ἐκχολούμενον τῇ πολλῇ δριμύτητι διαβιβρώσκει τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ῥεύματος.

Διὰ τί ἐν τοῖς συμποσίοις τῷ ποτῷ ἐναντίως οἱ ἄνθρωποι κέχρηνται· ἀρξάμενοι μὲν γὰρ ἐν μικροῖς πίνουσι· πληρωθέντες δὲ, ἐν μεγάλοις ποτηρίοις· τοῦτο νομίζεται μὲν εἶναι εὐκαταγέλαστον, ἔχεται δέ τινος αἰτίας εὐλόγου. διὰ γὰρ τὴν εὐωχίαν πρὸς τὸ πίνειν πυκνότερον καὶ συνεχῶς, ἄρχονται μὲν ἀπὸ μικροτέρων φιαλῶν, λήγουσι δὲ ἐν μείζοσιν· αἱ γὰρ μικραί, αὐτάρκη κόρον ὡς ἐν δαψιλεῖ ποτῷ ποιεῖν, οὐχ οἷαί τε εἰσίν· ἐὰν μέντοι ἀπὸ μειζόνων ἄρχωνται, θᾶττον πληρούμενοι, πυκνῶς τοῦτο πράττειν ὡς ἐν τρυφαῖς οὐ δύνανται· ἔτι γε μὴν καὶ τῇ ἀθροότητι καὶ τῷ πλήθει ξενιζομένη ἡ φύσις εὐθὺς ἀνιωμένη τὸ πλῆθος ἀποστρέφεται· ἐν δὲ τοῖς μικροῖς, κατ' ὀλίγον ἐθιζομένη, καὶ πλῆθος ἐνεγκεῖν δυνήσεται τῷ χρόνῳ.

Διὰ τί

Διὰ τί οἱ ὑδρωπιῶντες ὕδατος πεπληρωμένοι, διψῶσιν ἀεί· ὅτι καὶ ἁλμυρὸν αὐτοῖς γίνεται τὸ ὑγρὸν, μὴ διοικούμενον, ἀλλὰ σηπόμενον· καὶ καταξηραίνει τὸ στόμα τῆς γαστρός· ἄλλως τε καὶ πυρέτια λεπτὰ κέκτηνται· πρὸς δὲ τούτοις ὅσον ἡ γαστὴρ διογκοῦται, τὸ λοιπὸν σῶμα μὴ κατὰ λόγον τρεφόμενον καταξηραίνεται. ὅθεν καὶ ἰσχνοῦται· τὸ γὰρ πλεῖστον τῆς τροφῆς ἐξυδαρούμενον, χορηγεῖται πρὸς γένεσιν τοῦ πάθους.

Διὰ τί ἐν τοῖς συμποσίοις, ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς τροφῆς, καὶ πρὸ πληρώσεως, στενούμεθα ἀνακείμενοι· μετὰ δὲ πλήρωσιν καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ ἀρίστου ἀραιούμεθα μηκέτι θλιβόμενοι· ὅτι παρὰ μὲν τὴν ἀρχὴν, ὄρεξιν τῶν σιτίων ἔχοντες πλείστην, ἐπὶ τὰ ἐντὸς πάντες τῆς στρωμνῆς συντρέχουσιν ἀνακείμενοι, καὶ ἀθρόως ἅμα καὶ οὕτως θλίβονται· μετὰ δὲ τὸν κόρον τῆς τροφῆς, ὃς μὲν ἐπὶ τὸ κάτω νεύει μᾶλλον, ὃς δὲ ἐπὶ τὰ πλάγια· καὶ ὃς μὲν ποσῶς ἀνακάθηται, ἄλλος πλέον τοῦ δέοντος ἐπὶ τὰ ἐκτὸς νεύοντες· καὶ οὕτως μετὰ πλήρωσιν τῆς τροφῆς ἀραιοῦνται. ἄλλως γε μὴν, καὶ περὶ πάντας ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ἐσθίειν ἐπὶ τὸν θώρακα καὶ τὰ πλάτη τοῦ σώματος ἀνακεῖσθαι, στενοχωρεῖσθαι συμβαίνει.

Διὰ τί, τριῶν χυμῶν ἁπλῶν καὶ μονοειδῶν ὄντων, οὐκέτι καὶ τρία νοσήματα μονοειδῆ καὶ

ἁπλᾶ

ἁπλᾶ συμβαίνει, ἀλλὰ πλείονα. διπλᾶ γὰρ ἐφ' ἑκάστου, συνεχῆ καὶ διαλείποντα. ὅτι διὰ τὸ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν χυμῶν γίνεσθαι διαφορὰς νόσων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν τόπων. ὁ μὲν γὰρ θερμὸς καὶ λεπτὸς χυμὸς, ὀξὺν καὶ ὀλιγοχρόνιον, καὶ διακαῆ ποιεῖ πυρετόν. ὁ δὲ ψυχρὸς καὶ παχὺς βληχρὸν καὶ πολυχρόνιον. οὕτω γὰρ καὶ τῶν ξύλων, τὰ μὲν θερμὰ καὶ ξηρότατα, καθάπερ δάφναι, δᾶδες, ἐλαῖαι, μεγίστην ἐγείρουσι φλόγα καὶ τάχιον ἀποκαίονται. τὰ δὲ χλωρὰ καὶ ὑγρὰ, ταπεινὸν καὶ καπνῶδες πῦρ ἐξάπτουσι, καὶ βράδιον ἀποκαίονται. πάλιν ἢ μὲν ὁ τόπος πολύς τε καὶ πλατὺς εἴη, τάχιον καὶ μεγίστως ἐξάπτει τὸν χυμὸν, διὰ τὸ ἅμα εἶναι σεσωρευμένον, καὶ ὑφ' ἓν ὅλον ἐξάπτεσθαι σηπόμενον. ἢ δὲ ὀλίγος εἴη καὶ στενὸς, μή τε χωρίη τὸν χυμὸν ὅλον, ἀλλὰ κατὰ μέρος, διὰ τὸ μὴ ὑφ' ἓν ὅλον σήπεσθαι, ποιεῖ πυρετὸν ἀμυδρὸν καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ καιόμενον. μίξας οὖν χυμοῦ φύσιν καὶ τόπον, εὑρήσεις πᾶσαν διαίρεσιν. τῶν ὧδε χυμοῖς σαπεῖσι πυρετῶν. ἢ μὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγγείοις, φλεψὶ λέγω καὶ ἀρτηρίαις, ἡ ξανθὴ σαπείη χολὴ, θερμὴ τυγχάνουσα, διακαέστατον καὶ ὀξὺν καὶ ὀλιγοχρόνιον ἐξάπτει πυρετὸν, ὡς καῦσον. ἢ δὲ ταῖς μικραῖς φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις, ταῖς περὶ τὸ δέρμα σαπείη φλέγμα ψυχρὸν, βληχρὸν καὶ πολυχρόνιον ποιεῖ

πυρετοῦ, ὡς ἀμφημερινόν. ἐὰν δὲ ξανθὴ χολὴ σαπῇ ἐν τοῖς μικροῖς ἀγγείοις, ποιεῖ πυρετὸν ἔλαττον ὀλιγοχρόνιον, καὶ ποσῶς μακρότερον τοῦ καύσου, ὡς τριταῖον, ἢ ὀξὺν ἁπλῶς. εἰ δὲ φλέγμα σαπείη ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγγείοις, ποιεῖ ποσῶς ὀλιγοχρονιώτερον τοῦ ἀμφημερινοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ μέλαινα, σαπεῖσα μὲν ἐν ταῖς μεγάλαις φλεψὶ, διὰ τὸ ἐν ἑνὶ χρόνῳ πᾶσαν ὑπεκκαίεσθαι ποσῶς, ὀλιγοχρόνιον ποιεῖ πυρετὸν, διὰ τετάρτης. εἰ δὲ ἐν ταῖς μικραῖς, πολυχρονιώτερον τεταρταῖον. συνέδραμε γὰρ χυμὸς ψυχρὸς καὶ παχὺς καὶ δυσαλλοίωτος, καὶ τόπος στενὸς μὴ συγχωρῶν ἅμα τὴν χολὴν πᾶσαν ἐκκαίεσθαι καὶ ἀναλίσκεσθαι.

Διὰ τί εἰ καὶ τὸ φλέγμα ψυχρόν ἐστι καὶ παχὺ καὶ γλίσχρον, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ ψυχρὰ καὶ παχεῖα καὶ ἐλάττων πολὺ τοῦ φλέγματος, ὁ τεταρταῖος πολυχρονιώτερος τοῦ ἀμφημερινοῦ; ὅτι τὸ φλέγμα εἰ καὶ ψυχρὸν καὶ παχὺ, ἀλλ' ὑγρόν. τὸ δ' ὑγρὸν, εὐαλλοίωτον καὶ εὐμετάβλητον. ἡ μέντοι μέλαινα, ξηρὰ καὶ ψυχρά. τὸ δὲ ξηρὸν, δυσαλλοίωτον καὶ δυσμετάβλητον. σοφίζονται οὖν τῇ ὁμοιότητι τῆς ψυχρότητος, καὶ τῷ πλεονάζοντι τῆς χολῆς, κρύπτοντες τὴν ἐναντίαν καὶ τὴν λοιπὴν ποιότητα. ἄλλως τε τὸ φλέγμα προσῳκείωται τῇ φύσει μᾶλλον τῆς μελαίνης. ὅθεν καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων ἐν λιμοκτονίᾳ, κέχρηται αὐτῷ ἡ

φύσις

φύσις πρὸς τροφήν. ἐπεὶ τοίνυν τοῖς ἀφαιμοτέροις, ὅσον εὑρίσκει χρήσιμον φλέγμα, τοῦτο δαπανᾷ πρὸς τροφήν. τὸ δὲ ἄχρηστον σηπόμενον ἐξάπτει τὸν πυρετόν.

Διὰ τί τεσσάρων χυμῶν ὄντων, καὶ ποτὲ σηπομένων, τρεῖς γίνονται πυρετοί, καὶ οὐ τέσσαρες· ὅτι τὸ αἷμα κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ τροφὴ τοῦ σώματος. καὶ πλεονάζον μὲν ποιεῖ μόνον πληθώραν· σαπὲν δὲ, οὐκέτι μένει αἷμα· μεταβάλλεται γὰρ θερμαινόμενον εἰς ξανθὴν χολήν· οἱ μέντοι λοιποὶ χυμοὶ πλεονάζοντες μὲν, ποιοῦσι νοσήματα, περὶ τὸ δέρμα μάλιστα· ὡς ἕρπητας, καρκίνους, ἀλφούς, λεύκας. σαπέντες δὲ, πυρετούς.

Διὰ τί ἐξ ἐναντίας δύο τοίχων, θυρίδων οὐσῶν ἐν ἑκατέρῳ, συμβαίνει τῆς μιᾶς κεκλεισμένης μηκέτι διὰ τῆς ἑτέρας εἰσιέναι λοιπὸν σφοδρὸν καὶ πολὺν ἄνεμον, ἤπερ ὑπαρχούσης αὐτῆς ἠνεῳγμένης. διὰ τὸ τὸν κινούμενον ἀέρα εἶναι τὸν ἄνεμον, σῶμα τυγχάνειν. ἐπὰν οὖν ἡ μία κλεισθῇ, διὰ τῆς ἑτέρας ὁ εἰσελθὼν ἀὴρ πληροῖ τὸν τόπον τῆς οἰκίας, καὶ σῶμα ὤν, οὐκ ἐᾷ λοιπὸν ἑτέρῳ ἀέρι σώματι ὄντι ἐπεισιέναι. ἐπὰν δὲ ἡ θυρὶς ἀνεῳχθῇ ὁ προλαβὼν, ἔχων δι' αὐτῆς φυγεῖν, χώραν δίδωσιν ἐπεισιέναι ἑτέρῳ. καὶ πάλιν ὁμοίως διὰ τῆς ἀντικειμένης θυρίδος, καὶ οὕτως ἐξιών, ἄλλον εἰσιέναι συγχωρεῖ

διὰ

διὰ τῆς ἑτέρας· καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ τὸ συνεχές· ἐπὰν δὲ κλεισθῇ ἡ ἐξ ἐναντίας, οὐκέτι τοῦτο γίνεται.

Διὰ τί τῶν ἐρώντων τὰ ἄκρα ποτὲ μὲν ψυχρά, ποτὲ δὲ θερμὰ γίνεται· ὅτι ὅτε κέκτηνται λύπην πρὸς τὴν ἐρωμένην, καὶ ἀπελπίζουσι τοῦ τυγχάνειν αὐτῆς, τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς βάθος συνδύει μετὰ τῆς φύσεως· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἄκρα καταψύχεται. καὶ ὠχριῶσι δὲ διὰ τοῦτο. καὶ σκυθρωποὶ γίνονται. ὅτε δὲ τὸ ἐναντίον, ἢ ἐλπίδα χρηστὴν κέκτηνται παρ' αὐτῆς, ἢ θυμοῦνται σφόδρα, τότε τὸ ἔμφυτον θερμόν, νεύει πρὸς τὸ δέρμα σὺν τῇ φύσει, καὶ γίνονται θερμότεροι, καὶ ἐρυθρότεροι· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ ζωγράφοι, σωματοποιοῦσι τὸν ἔρωτα· ποτὲ μὲν κατηφῆ καὶ ἡσυχάζοντα· ποτὲ δὲ πετόμενον καὶ μειδιῶντα. παῖδα δὲ εὐτραφῆ, διότι ὁ πόθος, σφοδρὸς μέν ἐστιν, οὐ πολυχρόνιος δέ, καὶ δι' ὅλου παραμένων. ἡ μὲν γὰρ διάθεσις, διαπαντός· ὡς ἐπὶ τῶν γνησίων φίλων, ἢ πατρὸς πρὸς παῖδα, ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα. ὁ δὲ ἔρως οὐ διαπαντός· ὡς ἐπιτοπλεῖστον γὰρ ἐπὶ ξένοις γίνεται· καὶ ἡ μὲν διάθεσις, σύμμετρος καὶ εὐκατάστατος. ὁ δ' ἔρως, σφοδρὸς καὶ μανιώδης. λαμπάδα δὲ κατέχοντα καὶ πτερωτόν, διότι τῶν φιλούντων αἱ ψυχαὶ μετεωρίζονται, καὶ εὐμετάβλητοί εἰσι, πτερούμεναι. ἔτι καίεται

δὲ αὐτοῖς

Ἢ αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καρδίας ἔμφυτον θερμὸν ἐκ τῆς ἀπαύστου καὶ σφοδρᾶς φροντίδος τῆς πρὸς τὸ ποθούμενον. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ κρατοῦντα βέλος, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ φαρέτραν. ὅτι κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς, ἐκ μιᾶς ἀκτῖνος τῶν ὄψεων ὁ ἔρως ἀποτελεῖται. ἅμα γὰρ εἶδε καὶ ἐπόθησεν. ὕστερον δὲ μετὰ τὸ ποθεῖν, συνεχεῖς ἀκτῖνας ἀποπέμπει πρὸς τὸ ποθούμενον ὁ ἐρῶν. αὕτη δ' ἔοικεν τῷ βέλει, τῷ ἀκοντίζεσθαι πρὸς σωμάτιον. ἐν δὲ φαρέτρᾳ τὰ βέλη. διότι κεκρυμμένως τὰς ἀκτῖνας πέμπουσιν οἱ ἐρῶντες. τὸ δὲ ἔθος, ὥσπερ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξάπτει, οὕτω καὶ αὐτὸ τὸν ἔρωτα. οὐ γὰρ κυρίως ἐξ αὐτοῦ ὁ πόθος. εἰ γὰρ ἦν, τοῦτο δῆλον ὡς ἐχρῆν ἀεὶ τὸν ἐθίζοντα καὶ ἐρᾶν. τὸ δὲ φίλτρον, καὶ αἰφνίδιον. γυμνὸν δὲ, διότι γίνεται πόθος ἀμέσως καὶ φανερῶς. οὐ γὰρ δι' ἑτέρου τινὸς ἐρᾷ τις οὐδὲ κεκρυμμένως, οὔθ' ἥνπερ ἀγνοεῖ. διὸ καὶ οἱ ἀνδριαντοποιοὶ πρὸς τιμὴν ἐνίοτε γυμνοὺς πλάττουσι θεούς τε καὶ βασιλεῖς, δεῖξαι βουλόμενοι τούτων τὸ φανερὸν τῆς δυνάμεως καὶ γνώμης ἐκτὸς ὂν πάσης κακίας κεκρυμμένης. οὐχ εἷς δὲ ὁ ἔρως, ἀλλὰ πλείονες. ἢ ὅτι διαφόρων τῶν πραγμάτων, ἔρωτες. ἄλλως γὰρ καὶ ἄλλως ποθεῖ. καθὼς καὶ ὁ θεῖος πλάτων φησὶ τὸν ἔρωτα, πολυκέφαλον θηρίον. ἢ ὅτι πολλοῖς ἔρωσιν ὁ αὐτὸς πολλά-

κις ἐπιπίπτει· μητέρα δ' ἔχουσιν ἀφρο-
δίτην, τουτέστι τὴν ἐπιθυμίαν. ἄνω γὰρ
πλάττουσι τὴν ἀφροδίτην εἰς ἐπιθυμίαν. ἱ-
στοροῦσι δὲ τὸν ἔρωτα ποθεῖν τὴν ἐριννύν· δι-
ότι πολλοὶ παρανόμως ἠράσθησαν, καὶ δυ-
σεβῶν ἠράσθησαν ἐπιθυμιῶν, ὥσπερ μοι
δέδεικται κατὰ τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν
ἀλληγοριῶν, τῶν εἰς θεοὺς ἀναπλαττομένων
πιθανῶν ἱστοριῶν.

Διὰ τί λοιμικῆς καταστάσεως, οἱ μὲν
ἀπόλλυνται· οἱ δ' οὔ. ὅτι παρὰ τὴν ἐπιτη-
δειότητα τῆς κράσεως. εἰ μὲν γὰρ εἴη τις ἔχων τὸ
σῶμα μεστὸν καὶ κακόχυμον, δῆλον ὡς ὁ εἰσ-
πνεόμενος σηπεδονώδης ἀὴρ συνδιαφθείρει
καὶ ὅπερ ἔχουσιν ὀλίγον χρηστόν· καὶ οὕτω
πᾶς χυμὸς αὐτοῖς συνδιαφθαρεὶς, ἀνίατα
τίκτει πάθη καὶ πλείονα. καὶ οὕτως θνήσ-
κουσιν. εἰ δὲ εἴη ἀπέριττον καὶ εὔχυμον, οὐ-
δὲν ἢ βραχύ τι βλάπτει τούτους ὁ λοιμώδης
ἀήρ. ὅτι δὲ ἡ ἐπιτηδειότης ἐφέλκεται τὸ δρῶν
αἴτιον ἐνεργεῖν, δηλοῦσιν αἱ ἐκτὸς ὕλαι.
δρύες εἰσὶ δυσπαθεῖς, καὶ πρὸς ἔξαψιν οὐχ
ἕτοιμοι. πολλῷ δὲ πλέον κάλαμοι εὐπα-
θέστεροι, καὶ πρὸς ἔξαψιν ἕτοιμοι μᾶλλον·
πολλῷ δὲ πλέον στυπεῖον. ἀλλ' ἐάν τις διά-
βροχον ὕδατος παρασκευάσῃ τὸ στυπεῖον, καὶ

χλωρὰν

χλωροῖς λάβῃ καλάμοις, τὴν δὲ δρῦν ἄγαν ξηρὰν ἢ καὶ θείῳ καταπάσσοι, τὸ ἀνεπιτήδειον, ἑτοιμότατον ἐργάζεται πρὸς ἔκκαυσιν, πυρὶ προσενέγκας. τὸ δὲ στυπεῖον οὐδὲ ὅλως καήσεται. τούτῳ τῷ παραδείγματι χρώμενος, λύσεις τὸ ζητούμενον, τίνος ἕνεκεν κόπος πυρετὸν ἐφήμερον μᾶλλον ἢ τὸν ἐπὶ σήψει ποιούμενον ἢ τὸν ἑκτικὸν πυρετὸν ἐργάσαιτο. φαμὲν γὰρ διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐπιτηδειότητος· εἶχε γὰρ τὸ φυσικὸν πνεῦμα, καὶ τοῖς χυμοῖς ἀπερίττοις. τὰ δὲ στερρὰ, ξηρότατα· καὶ τὸ αἴτιον ἔδραμεν εἰς ἐκεῖνα. καὶ διὰ τί ἔγκαυσις ἡλίου, τοῖς μὲν, ὕπνον ποιεῖ· τοῖς δὲ, οὔ· ὅτι τοῖς μὲν ἦν φλέγμα πλεῖστον, καὶ τούτου χυθὲν ὕγραινε τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ὕπνον ὑπήνεγκε· τοῖς δὲ ξηρὰ ἡ κεφαλὴ τυγχάνουσα πλέον ξηρανθεῖσα ἀγρυπνίαν ἤνεγκε.

Διὰ τί ὁ ἥλιος, ἄνθρωπον μὲν, μελαίνει· λίνα δὲ, λευκαίνει· καὶ κηρὸν μὲν, μαλακύνει· πηλὸν δὲ, σκληρύνει. πάλιν δὲ διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς παρούσης ὕλης· οἱ γὰρ χυμοὶ χωρὶς τοῦ φλέγματος, ὑπερθερμαινόμενοι, περὶ τὸ δέρμα διαφαίνονται μέλανες· τὸ δὲ λίνον, ὑπὸ νίτρου ἢ ἅλμης ῥυπτόμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκδαπανωμένου τοῦ ῥύπου τοῦ λίνου, λευκαίνεται. πάλιν ἕλκων ὁ ἥλιος ἐκ τοῦ κηροῦ τὴν ἐν τῷ βάθει ὑγρότητα, μαλακώνει τοῦτο. τὴν δὲ πολλὴν καὶ ἐπιπόλαιον ὑγρότητα, ἐκβοσκόμενος τοῦ

πηλοῦ

πηλοῦ, σκληρύνει αὐτὸν ξηραίνων· ἢ ῥίνων περὶ τὸ πάσχον καὶ τὸ ἐνεργοῦν ποιεῖν, δυνατὸν καὶ ἡμᾶς ψυχὴν μὲν εὐσεβείαις ὁπλίσαντας, εὐταξίᾳ δὲ τροφῶν τὸ σῶμα κοσμήσαντας, ἀκτήμονι δὲ βίῳ καὶ τοῖς πρὸς τὸ ζῆν μόνον ἀρκουμένοις, ἑαυτοὺς καθιδρύσαντας ἐκφυγεῖν τὴν ἐκ τοῦ βίου συμβαίνουσαν, ὅσον ἐνδέχεται, περίστασιν καὶ μὴ παρέχειν ἐπιτηδειότητα τῷ δρῶντι φαύλῳ πρὸς τὸ πάσχον ἐνεργεῖν τι· εἴπερ τίς ἐστι δαίμων ἢ ἀστὴρ ἤ τι τοιοῦτον ἐκτὸς αἴτιον.

Διὰ τί οἱ ἰκτερικοὶ καὶ δυσδιαχώρητοί εἰσι, καὶ λευκὸν ἄγαν ἔχουσι τὸ σκύβαλον· ὅτι ἡ ξανθὴ χολὴ εἰς ὅλον αὐτῶν ἀνεδόθη τὸ σῶμα, καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ δηλοῦσι, καὶ ἡ τοῦ δέρματος χροιά· καὶ οὐκέτι συρρεῖ πρὸς τὰ ἔντερα, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς νόμῳ τῆς φύσεως, οὔτε χρώννυσι τὸ σκύβαλον, οὔτε τῇ δριμύτητι ἐρεθίζει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν τῶν ἐντέρων, πρὸς κένωσιν τῆς κόπρου. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἰατρική, καθάπερ καὶ ἄλλαι τέχναι, τὴν φύσιν μιμουμένη, τοῦ σώματος ἐν περιστάσει νοσοποιῷ καθεστῶτος, σύμμαχος ἀρρωστούσης γίνεται τῆς δυνάμεως. ἐπεὶ γὰρ τὸ σκύβαλον ἐκκρίνεται, τῆς χολῆς ἐρεθιζούσης καὶ ῥυπτούσης, τῶν τε ἐντέρων καὶ τῶν μυῶν ἐπεγειρομένων πρὸς ὤθησιν αὐτοῦ, τῆς τε κόπρου μαλακῆς τε καὶ εὐολίσθου τυγχανούσης, ἐκ τῶν παρακειμένων τοῖς ἐντέροις γλισχρῶν χυμῶν,

εἰκότως καὶ ὁ κλυστὴρ, ἔχει μὲν ἀντὶ χολῆς, τὸ μέλι ῥυπτικόν· τὸ δὲ νίτρον καὶ ῥυπτικὸν καὶ τῇ δήξει διεγεῖρον τὰ ἔντερα καὶ τοὺς μῦς πρὸς διώθησιν· τὸ δὲ ὑδρέλαιον, πρὸς ὕγρανσιν καὶ μαλάκυνσιν τῆς κόπρου, ψυχθείσης ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ. γίνωσκε γὰρ ὡς ποτὲ μὲν, ἡ φύσις ἐνεργεῖ μόνη, χωρὶς ἰατροῦ, καθάπερ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῶν νόσων, καὶ τῶν πέψεων· τότε γὰρ ἰατρός ἐστιν ὥσπερ βραβευτὴς, καὶ κριτὴς ἀνταγωνιστῶν δύο, νόσου καὶ φύσεως. ποτὲ δὲ ἰατρὸς μόνος, ὡς ἐπὶ τῶν διαρθρήσεων καὶ τῆς τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς. ποτὲ δὲ ἰατρὸς ἅμα, καὶ φύσις, ὡς ἐπὶ τῶν ῥυπαρῶν καὶ κοίλων ἑλκῶν· ὁ μὲν γὰρ ἰατρὸς καθαίρει τὸ ῥύπον τοῖς ῥυπτικοῖς, καὶ δίδωσιν ἀναπέτειαν τοῖς πόροις ξέσας, ὡς ἂν εἴποι τὶς, τὸ ἐπιπωματίζον καὶ ἐμφράττον αὐτούς· ὅπως τὸ αἷμα καθαρὸν παρασκευάσῃ· ἡ δὲ φύσις διὰ τῶν πόρων τοῦ ἕλκους, ἀναδίδωσιν αἷμα καθαρὸν ἀπὸ τῶν ζοφῶν, μεταβάλλουσα πρὸς σαρκὸς γένεσιν. ὅπερ πάλιν ὑπὸ τῶν ξηραινόντων φαρμάκων πηγνύμενον γίνεται σὰρξ ἐπιτήδειος.

Διὰ τί πολλοὶ ληφθέντες συνόχῳ μετὰ κρίσιν, μελάντερον ἔχουσι δέρμα ἐπὶ χρόνον ἱκανόν· ὅτι ὁ σύνοχος ἀπὸ ξανθῆς ἐγένετο χολῆς. αὕτη δὲ, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νόσου ὑπεκκαυθεῖσα μετέβαλεν εἰς τὸ μέλαν, καὶ οὕτως ἐν τῇ κρίσει παρὰ φύσεως ὠχθεῖσα παρὰ τὸ δέρμα, ἔβαψεν αὐτό· κα

θάπερ

θάτερον οὖν τῶν λευκῶν, τὸ δέρμα λευκὸν ὑπάρχει· διὰ δὲ τὸ παχὺ τοῦ χυμοῦ καὶ δύσλυτόν ἐστι τὸ τοιοῦτον χρῶμα.

Διὰ τί ἡ μέλαινα χολὴ παραγινομένη μαζῷ ἢ σκέλει ἀνάβρωσιν ἐργάζεται· ἐπεὶ δὲ τῶν μελαγχολικῶν ἐν ἐγκεφάλῳ συρρέουσα, ταύτην οὐ ποιεῖ· ὅτι ἐν μαστῷ μὲν φλέβες πολλαὶ καὶ μεγάλαι διὰ τὴν τοῦ γάλακτος γένεσιν· καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλῆθος συρρεῖ τῆς χολῆς· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ σκέλει διὰ τὴν κατωφερῆ ῥοπὴν ἐπιτύρεται χολὴ πλείων· ἐν μέν τοι τῷ ἐγκεφάλῳ διὰ τὴν ἀνωφέρειαν, καὶ διὰ τὸ λεπτὰς ἔχειν φλέβας, ἄνεισι βραχὺ τῆς χολῆς, πρὸς τὸ νύττειν αὐτόν, καὶ μὴ διαβιβρώσκειν· καὶ ψυχρὸς δὲ καὶ ὑγρὸς ὢν ἀντιμάχεται τῇ κράσει τῆς μελαίνης ποσῶς, καὶ καταπραΰνει ταύτην. ἡ μὲν οὖν κυρίως μέλαινα χολή, ποιεῖ τὸν ἀναβρωτικὸν ἐν τῷ μαζῷ καρκίνον. ἐν δὲ σκέλει, χειρώνειον ἕλκος καὶ νομῶδες. ἐν δὲ ἐγκεφάλῳ, τὴν θηριώδη μελαγχολίαν. ἡ δ' οὐ κυρίως, ἀλλ' ὁ λεγόμενος μελαγχολικὸς χυμὸς καὶ ζυγώδης, ῥεῦμα μόνον καὶ ὄγκον καρκινώδη χωρὶς ἀναβρώσεως καὶ μελαγχολίας, ἤμβρον.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν δυσεντερικῶν, πάπυρον σφαιρώσαντες ἐμβάλλουσιν εἰς τὸν δακτύλιον, καὶ ὠφελοῦσιν· ὅτι τῶν μυῶν συμπεσόντων τῆς ἕδρας, ὑγραινομένη ἡ πάπυρος τῇ διασομώσει τοὺς μῦς ἐπεγείρει. τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποφορῶν

συμπιεσουσῶν ἐπὶ τὴν ἑλκῶν· τῶν οὖν μυῶν διαστελλομένων, ἡ κόπρος καὶ τὰ λυποῦντα ἐκκρίνεται.

Διὰ τί τὰ λεγόμενα κακκάλια ἐν τῷ πληροῦσθαι ὕδατος ψόφον τινὰ ἀποτελεῖ· ὅθεν καὶ ἡ φύσις, καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ψόφου, εἰς ὄνομα αὐτοῖς μετήνεγκεν, ὡς καὶ τὸ φλοῖσβος, καὶ βορβορυγμὸς, καὶ τὰ λοιπά· ὅτι τὸ ἀγγεῖον ἐν τῷ μὴ ἔχειν ὕδωρ, ἀέρος πεπλήρωται, σώματος λεπτοτέρου τυγχάνοντος· ἐν οὖν τῷ καθεῖσθαι ἀθρόως εἰς αὐτὸ τὸ ὕδωρ, τῇ βαρύτητι διώκει τὸν ἀέρα ἔξω, ὡς λεπτομερῆ. ἅμα γὰρ μένειν ἐν τῷ κακκαλίῳ μέχρι πληρώσεως οὐ δύναται, διὰ τὸ τοῖς φιλοσόφοις ἀποδεῖχθαι, μὴ δύνασθαι δύο σώματα τὸν αὐτὸν τόπον κατέχειν, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον· τοῦ οὖν ἀέρος ἐπὶ τὸ ἄνω διωκομένου, ἀθρόως διὰ στενοῦ τόπου ψόφον ἀνάγκη συμβαίνειν· οὐχ ἕνα δὲ, ἀλλὰ πλείους, διὰ τὸ μάχην ὥσπερ τυγχάνειν ἀμφοτέρων· τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ, εἰς τὸ κάτω βιάζεται τὸν ἀέρα· ὁ δὲ ἀὴρ, ἐπὶ τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ· καὶ τούτου κατὰ διαδοχὴν γινομένου συμβαίνει καὶ τὸν ψόφον πυκνῶς γίγνεσθαι.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν λεγομένων ἁρπαγίων ἀγγείων ὁ δάκτυλος ἐν τῷ στόματι ἐντιθέμενος αὐτῶν, τὸ ὕδωρ οὐκ ἐᾷ ῥεῖν διὰ τοῦ πυθμένος· ἐπαιρομένου δὲ, συγχωρεῖ φέρεσθαι· ὅτι ἐν τῷ ἐπαίρεσθαι τὸν δάκτυλον ἐκ τοῦ στόματος, ὁ ἀὴρ εἰσιὼν ὠθεῖ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κάτω, φύσιν ἔχον

κιαύτην

εικότην· καὶ οὕτως ἔξεισι διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ πυθμένος. καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντα τὰ μηχανικὰ κατασκευάσματα, δι' ὕδατος καὶ ἀέρος ἔχουσι τὴν γένεσιν· ὡρονόμια λέγω καὶ κλεψύδρας, καὶ ἤχους δι' ἀγαλμάτων καὶ τὰ ὅμοια.

Διὰ τί καὶ οἶνος, καὶ ὕδωρ ἐπὶ τῶν πυρεττόντων παρὰ καιρὸν διδόμενον, φρενῖτιν κατασκευάζει· τουτέστι τὰ ἐναντία. ψυχρὸν μὲν γάρ, τὸ ὕδωρ· θερμὸς δέ, ὁ οἶνος. ὅτι ὁ μὲν οἶνος ἀνώφορος γιγνόμενος ἐκκαίει σὺν τῷ πυρετῷ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ἄγαν ἐκκαταρασσόμενον τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ψυχῆς, ὅπερ ἐστὶ τὸ αἰθεροειδὲς πνεῦμα, ἀναγκάζει τὸ φρονεῖν, οὕτως ἐνεργεῖν. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καὶ πολλοὺς ὑγιαίνοντας χρησαμένους ἀκράτῳ πλείστῳ, καὶ συνεχῶς εἰς ἔκστασιν καταστῆναι. τὸ δὲ ὕδωρ διὰ τὸ πυκνοῦν τοὺς πόρους τοῦ σώματος, τοὺς διαφοροῦντας τὰ ἀπὸ τῶν σαπέντων χυμῶν πνεύματα, καὶ παχύνειν αὐτούς, καὶ πλείονα διὰ τοῦτο σῆψιν καὶ πυρετὸν γίνεσθαι. πολλάκις δὲ καὶ τὸ ὕδωρ νικώμενον ὑπὸ τῆς ἀμετρίας τοῦ πυρετοῦ, τροφὴ τούτῳ γίνεται, ὥς ἐστιν ἰδεῖν καὶ τοὺς ἐν ταῖς καμίνοις βαλλομένους τὸ πῦρ διάπτειν, ἐπιρραίνοντας τῷ πυρὶ βραχὺ τοῦ ὕδατος.

Διὰ τί αἱ γυναῖκες ὀξύφωνοι καὶ οἱ εὐνοῦχοι καὶ τὰ παιδία· ὅτι διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα

εἰς εὖρος αὐτοῖς ἡ ἀρτηρία οὐκ ἐπεκτείνεται. τῆς γὰρ θερμότητος ἔργον τὸ διαστέλλειν εἰς πλάτος τοὺς πόρους. ὥσπερ οὖν ὁ στενοπόρος αὐλὸς ὀξύηχος, οὕτω καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία. φασὶ δέ τινες τὰς γυναῖκας ὀξυφώνους, διὰ τὸ συμβάλλεσθαι ἐν τοκετῷ κεράζειν, πρὸς εὐχερῆ ἀποτέξεσθαι. ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος.

Διὰ τί τὰ βρέφη ἐν τῷ θέρει σειριᾷ, ὅπερ ὁ πολὺς δῆμός φησι καῦμα ἔχειν αὐτά. πυρέττει γὰρ πυρετὸν λεπτὸν κατὰ βάθος, καὶ κοιλοφθαλμιᾷ, καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ ἀσθενεῖ. ἔνια δὲ καὶ διαρροίζεται. ὅτι τὰ βρέφη τυγχάνουσιν εὐπαθέστατα καὶ φλεγματικώτερα τὴν κεφαλήν. ἐν γοῦν τοῖς καύμασι τὸ φλέγμα ὑπερθερμαινόμενον καὶ σηπόμενον, ἐξάπτει πυρετόν, καὶ ἐκπυροῖ τὰς μήνιγγας τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ διὰ τοῦτο ἀγρυπνεῖ. καὶ ἡ πύρωσις δὲ διὰ τῶν ἀρτηριῶν κατιοῦσα πρὸς καρδίαν, καὶ ἐκπυροῦσα τὸ ζωτικὸν πνεῦμα, πυρετὸν ἐξάπτει, τὸν χωρὶς σήψεως. καὶ ἐκχολούμενα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, διαρροίζεται λόγῳ φθορᾶς, τῆς χολῆς δακνούσης τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ἔντερα. ὅτι δὲ τὸ αἴτιον καὶ ἡ ῥίζα τοῦ πάθους ἐν ἐγκεφάλῳ, δῆλον ἐκ τοῦ τῇ κεφαλῇ προσφέρειν τὰ ἐμψύχοντα, καὶ ὠφελεῖν, τῆς πυρώσεως κατασβεννυμένης. πάσχουσι δὲ αὐτό, καὶ τέλειοι ὁμοίως, οἷς ἐν κεφαλῇ φλέγμα, ἢ ξανθὴ χολὴ βραχεῖα σωρευ-

θείη

θείη καὶ σαπρείη καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς δὲ καὶ τοῦ περιέχοντος ἀέρος, τὰ πνευματικὰ ἐκπυροῦται.

Διὰ τί τὰ στρογγύλα τῶν ἑλκῶν δυσίατα· ὅτι κατὰ παρουσίαν χολῆς δριμείας, καὶ διαβρωτικῆς συνίσταται. τῷ τοίνυν κατὰ σταγόνα συῤῥεῖν, καὶ ἀναβιβρώσκειν, στρογγύλον τὸ ἕλκος ποιεῖ· καὶ διὰ τοῦτο τὰ καυστικὰ καὶ ἄγαν ξηραντικὰ προσφέρουσι φάρμακα· οὕτω μὲν, οἱ ἰατροί. οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοί φασι, τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν ὅθεν ἡ οὐλὴ ἄρξεται. ἐν γὰρ κύκλῳ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ἐστὶ λαβεῖν· ὅθεν, φασὶ, καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο οἱ ἰατροὶ τῷ σιδήρῳ τέμνοντες ἀλλοιότερον αὐτὸ ποιοῦσι. Διὰ τί ἐν τόπῳ τινὶ ἀπιόντες ἀναγκαίως, καταλαβόντες αὐτὸν διαβαίνομεν· ὅτι πολλάκις ἔχομεν τὴν ψυχὴν περί τι πρᾶγμα φροντίζουσαν, κἀκεῖ συννεύουσαν καὶ ἐστραμμένην καὶ μὴ ἐφεστηκυῖαν ἀκριβῶς ταῖς αἰσθήσεσι πρὸς γνῶσιν τῶν οἰκείων· ὥσπερ οὖν ὁρῶντες τὸν τόπον, οὐχ ὁρῶσι τῷ μὴ εἶναι τὴν κρίνουσαν δύναμιν τὰ αἰσθητά.

Διὰ τί τὸ μέλι τὸ πᾶσι γλυκύτατον, τοῖς ἰκτερικοῖς πικρὸν φαίνεται γευομένοις. διότι χολὴν πικρὰν ἔχουσι πλεονάζουσαν ἐν παντὶ τῷ σώματι καὶ ἐν γλώσσῃ· τὸ οὖν μέλι ἐσθιόμενον τὸν ἡσυχάζοντα πικρὸν χυμὸν ἀνακινεῖ· καὶ ἡ γεῦσις λοιπὸν ἀντιλαμβανομένη τῆς πικρότητος τῆς χολῆς, φαντασίαν ποιεῖ τοῦ νομίζεσθαι τὸ μέλι πικρὸν ὑπάρχειν.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἄγαν ὀργιζομένων οἱ ὀφθαλμοὶ πυρώδεις γίνονται. διότι θυμός ἐστι, ζέσις τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος, καὶ θερμοῦ πνεύματος. τοῦτο οὖν ὡς λεπτομερὲς ἀνωφορεῖν γίνεται, καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν διαφανεστάτων ὄντων φαίνεται. ἔχουσι γεμὴν τοῖς ἀτμοῖς αἱματικοῖς ἀνιόντας, ὅθεν τὸ καὶ πρόσωπον ἐρυθρὸν φαίνεται. τοῦτο τοίνυν τὸ πάθος εἰδὼς καὶ Ὅμηρος γιγνόμενον ἔφη. ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.

Διὰ τί τὸ ὕδωρ ἐπιρραινόμενον τοῖς ὄφεσιν ἐκδιώκει αὐτούς. ὅτι φύσει ψυχροί εἰσι καὶ ξηροὶ καὶ νευρώδεις, καὶ ὀλιγόαιμοι, καὶ τὴν ἄμετρον ψύξιν φεύγουσιν. ὅτι δὲ τοιαύτης εἰσὶ κράσεως, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῖς φωλεοῖς ἐπιδιώκειν καὶ τὰ βάθη τῆς γῆς, ὡς θερμότερα. ἡλίου τε δύνοντος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φεύγειν πάλιν ὡς ψυχρὸν τὸν ἀέρα. καὶ πάλιν ἐν τῷ θέρει τοῦ βάθους τῆς γῆς ψυχροῦ γινομένου, φεύγοντας ἐκεῖθεν μετιέναι τοῖς θερμοῖς τόποις.

Διὰ τί τὸ ᾠὸν ὀπτώμενον ῥήγνυται, οὐκέτι δὲ καὶ ζεννύμενον. ὅτι ὁμιλοῦν τῷ πυρὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν, ἀμέτρως θερμαινόμενον καὶ καιόμενον, πλείονα πνεύματα τίκτει. ταῦτα τῇ στενοχωρίᾳ τὴν ἔξοδον ζητοῦντα, ῥήξαντα τὸ ὄστρακον, χρῆται φυγῇ. τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ πίθων

καὶ

καὶ κεραμέων, νέου τοῦ οἴνου τυγχάνοντος, καὶ βράζοντος· ἔτι γε μὴν καὶ ἡ πολλὴ φλὸξ τοῦ ᾠοῦ τὸ ὄστρακον τῇ ὑπεροπτήσει ῥήγνυται· ὅπερ πάσχουσι καὶ οἱ κέραμοι ὑπεροπτώμενοι· διὸ καὶ φυσικῶς ὁ πολὺς ὄχλος ὕδατι τὸ ᾠὸν προβρέχει κατὰ τὴν ὄπτησιν· τὸ μὲν γὰρ θερμὸν ὕδωρ, τῇ μαλακότητι κατ᾽ ὀλίγον χεῖ τὰ ὑγρὰ καὶ διαφορεῖ τῇ ἀραιώσει.

Διὰ τί ἐν τῇ κατὰ τὴν συναφὴν ἡδονῇ τοὺς ὀφθαλμοὺς ποσῶς μύουσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐν ἄλλαις δέ τισι τῶν αἰσθήσεων· ὅτι ὑπὸ τοῦ πάθους νικώμενοι, πλείονα ταύτης ἀντίληψιν ἐργάζονται, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ μηκέτι μετεωριζομένων ἔξω, καὶ τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς αἰσθήσεως ἑλκόντων πρὸς τὸν ἀέρα. καὶ ἐλάττονος αἰσθήσεως τῶν σωματικῶν παθῶν παρασκευαζόντων οὖν τὴν ἀντιλαμβάνεσθαι.

Διὰ τί ἔνια τῶν μονοειδῶν βοηθημάτων ἐναντίας δυνάμεις ἔχει, ὡς ἡ πεῖρα διδάσκει· μαστίχη γὰρ, καὶ ῥύπτει καὶ διαφορεῖ, καὶ τονοῖ. ὄξος δὲ, θερμαίνει καὶ ψύχει· λέγω, ὅτι δεῖ εἶναι τὰ ἐν αὐτοῖς ἄτομα καὶ σμικρότατα σώματα κατὰ παράθεσιν καὶ μὴ κατὰ κρᾶσιν· ὡς ψάμμον ὑγρότητι δεσμουμένην, καὶ σῶμα ἓν ἀποτελοῦσαν τὸ φαινόμενον· τῇ δὲ ἀληθείᾳ πολλῶν σωμάτων τῆς ψάμμου σμικροτάτων ὄντων· εἰ τοίνυν ἀληθὲς τοῦτο πέφυκεν, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστιν.

ἐν ἄλλοις

ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις μέρεσι τῆς μαστίχης, κρύπτεσθαι τὰς ἐναντίας δυνάμεις καὶ ποιότητας, καὶ μὴ κεράννυσθαι πρὸς ἑαυτὰς, τῆς φύσεως οὕτως ἐπ᾽ αὐτῶν μόνων τῶν σωμάτων νόμον ἀποθεμένης.

Διὰ τί ἐπὶ τῷ προσπταίσματι τοῦ ἐν ποδὶ δακτύλου, βουβὼν ἐπανίσταται· ὅτι ἡ φύσις ἀεὶ προνοουμένη τούτου τοῦ σώματος, εἴωθε προστρέχειν τοῖς ὀδυνωμένοις μορίοις πρὸς ἐπικουρίαν αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ ὀχήματι κέχρηται τῷ χρηστοτέρῳ τῶν χυμῶν, καὶ τρέφοντι καὶ συμφύτῳ, φημὶ τῷ αἵματι, ἐπ᾽ ἀνάγκης πληροῦσθαι τὰς ἐν τῷ βουβῶνι μεγίστας φλέβας ἐνούσας· καὶ οὕτως καὶ τοὺς μεταξὺ τῶν ἀγγείων ἀδένας, στρογγυλοειδῆ σώματα τυγχάνοντας· ἡ οὖν ἄμετρος σφήνωσις, φλεγμονὴν καὶ ἔπαρσιν ἐργάζεται καὶ καλεῖται τοῦτο βουβὼν, τοῦ πάθους τὴν προσηγορίαν τῷ τόπῳ χαρισαμένου.

Διὰ τί τοῖς ὀρνέοις, οὐροδόχον κύστιν, καὶ νεφροὺς, ἡ φύσις οὐκ ἐδωρήσατο· ὅτι πολλῆς ὑγρότητος ἐδεῖτο πρὸς γένεσιν καὶ αὔξησιν τῶν πτερῶν· καὶ τὸ γυμνάζεσθαι δὲ κατὰ τὴν πτῆσιν διαναλίσκει ταύτην· καὶ οὐκ οὐροῦσιν μὲν ὅλως· πίνοντα δὲ, τὴν κόπρον ἔχει διεξιοῦσαν σὺν ὑγρότητος ἀμετρίᾳ.

Διὰ τί τὰ μὲν παιδία ἐν τῇ οὐροδόχῳ κύστει τοὺς λίθους τίκτει· οἱ δὲ γέροντες ἐν τοῖς νε-

φροῖς

φροῖς. διότι στενοπόρους ἔχει τοὺς νεφροὺς τὰ παιδία· καὶ γεώδης χυμὸς καὶ παχὺς διὰ τῶν νεφρῶν ἐρχόμενος, τῇ βίᾳ τῆς στενοχωρίας ἐξωθεῖται ἀπὸ τῶν οὐρητήρων, ἀπό τε τῶν νεφρῶν καὶ τῶν σωληνοειδῶν ἀγγείων εἰς τὴν οὐροδόχον κύστιν· αὐτὴ δὲ εὐρύπορος οὖσα, χώραν δίδωσι καὶ τῷ οὔρῳ πρὸς διάβασιν, καὶ τῷ λιθοποιῷ χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν καὶ πῆξιν ἰδίαν. ἐπὶ δὲ τῶν γερόντων, ἀραιοπόροι τυγχάνοντες οἱ νεφροὶ, παρέχουσι χώραν καὶ τῷ οὔρῳ πρὸς ἔξοδον, καὶ τῷ γεώδει χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν τῆς πήξεως τοῦ λίθου. ἡ δὲ χρόα, τοῦ λίθου δηλοῖ, καὶ τὸν χυμὸν τὸν γεννήσαντα· ἡ λύσις ἀπὸ διαπλάσεως καὶ κατασκευῆς μορίων.

Διατί δὲ ὁ λίθος ὑπὸ θερμότητος πήγνυται. (θερμὰ γὰρ τὰ παιδία) ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ γερόντων· οὐ γὰρ ἂν δοίημεν τοσαύτην ψύξιν, ὡς ἐπὶ κρυστάλλου καὶ χιόνος· νέκρωσις γὰρ ἂν τῶν νεφρῶν ἦν ἡ ἀκρότης τῆς ψύξεως· οὐ χρώμεθα οὖν τοῖς ἐναντίοις πρὸς λύσιν τῆς πήξεως, ἀλλὰ τοῖς ὁμοίοις· λέγω δὲ τοῖς θερμοῖς, ὡς πετροσελίνῳ, μαράθρῳ, καὶ τοῖς ὁμοίοις· φημὶ, ὅτι τῇ ἄγαν καύσει καὶ τῇ ὑπεροπτήσει θρύπτεσθαι συμβαίνει τὸν λίθον εἰς ψαμμία· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπεροπτωμένων ὀστράκων τε καὶ κεράμων ψάμμος ἀποτελεῖται· καὶ λοιπὸν οὕτως εὐχερῶς ἀπουρεῖσθαι τοὺς μικροὺς λίθους μετὰ τῶν ψαμμίων· συμβαίνει δέ ποτε καὶ ψυχροῦ πόσει, τὸν

λίθον

λίθον δὲ χερσῶς ἐξουρηθῆναι, τῶν νεφρῶν πυρωθέντων, καὶ τῇ ἄγαν ῥώσει διὰ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἐξουρούντων αὐτόν· ἔτι γεμὴν καὶ τὴν ἄμετρον πύρωσιν τῶν νεφρῶν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κατασβέννυσθαι τὴν ποιητικὴν τῶν λίθων αἰτίαν.

Διὰ τί τὰ ἐν νεφροῖς καὶ οὐροδόχῳ κύστει ἕλκη, δυσίατα· διότι τὸ οὖρον δριμὺ ὄν, ἀναξαίνει τὴν ἀπὸ τῶν βοηθημάτων πρὸς καιρὸν ἀπούλωσιν γιγνομένην. καὶ μᾶλλον τὰ ἐν κύστει ἀνίατα, διὰ τὸ καὶ παραμένειν αὐτόθι τὸ οὖρον· ἐν δὲ τοῖς νεφροῖς διαβαίνειν.

Διὰ τί ἐν τῇ ἐμβάσει θερμὸν ὕδωρ κινούμενον, θερμότερον ἡμῖν φαίνεται, καὶ σχεδὸν τὸ σῶμα καῖον τὸ ἡμέτερον· ὅτι κατελθόντων ἡμῶν, τὸ μὲν προσομιλῆσαν θερμὸν ὕδωρ ποιῆσαν ἔπαθεν· τουτέστι θερμᾶναν τὸ ἡμέτερον σῶμα, ἔψυκται ποσῶς ὑφ' ἡμῶν· πάντα γὰρ τὰ ἐν μίξει καὶ φθορᾷ ποιοῦντα, καὶ πάσχει πάντως· ἐπειδὴ τοίνυν καταψυχθὲν ποσῶς, οὐκέτι παραπλησίως θερμαίνει, δῆλον ὡς ἐθίσαντες αὐτό, οὐκέτι αἰσθανόμεθα αὐτοῦ θερμὸν ὥσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς, διὰ τὸ καθαιρεθῆναι τὴν ἄμετρον θερμότητα αὐτοῦ παρ' ἡμῶν. ἐὰν οὖν κινήσαντες τὸ θερμὸν ὕδωρ, ἐκεῖνο μὲν τὸ προσομιλῆσαν τῷ δέρματι μετακινήσωμεν, ἕτερον δὲ θερμὸν ὕδωρ προσέλθῃ γνήσιον, μηδέπω ποιῆσαν καὶ παθὸν ὑπὸ τοῦ δέρματος, φυλάττον αὐτοῦ

τὴν

τὴν ἀμεξίαν τῆς θερμότητος, διότι ἡμῖν θερμὸν καὶ καῖον φαίνεται τοσοῦτον χρόνον, ἄχρις ἂν καὶ αὐτὸ δράσαι πάθη, καὶ καθαιρῆται τῆς αὐτοῦ θερμότητος, καθάπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ τοῦτο δυνατὸν ποιεῖν καὶ κατὰ διαδοχήν. ἐφ' ὅσον γὰρ κινοῦμεν τὸ θερμὸν ὕδωρ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀεὶ τὸ προσιὸν ἡμῖν θερμὸν φαίνεται κατὰ ἀλήθειαν· καὶ διὰ τοῦτο ὁ πολὺς δῆμος φυσικῶς ὁρμώμενος, βουλόμενος τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔμβασιν πλέον θερμαίνεσθαι, κινεῖ τὸ θερμὸν συνεχῶς ἐφ' ὅσον βούλεται χρόνον.

Τίνος ἕνεκεν, εἰ πᾶν κινούμενον θερμότερον ἑαυτοῦ γίνεται καὶ μάλιστα ἐν θερμῷ ἀέρι καὶ τόπῳ, ὁ ἀὴρ ἐν τῷ ῥιπίζεσθαι κινούμενος, ψυχρότερος ἡμῖν φαίνεται κατὰ τὴν ἁφήν· καὶ μάλιστα κατὰ τὸ θέρος, ὅτε καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος πλέον ἐκπυροῦται· τοῦτο δοκεῖ ὑπεναντίον εἶναι τῷ πρὸ αὐτοῦ· τὸ γὰρ θερμὸν ὕδωρ θερμότερον ἡμῖν ἐφαίνετο σαλευόμενον· ἐνταῦθα δὲ ψυχρότερος ἡμῖν ὁ θερμὸς ἀὴρ φαίνεται κινούμενος, καὶ ῥιπιζόμενος. φημὶ ὅτι ἀεὶ τὸ τινὸς πλέον κατὰ ποιότητα ἢ δύναμιν, νικᾷ μὲν καὶ τρέπει τὸ ἔλαττον, ἀντιπάσχει δὲ μετρίως ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἰσχυρότερον· τὸ οὖν θερμὸν ὕδωρ, ἄγαν ὂν θερμὸν ὡς πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, θερμαινόμενον ἀντιψύχεται, καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔτι φυλάττει ποιότητα· ὁ μὲν γὰρ περιέχων ἡμᾶς

ἀὴρ

ἀήρ, ἐν τῷ θέρει μετρίως θερμὸς ὑπάρχων, ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος, ὁμιλῶν τοῖς σώμασιν ὑφ᾽ ἡμῶν ἐκπυρουμένων ἀπὸ τῆς θερμῆς καταστάσεως, θερμαίνεται ποσῶς, καὶ οὕτως ἡμᾶς ἀντιθερμαίνει. ὅπερ δρῶσι καὶ τὰ λινᾶ ἱμάτια. ψυχρὰ γὰρ ὄντα πρῶτον ὑφ᾽ ἡμῶν θερμαινόμενα, οὕτως ἀντιθερμαίνει ἡμᾶς. δῆλον τοίνυν ὡς ἐν τῇ ῥιπίσει μετακινεῖται ἐκ τοῦ σώματος, ὁ ὑφ᾽ ἡμῶν θερμανθεὶς ἀήρ. καὶ ἕτερος προσιὼν ἀθέρμαντος, ψυχρὸς ἡμῖν φαίνεται καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ διαδοχήν.

Διὰ τί τὰ γινόμενα ἕλκη ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ἀπουλούμενα, λευκὰ φαίνεται· τὰ δὲ ἐκτὸς τῆς κόρης ἐν τῷ μέλανι, οὐκέτι. ὅτι διὰ τῆς κόρης μόνης ἔξεισι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα διαυγέστερον ὂν καὶ φωτοειδές. ἐν οὖν τοῖς λευκώμασι τῆς οὐλῆς πυκνωσάσης τοὺς πόρους τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος, οὐκέτι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα διέξεισι, καὶ λοιπὸν συναγόμενον τῷ πλήθει, καὶ καταλάμπον τὴν οὐλήν, λευκὴν αὐτὴν ἀποδείκνυσι. τῷ δὲ μὴ διιέναι διὰ τὴν πύκνωσιν τὸ πνεῦμα τῆς ὄψεως, οὐδὲ ὁρῶσιν.

Διὰ τί τὰ ἄχυρα καὶ θερμὸν ὕδωρ φυλάττει καὶ χιόνα τὴν ψυχράν· τουτέστι τὰς ἐναντίας ποιότητας. φημὶ τὴν φύσιν τῶν ἀχύρων εἶναι χωρὶς σαφοῦς ποιότητος· διὸ καὶ ἄποιά τινες αὐτὰ προσηγόρευσαν. ὄντα οὖν εὔκρατα

μᾶλλον

μᾶλλον, θᾶττον συμβάλλεται, οἷς ἂν ὁμιλήσειε, τὴν κρᾶσιν ἐκείνων ἀναλαμβάνοντα. θερμανθέντα τοίνυν ἀπὸ τοῦ θερμοῦ προσομιλίας, ἀντιθερμαίνουσιν αὐτὸ καὶ φυλάττουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ψυχθέντα παρὰ τῆς χιόνος, ἀντιψύχοντα ταύτην, τηροῦσιν αὐτῆς τὴν ψυχρότητα· καθάπερ καὶ ὁ κηρὸς καὶ τὸ ἔλαιον εὔκρατα καὶ ἄποια ξυγχάνοντα, συμβάλλονται τῇ ποιότητι τῶν σὺν αὐτοῖς μιγνυμένων τὴν ἐκείνων ἀναλαμβάνοντα κρᾶσιν.

Διὰ τί ἐν χειμῶνι τοῦ ὑετοῦ παυσαμένου, τὰ ἄστρα φαιδρότερα ἡμῖν φαίνεται· διότι παρά τε τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑετῶν ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ καὶ πᾶς ὁ εἰς ὕψος ἀπὸ τῆς κινήσεως λεπτυνόμενος καὶ ὡσανεί ποι τις σμηχόμενος. δίδωσι τῇ ὄψει καθαρωτέραν ἀντίληψιν τῶν ἀστρῴων σωμάτων, καὶ διάβασιν εὐχερῆ καὶ πλείονα· δῆλον δὲ τοῦτό ἐστιν, ἐκ τοῦ καὶ ἐν καθαροῖς καὶ διαυγέσιν ὕδασιν ἐν ἐμβάσεσιν οὖσιν, ὁρᾶν μᾶλλον καθαρὰ καὶ φαιδρότερα τὰ ἐγκείμενα σώματα· ἐν δὲ παχέσι καὶ ὑλώδεσι μὴ δ' ὅλως, ἢ ἀμυδρῶς ὁρᾶν αὐτά.

Διὰ τί πολλάκις ἐν τῷ οὐρεῖν φρίττομεν· διότι χολὴ δριμεῖα συῤῥέουσα, καὶ δάκνουσα τὴν οὐρηδόχον κύστιν ἐρεθίζει. καὶ πᾶν τὸ σῶμα διεγείρεται πρὸς συμπάθειαν τοῦ μορίου, καὶ τὴν ἀποκρι-

-αι ποιητικὴν δύναμιν μετρίως προβάλλεσθαι, καὶ ποιεῖν τὴν λεγομένην φρίκην· τοῦτο δὲ πάσχουσι μάλιστα παῖδες· εἰσὶ γὰρ διὰ τὴν ἀδηφαγίαν περιττωματικώτεροι.

Διὰ τί ἐν νυκτὶ μᾶλλον αἱ ὀδύναι σφοδρύνονται· διότι ἡ ψυχὴ καθ' ἑαυτὴν σχολάζουσα, καὶ μηκέτι κατά τε τὰς ὄψεις καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ γεῦσιν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις ἐνεργοῦσά τε καὶ περιελκομένη πρὸς τὰς ἔξω πράξεις, πλέον ἀντιλαμβάνεται τῶν σωματικῶν παθῶν κατὰ τὴν ἁπτικὴν αἴσθησιν. ὀλίγαι γὰρ ἐν νυκτὶ γίνονται ψυχικαὶ ἐνέργειαι, ἀναπνοή φημι, καὶ λογισμός· ὅτι δὲ ὑπὸ τὰ ἐκτὸς ἑλκομένη ἡ ψυχὴ διὰ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἧττον ἀντιλαμβάνεται τῶν τοῦ σώματος παθῶν, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὰ πένθη καὶ τὰς νόσους καὶ τὰς λοιπὰς περιστάσεις, τὰς ἀπὸ τῶν φίλων ὁμιλίας καὶ διηγήματα κουφίζειν καὶ παραμυθεῖσθαι τῶν πασχόντων τὰ πάθη· γίνωσκε δὲ τὴν μὲν φύσιν περὶ τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἔλαττον ἐνεργεῖν ἐν ἡμέρᾳ, λέγω δὴ τὰς πέψεις τῶν τροφῶν, καὶ τῶν χυμῶν τὰς μεταβολάς, καὶ τὰς ἐξαιματώσεις, καὶ ἀναδόσεις, τὰς θρέψεις, τὰς προσφύσεις, τὰς ὁμοιώσεις, καὶ τὰ παραπλήσια· τὴν δὲ ψυχὴν περὶ τὰς ἰδίας ἐνεργείας τὰς μᾶλλον ἐνεργεῖν, πέντε αἰσθήσεις καὶ κινήσεις τῶν μορίων, καὶ περὶ φαντασίαν, καὶ λογισμὸν καὶ μνήμην· ἐν δὲ τῇ

νυκτὶ

νυκτὶ, τὸ ἐναντίον, μᾶλλον μὲν ὁρᾷν τὴν φύσιν· ἐπ' ἔλαττον δὲ τὴν ψυχήν·

Διὰ τί αἱ ὕελοι ἐν τῷ χειμῶνι, θερμοῦ σφόδρα τινὸς ἐμβληθέντος, ῥήγνυνται· διότι πολλὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος κέκτηνται ψυχρότητα κατὰ πᾶν τὸ ἑαυτῶν σῶμα· ἐπὰν οὖν μὴ προθερμάναντες ἐμβάλωμεν θερμὸν ἄγαν ὕδωρ ἀθρόως, δῆλον, ὡς ἐναντίαν τὴν ψυχρότητα διώξειεν ἂν ἡ θερμότης· καὶ λοιπὸν αὕτη μετὰ τοῦ πνεύματος ἀθρόως φεύγουσα, ῥῆξιν ἐργάζεται τῷ τοῦ ὑέλου σώματι· ἢ δώσομεν γὰρ τοὺς πόρους τῶν σωμάτων τῆς ὑέλου, κἂν πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν αἴσθησιν ἀόρατοι ὦσιν, ἀλλ' οὖν γε πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύσιν, περιέχουσί τινα λεπτομερέστατον ἀέρα· οἱ δέ φασι τὸ ψυχρὸν ἄγαν ἀποξηραίνειν, καὶ ἀποσκληρύνειν τὸ σῶμα τῆς ὑέλου, τῷ τὸ ἐν αὐτῷ λεπτομερέστερον ἤτοι ὑγρὸν ἢ ἀέρα ἐκθλίβεσθαι καὶ ἐκπυρηνίζεσθαι, καὶ οὕτως ἐπιτήδειον γίνεσθαι πρὸς ῥῆξιν καὶ κλάσιν· καθάπερ καὶ τὴν ξηρότητα τῶν ξύλων· οὕτω γὰρ καὶ Ἱπποκράτης ἔλεγε τὸ ψυχρὸν, φλεβῶν ῥηκτικόν· τὸ οὖν ἄγαν θερμὸν εὑρίσκον τοιοῦτον τὸ σῶμα τῆς ὑέλου ἔτι πλέον αὐτὸ καταξηραῖνον, ῥῆξιν καὶ κλάσιν αὐτῷ χαρίζεται· ἐὰν μέν τοι προμαλαχθῇ προθερμανθὲν συμμέτρως, οὐδὲν πείσεται· καθάπερ καὶ οἱ ἀθληταὶ μέλλοντες παλαίειν, ἐλαίῳ προμαλάσ-

σονται παρὰ τῶν παιδοτριβῶν· καὶ οἱ φωνασκοὶ δὲ παιονίζοντες προμαλακύνουσι τὰ ἀναπνευστικά· καὶ γὰρ ἡ ψύξις εὑροῦσα τὴν πόρων ἀναπέτειαν, φύγοι ἂν εὐχερῶς μετὰ τοῦ πνεύματος· καὶ τὸ μαλακὸν τῆς ὕελου, εἶκον τῇ θερμότητι, ταχέως θλᾶσιν οὐχ ὑφίσαται. ὅτι δὲ πόρους ἔχει ἡ ὕελος, δηλοῖ καὶ τὰ ὀστράκινα τῶν ἀγγείων· ἐν γὰρ τῷ θέρει τὸ ἐμβαλλόμενον ὕδωρ διιδροῖ, ἐὰν μὴ πισσωθῇ· ἔστι δὲ καὶ καπνὸν ἰδεῖν διιόντα διὰ τοῦ σώματος τῆς ὕελου κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπὰν ἐμβάλλῃς θερμὸν ὕδωρ· καὶ τὸ κίσσιον δὲ ἔξωθεν προστεθὲν, καὶ θλασθὲν, τῷ κεράματι ἔνδοθεν ὄντι, τὴν ἑαυτοῦ δίδωσι ποιότητα.

Διὰ τί τὰ παιδία καὶ μάλιστα τὰ βρέφη πίπτοντα κατὰ τῆς γῆς, οὐ ταχέως κλᾶται, καθάπερ ἄνδρες· ὅτι διὰ τὸ μαλακὸν τοῦ σώματος εἴκοντα τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐκλύουσιν αὐτῆς τὸν τόνον, καὶ τὸ σκληρὸν πρὸς τὸ μηκέτι δρᾶν. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες σκληροσώματοι τυγχάνοντες, τῷ ἀντιβαίνειν τῷ σκληρῷ τῆς γῆς, ἢ λίθῳ τινὶ τὴν τάσιν τῆς πληγῆς ἐπιτείνοντες, ἀναγκάζουσι δρᾶν τὸν λίθον εἰς αὐτοὺς, ὡς σκληρότερον· τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ σπόγγος πίπτων οὐ ῥήγνυται· ὕελος μέντοι ἢ ὄστρακον, ἤ τι τοιοῦτον σῶμα σκληρὸν πίπτον κλᾶται· καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενος καθ᾽ ὁμοιότητα λέξοις ἂν, καὶ διὰ τί καὶ κίνησις ἀνέμου σφοδρὰ δρῦν μὲν καταβάλλει,

κάλα-

κάλαμον δὲ οὐκέτι. διότι δρῦς μὲν ὡς σκληρὰ καὶ ἰσχυρὰ καὶ εὐμεγέθης, ἀντιβαίνουσα τῷ ἀνέμῳ τὴν τούτου δύναμιν ἐπιτείνει· κάλαμος δὲ ὡς μαλακὸς καὶ κοῦφος καὶ μικρὸς, εἴκων τῇδε κἀκεῖσε τῇ πνοῇ, τοῦ ἀνέμου τὴν δύναμιν ἐκλύει· τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ ἀθλητὴς ἀντιβαίνων μὲν τῷ ἀνταγωνιστῇ τὴν δύναμιν αὔξει αὐτοῦ· ποσῶς δὲ εἴκων καὶ συμπεριφέρων αὐτὸν τῇδε κἀκεῖσε, θᾶττον ἀπεκλύει τὸν τόνον αὐτοῦ.

Διὰ τί τὰ βρέφη μέλους ἀκούοντα παρὰ τῶν τροφῶν, κλαυθμυρίζοντα μὲν ἡσυχάζει· προϊόντα δὲ, καὶ καθεύδει. διότι συνοικειοῦται μουσικὴ, καθάπερ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη καὶ τέχνη τῇ ψυχῇ, ὥσπερ καὶ θερμότης ἔμφυτος τῷ πυρί· καθὼς καὶ ὁ πλάτων ἔφησε τὰς ἐπιστήμας ἀναμνήσεις τῆς ψυχῆς εἶναι, καὶ οὐ διδακτάς. ἀκούσασα οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ τοιοῦδε μέλους παρὰ τῶν μελιζόντων, ἀπομιμνησκομένη μὲν ἀναγκάζει ἡσυχάζειν τὰ βρέφη· θελγομένη δὲ, καὶ εἰς ὕπνον αὐτὰ καταφέρει· ἀμόλυντος μὲν γὰρ οὖσα σώματος, τὰς ἐπιστήμας εἰλικρινεῖς ἔχει· μολυνθεῖσα δὲ ἐν σώματι, ὥσπερ εἰς λήθην μετρίαν αὐτῶν ἔρχεται.

Διὰ τί τὰ βρέφη αἱ τροφοὶ πρὸς ὕπνον στέπουσαι κινοῦσιν αὐτά. πρὸς τὸ τοὺς χυμοὺς ἀπὸ τῆς κινήσεως χεομένους κινεῖν τὸν ἐγκέφαλον. τέλειοι μέντοι τοῦτο πάσχειν οὐκ ἀνέχονται.

Διὰ τί τῶν ἄγαν μεθυόντων ἔνιοι διπλᾶ βλέπουσι· διότι ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρότητος, οἱ μύες τῶν ὀφθαλμῶν πληρούμενοι, κατὰ τὸ πλέον ἢ ἔλαττον καὶ χαλαροὶ γινόμενοι διαστρέφουσι τοὺς ὀφθαλμούς· τὸν μὲν, ἐπὶ τὸ ἄνω· τὸν δὲ, ἐπὶ τὸ κάτω· καὶ οὕτω λοιπὸν αἱ τῶν ὀφθαλμῶν ἀκτῖνες, οὐκ εἰς ἓν αὐτοῦ ἅμα τόπον συμβάλλουσιν, ἀλλ᾽ εἰς διαφόρους τόπους καὶ σώματα· καὶ οὕτως ἕκαστος τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶν ἰδία, διπλῆν ὄψιν ἀπεργάζεται· ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθέστατον ὑπάρχει, δῆλον ἔκ του καὶ τοῖς τῷ δακτύλῳ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν θλίβοντάς τε καὶ ὠθοῦντας ἐπὶ τὸ ἄνω, διπλᾶ πάντα ἀναγκάζειν ὁρᾶν.

Διὰ τί οἱ ἐκ φύσεως στραβοὶ, διπλᾶ οὐχ ὁρῶσι· διότι τὴν παρατροπὴν τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχουσιν ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος καὶ τὸ ἀριστερόν· καὶ πάλιν οἱ ὀφθαλμοὶ κεκτημένοι τὴν αὐτὴν θέσιν, φημὶ δὴ τὴν ἐπ᾽ εὐθείας, ἔχουσι τὰς δύο ἀκτῖνας ἑαυτῶν εἰς ἓν σῶμα συμπιπτούσας· καὶ οὕτω μίαν χροιὰν καὶ ποιότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀναφέρουσι πρὸς ἀντίληψιν αὐτῆς.

Διὰ τί τὰ ἡβάσκοντα παιδία ταράττει περὶ ιδ΄. ἔτος· ὅτι τότε ἡ διοικοῦσα τὰ ἀνθρώπινα σώματα φύσις, πολλὴν καὶ ἀθρόαν μεταβολὴν ἐργάζεται τῆς ἡλικίας· πίστις δὲ τῶν λεγομένων

των, ἡ ἐνέργεια· θεωρεῖν γὰρ πάρεστι τῶν μὲν θη-
λειῶν τοὺς μαστοὺς, αὐξανομένους, διὰ τὴν τοῦ γά-
λακτος συναγωγήν· ἔτι γε μὴν καὶ τοὺς παρὰ
τὸ ἰσχίον τόπους διὰ τὴν τοῦ βρέφους παραμο-
νήν· τῶν δὲ ἀνδρῶν, θώρακα καὶ ὤμους, διὰ τὴν
τῶν ἐπιτιθεμένων βαρέων σωμάτων κομιδήν·
διδύμους δὲ, διὰ τὴν τοῦ σπέρματος ἀπότεξίν
τε καὶ μονήν· τὸ δὲ αἰδοῖον, διὰ τὴν τοῦ σπέρμα-
τος εὐχερῆ πρόοδον· εὐρύνεται δὲ αὖθις καὶ τὸ
πᾶν σῶμα· ὡς δηλοῦσι καὶ νόσων μεταβολαὶ,
καὶ λύσεις γενόμεναι περὶ ιδ'· ἔτος· καὶ ἡ τῆς
φωνῆς δὲ τραχύτης ὃ προσαγορεύεται βράγχα
ζαγᾶν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τράγων οὕτως κρα-
ζόντων· ἐν γὰρ τῷ εὐρύνεσθαι καὶ τὴν τραχεῖαν
ἀρτηρίαν ἐξ ἀρχῆς, συμβαίνει, τὰ μὲν αὐτῆς
μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον εὐρύνεσθαι, καὶ ὥσπερ ἀ-
νώμαλον αὐτῆς τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔνδον ἐπιφά-
νειαν ὑπάρχειν ἄχρι καὶ τοῦ λάρυγγος· τὸ οὖν
πνεῦμα διὰ τῶν μερῶν τούτων ἐξιὸν, καὶ ὥ-
σπερ προσκόπτον διὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς ὁδοῦ, καὶ
τὴν φωνὴν ἀνώμαλον ἐργάζεται, καὶ τραχεῖαν
καὶ βραγχώδη· τοῦτο πάσχουσι καὶ οἱ ῥευμα-
τισθέντες ἐπὶ τῶν κατάῤῥων, τὴν τραχεῖαν ἀρ-
τηρίαν· ἀπὸ γὰρ τῆς ῥευστάσης ὑγρότητος ὁ
ἔνδον λεῖος ὑμὴν ἀνωμάλως πληρούμενος, ἀ-
νώμαλον καὶ τὴν ἔξοδον τοῦ πνεύματος ἐργάζε-
ται· τοιαύτην ἴσθι καὶ τὴν τῶν τράγων τρα-

χεῖαν ἀρτηρίαν καὶ τὸν λάρυγγα, διὰ ὑγρότητα πλείστην· καὶ τοὺς ἔλαιον πλεῖον πίνοντας, τοὺς μὲν ἢ διὰ συνεχεῖς καὶ συντόνους κραυγὰς διὰ ξηρότητα τῆς τραχείας ἀρτηρίας, ἀνώμαλον καὶ τὴν φωνὴν ἔχειν νόμιζε· γεράνων μὲν γὰρ καὶ τῶν τραχυφώνων ὀρνέων αἱ ἀρτηρίαι γεγόνασιν ἐκ φύσεως δι᾽ ὅλου τραχεῖαι. μετὰ δὲ τὸ τῆς ἥβης ἔτος παίδων τὸ τραγᾶν παύεται λοιπὸν, τῆς τραχείας ἀρτηρίας διαπαντὸς εὐρυνθείσης τελέως καὶ τὴν κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης ὁμαλότητα.

Διὰ τί τὸ ἔλαιον πινόμενον ἔμετον προκαλεῖται, καὶ μάλιστα ξανθῆς χολῆς· διότι κοῦφον ὂν καὶ ἀνωφερὲς, προκαλεῖται τὰς τροφὰς εἰς τὸν στόμαχον, μετεωρίζον αὐτάς· καὶ οὕτως βαρυνόμενος, ἐπεγείρει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν πρὸς ἔμετον. μάλιστα δὲ τὴν ξανθὴν χολὴν, ὡς κούφην καὶ λεπτομερῆ τυγχάνουσαν. ὅτι δὲ τὸ ἔλαιον ἀνωφερές ἐστι, σαφὲς τῇ ἐνεργείᾳ· μιγνύμενον γὰρ ὑγρῷ τινὶ, τρέχει πρὸς τὴν ἄνω χώραν.

Διὰ τί τὸ ἔλαιον μόνον τοῖς ὑγροῖς οὐκ ἀναμίγνυται. διότι γλίσχρον ὂν καὶ ἡνωμένον πρὸς ἑαυτὸ, οὐ δύναται κατατέμνεσθαι εἰς ἄτομα μόρια, καὶ συμμίγνυσθαι τοῖς λοιποῖς ὑγροῖς· ὅθεν οὐδὲ κατὰ γῆς χεόμενον, θᾶττον διεισδύνει ταύτην.

Διὰ τί ἔλαιον μὲν καὶ ὕδωρ ὑπὸ κρύους πήγνυται· οὐκέτι δὲ οἶνος, ἢ ὄξος ἢ γάρος· ὅτι τὸ μὲν

ἔλαιον

ἔλαιον, ἄποιον ὄν, καὶ μᾶλλον δυνερατῶν, ταχέως ψύχεται, καὶ οὕτω σφοδρῶς, ὡς καὶ πήγνυσθαι τῇ ἄκρᾳ ψύξει. τὸ δὲ ὕδωρ αὐτόθεν ψυχρὸν ὄν, ῥᾷον ἑαυτοῦ ψυχρότερον γιγνόμενον πήγνυται. ὁ μὲν τοι γάρος, ὡς λεπτομερὴς καὶ θερμὸς, οὐ ταχέως ψύχεται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ οἶνος. τὸ δὲ ὄξος ὡς λεπτομερέστατον, οὐχ ὑπομένει πῆξιν.

Διὰ τί τὰ ἐναντία κατὰ ποιότητα τὸ αὐτὸ δρῶσι. καὶ γὰρ τὸ ψυχρὸν πήγνυσι τὸ ὑγρὸν· καὶ τὸ θερμὸν, ὁμοίως. οὕτω γὰρ καὶ χιὼν, καὶ ζωμὸς πήγνυνται ὑπὸ ψυχρότητος· κατὰ πλάσματα δὲ, καὶ λίθοι ἐν κύσει παρὰ θερμότητος. φημὶ ὅτι κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην ἐνέργειαν. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν, διὰ τὸ ἐκβόσκεσθαι καὶ δαπανᾶν τὴν πολλὴν ὑγρότητα· τὸ δὲ ψυχρὸν, τῇ πυκνότητι πιλοῦν, ἐκθλίβει τὴν αὐχμώδη ὑγρότητα· καθάπερ καὶ σπόγγος ὑπὸ χειρῶν θλιβόμενος, τὸ ἐν τοῖς πόροις ὕδωρ ἀποβάλλει.

Διὰ τί πολλάκις ῥῖγος ἐπαύσατο, φοβεροῦ τινὸς ἢ κτύπου γενομένου κατὰ τὴν ἐπισημασίαν τῷ πάσχοντι, ἢ ὕδατος ἀθρόως ῥιφέντος. διότι πολλάκις διὰ χρόνου, τῶν χυμῶν πεφθέντων καὶ λεπτυνθέντων ἡ φυσικὴ θερμότης πᾶσα σφοδρῶς καὶ ἀθρόως ἀπὸ τοῦ δέρματος εἰς τὸ βάθος φεύγουσα, τὸν νοσώδη χυμὸν ἐξαναλίσκει καὶ διαφορεῖ. τοῦτο δὲ ποιεῖ καὶ ἡ θηριακὴ

καὶ τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν καὶ ξηρῶν εἰδῶν, εὐκαίρως καὶ μὴ πέψιν λαμβανόμενα.

Διὰ τί οἱ στρεφόμενοι πολλὰ παρὰ τὴν συνήθειαν, καταπίπτουσιν· ὅτι ἀναγκάζουσι τὸ ψυχικὸν ἐν ἐγκεφάλῳ πνεῦμα, ταράσσεσθαι καὶ εἰλεῖσθαι σὺν τοῖς ὑγροῖς· καὶ τοῦτο λοιπὸν ἀνεπιτήδειον γιγνόμενον πρὸς ὑποδοχὴν ψυχικῆς δυνάμεως, αἰσθητικῆς καὶ κινητικῆς. οὐκ ἐᾷ φέρεσθαι τοῖς τε μυσὶ καὶ τοῖς νεύροις ἐνέργειαν· καὶ λοιπὸν οὕτως τὸ βάρος τοῦ σώματος μὴ ὀχούμενον καὶ ἀναβασταζόμενον ὑπὸ ψυχῆς, κατὰ γῆς φέρεται, πρὸς ἣν καὶ τὴν νεῦσιν ἔχει· διὰ τοῦτο δὲ καὶ σκότος ὁρῶσι. διὰ τὸ τεθολῶσθαι τὸ ὀπτικὸν αὐτοῖς πνεῦμα, καὶ ἀνομοίως ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσιν ἐνεργεῖν· ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ὀλίγον ἐθιζομένων πλείονα στρέφεσθαι, τοῦτο σπανίως γίνεται, διὰ τὴν συνήθειαν μὴ ξενίζειν τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς φύσεως. ἀλλ' ὥσπερ οἰκειοῦσθαι· διὰ χρόνου γὰρ τὸ κατὰ βραχὺ καὶ συνεχῶς γιγνόμενον, λανθάνον τὴν αἴσθησιν, καὶ πολὺ γιγνόμενον, οὐκ οἶδεν οὐκέτι ξενίζειν, οὐδ' ὁτιοῦν τῶν ἀντιλήψεων μεταλαμβανόντων.

Διὰ τί τὰ ὑέλινα κάτοπτρα λάμπουσιν ἄγαν. ὅτι ἔνδοθεν αὐτὰ χρίουσι κασιτέρῳ· πέφυκε δ' αὐτοῦ ἡ φύσις διαυγής. καὶ τῇ ὑέλῳ ἀναμιγνυμένη λαμπρὰ οὖσα. πλέον διαυγάζεται καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας διὰ τῶν πόρων τῆς

ὑέλου

ὕελον παραπέμπουσα, διπλασιάζει τὸ ἐπιπολῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς ὑέλου· καὶ οὕτως γίνεται σφόδρα λάμπουσα. τῶν δὲ ποιοτήτων, αἱ μὲν οὐδ᾽ ὅλως εἰς βάθος παραπέμπουσιν ἑαυτῶν τὴν ποιότητα, ὡς λευκότης, καὶ μέλαν, καὶ πυῤῥὸν, καὶ τὰ ὅμοια· αἱ δὲ, εἰς βάθος διαπέμπουσι τὴν ἑαυτῶν ποιότητα. κατ᾽ ἀλλοίωσιν, ὡς ψυχρότης, ὑγρότης, θερμότης, ξηρότης· ὅθεν καὶ παρὰ φιλοσόφοις καὶ ἰατροῖς δραστικαὶ λέγονται ποιότητες, πρὸς ἀντιδιαστολὴν καὶ σύγκρισιν τῶν προειρημένων.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν κατόπτρων καὶ τῶν διαφανῶν ὑδάτων ἑαυτοὺς ὁρῶμεν· ὅτι ἡ ποιότης τῆς ὄψεως ἀπιοῦσα πρὸς τὰ λαμπρὰ σώματα, πάλιν κατ᾽ ἀνάκλασιν ἔρχεται διὰ τῶν ἀκτίνων τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς τὴν ἑαυτῆς θέαν. ὅτι δὲ ποιότητες ἀπιᾶσι τοῦ προσώπου, καὶ οὐδὲν ἄτοπον, δηλοῦσι καὶ οἱ περὶ τὰ δένδρα παραμένοντες ὠχρὰν τὴν ὄψιν ἔχοντες, διὰ τὴν ὠχρὰν ποιότητα τῶν χλωρῶν φύλλων ἀπιέναι πρὸς τὸ πρόσωπον. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὸ ῥέον ὕδωρ ἀπιοῦσα, χλωρὸν αὐτὸ δείκνυσι.

Διὰ τί τὰ καθαρὰ τῶν ἄντρων καὶ οἱ ὑψηλότατοι τόποι καὶ κρημνοὶ, ποιοῦσι καὶ ἀντιπέμπουσι ταῖς φωναῖς ἦχον· διότι καὶ τὰ χωρία ταῦτα κατ᾽ ἀντανάκλασιν τὴν πληγὴν ἀναπέμποντα τὸν ἦχον ποιοῦσι· ἡ γὰρ φωνὴ πλήττει

τὸν ἀέρα

τὸν ἀέρα. ὁ δὲ ἀήρ, τὸν τόπον. καὶ ὅσον μᾶλλον πληττόμενος πλήττει τοῦτον καὶ τὸν ἦχον σφοδρότερον συμβαίνει γίνεσθαι. τὰ δὲ ὑγρὰ τῶν χωρίων ὥσπερ μαλακώτερα τυγχάνοντα, τῇ πληγῇ εἴκοντα καὶ ἐκλύοντα αὐτὴν, τὸν ἦχον οὐκ ἀποτελεῖ. πρὸς δὲ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς φωνῆς καὶ τῆς πληγῆς, καὶ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἤχου ἀποτελεῖται. κακῶς δέ τινες ὡς δαίμονα τὴν ἠχὼ μυθεύουσιν εἶναι. ἄλλοι δέ φασι τὸν πᾶνα πεφιληκέναι ταύτην. ὅπερ ψεῦδος. ἀνὴρ γάρ τις γέγονε σοφὸς, ὅστις πρῶτος ἐπόθησε καὶ ἐπεζήτησε μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς ἠχοῦς. καὶ ὥσπερ οἱ φιλοῦντες καὶ μὴ τυγχάνοντες, δυσφοροῦσιν, οὕτω καὶ αὐτὸς πρὸ τῆς λύσεως ἐδυσχέραινε. καθάπερ καὶ ὁ πρῶτος εὑρὼν Ἐνδυμίων τὸν δρόμον τῆς σελήνης, ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας, καὶ προσέχων αὐτῆς τῷ δρόμῳ, καὶ ζητῶν τὰς κινήσεις, τὰς ἡμέρας ἐκάθευδε. μυθεύουσιν οὖν τὴν σελήνην ποθῆσαι τοῦτον καὶ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν καθεύδοντα, καὶ ὥσπερ ἐπιδεδωκέναι ἑαυτῆς τὴν λύσιν τῆς αἰτίας τῷ φιλοσόφῳ. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ποιμένα, διότι περὶ τοῖς ἐρήμοις καὶ καθαρίοις τόποις καὶ ὑψηλοῖς, ἑώρα ταύτης τὴν κίνησιν. πηκτίδα δ' ἔχοντα, διότι περὶ τοῖς ὑψηλοῖς τόποις μᾶλλον τὰ πνεύματα. ἢ ὅτι τὴν ἁρμονίαν ἐζήτει τῶν σχημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ προμηθεὺς σοφός τις

φός τις ὤν, καὶ ζητῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἀστέρος ἀέτου καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν θέσιν, τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ μαθεῖν κατεσθιόμενος ἐπαύσατο, τοῦ ἡρακλείου αὐτῷ τὰ ἐπαπορούμενα λύσαντος τῇ οἰκείᾳ σοφίᾳ.

Διὰ τί τὸ ὕδωρ τὸ ἰσάμενον ἐπιπολῆς ὄν, καὶ μὴ εἰς βάθος τῆς γῆς, λίθου ἐμπεσόντος κατ' αὐτοῦ, πολλοὺς κύκλους ποιεῖ· ὅτι τῇ τάσει τῆς βολῆς ἀποδιώκει πανταχόθεν ἑαυτοῦ τοῦ σώματος ὁ λίθος, τὸ ὕδωρ πόρρωθεν· καὶ οὕτως γίνεται κύκλος, διὰ τὸ ἰσοδύναμον καὶ ἰσότιμον εἶναι τὴν τάσιν τῆς βολῆς. διὰ δὲ τὴν ἀμείζον τάσιν, καὶ μείζων ὁ κύκλος· καταβαίνων δὲ ἄχρι τῆς γῆς ὁ λίθος καὶ διασπῶν τὰ σώματα τοῦ ὕδατος, κατὰ τὸ ἑξῆς, εἰκότως πολλοὺς ἐργάζεται κύκλους· πρῶτον γὰρ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ὕδατος κινῶν, διΐστησιν· ἔπειτα κατὰ τὸ συνεχὲς κατιὼν ἐπὶ τὸ βάθος, καὶ διαχωρίζων πᾶν τὸ ὕδωρ, ἕτερον ποιεῖ κύκλον· καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν γίνεται, μέχρις ἂν ὁ λίθος στῇ ἢ ἠρεμήσῃ· τῷ δ' ἐκλύεσθαι τὴν τάσιν τοῦ λίθου κατιόντος κατ' ὀλίγον, ἐπάναγκες, τὸν μεταγενέστερον κύκλον τοῦ πρὸ αὐτοῦ μικρότερον γίνεσθαι, διὰ τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ λίθου μὴ ὁμοίως διΐστασθαι κατὰ τὴν πληγὴν τὸ ὕδωρ.

Διὰ τί τὸ γέλωτα πολλοὶ νομίζουσιν ἐκ τοῦ σπληνὸς γίγνεσθαι, φάσκοντες ἐπὶ τῶν σκιρρου-

μένων

μένων σπληνῶν, μὴ ὁμοίως τοὺς πάσχοντας γελᾶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐρρωμένων, ἀλλὰ μᾶλλον κατηφεῖς εἶναι· ὅτι κατὰ τὸ συμβεβηκὸς ὁ σπλὴν καὶ οὐ κυρίως ἐστὶν αἴτιος τοῦ γέλωτος. ἐὰν μὲν γὰρ ᾖ ἐρρωμένος, ἕλκει ἐκ τοῦ ἥπατος πάντα τὸν τρυγώδη καὶ μελαγχολικὸν χυμόν. καὶ οὕτω καθαρὸν ἀνιὸν τὸ αἷμα ἐν ὅλῳ τούτῳ σώματι, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἥδει φύσιν καὶ ψυχήν, καὶ ὥσπερ οἶνος εὐφραίνει ταύτην, καὶ εἰς εὐθυμίαν ἄγει· ἀπὸ δὲ ταύτης, ὁ γέλως κινεῖται.

Διὰ τί αἱ ἡμίονοι οὐ τίκτουσιν· ὅτι ἐκ διαφόρων ἄλλων ζώων συνεστήκασι· καὶ ἡ τῶν διαφερόντων κατὰ κρᾶσιν καὶ φύσιν σπερμάτων μίξις, ἕτερόν τι γεννᾷ παρὰ τὸ πρότερον, καὶ τὴν τῶν γεννησάντων ἀφανίζει φύσιν· καθάπερ καὶ λευκοῦ καὶ μέλανος μίξις ἀφανίζουσα τὸ ἄκρων τὸ χρῶμα, τίκτει χροιὰν ἑτέραν τὴν τοῦ φαιοῦ, μηδὲν τῶν ἄκρων ὑπάρχουσαν. ἡ γεννητικὴ τοίνυν κρᾶσις, ἠφάνισται, καὶ τῶν ἄλλων ἡ ἐπιτηδειότης.

Διὰ τί οἱ ἐκ γενετῆς κωφοί, καὶ ἄλαλοι. διότι ἅπερ οὐκ ἤκουσαν, οὐ δύνανται λέγειν καὶ ἐκφράζειν· τῶν δὲ ἰατρῶν τινές φασιν, ὅτι μία συζυγία νεύρων ἐστὶν ἐρχομένη, πρός τε γλῶσσαν καὶ ὦτα, καὶ ἀνάγκη συμπάσχειν ἅμα. οἱ μέν τοι ἐκ πάθους κωφοί, οὐ πάντως ἄλαλοι· τὸ γὰρ νεῦρον μόνον πέπονθε τὸ ἀκουστικόν·

ὁμοίως καὶ οἱ ἐκ πάθους ἄλαλοι, οὐκέτι καὶ κωφοί· πτωτικὴ γὰρ γίνεται τῶν νεύρων τῆς γλώττης πεῖσις.

Διὰ τί πολλοὶ νηστεύοντες μετὰ τὴν τροφὴν ῥιγοῦσιν· ὅτι τῇ βραδυτῆτι τῆς τροφῆς ἐκχολούμενοι, δριμὺν χυμὸν σωρεύουσι· μετὰ τροφὴν οὖν ῥωννυμένων τῶν μορίων καὶ τῆς χολῆς ἀποδιωκομένης παρ' αὐτῶν εἰς τὸ δέρμα, συμβαίνει τὸ ῥῖγος γίνεσθαι, τῆς χολῆς δακνούσης τὰ μόρια, καὶ ἐπανιστάσης αὐτὰ πρὸς ἀποδίωξιν.

Διὰ τί ὕες ἄνω βλέπουσαι σιγῶσι, βασταζόμεναι· διότι παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ἀλόγων ζώων, ἀεὶ πρὸς τὴν γῆν νεύουσι, τῇ δυσωδίᾳ τερπόμεναι, καὶ ταύτην ἐπιζητοῦσιν· ἐν οὖν τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ τῆς ὄψεως ξενιζόμεναι ὑπὸ τοῦ πολλοῦ φωτὸς, σιγὴν ἀπομένουσι· τινὲς δέ φασι τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν στενοτέραν οὖσαν συμπίπτειν διὰ ἀνωρρεπεστέρῳ σχήματι.

Διὰ τί ὕες τῇ κόπρῳ τέρπονται· κατὰ μὲν τοὺς ἰατροὺς ὅτι φυσικῶς ἥδονται ταύτῃ, ἣν παρ' μέγιστον ἔχοντες· ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπιθυμία· κατὰ δὲ Ἀριστοτέλη, ὅτι παχύρυγχοι ὄντες, ἔχουσι διαφορουμένην τὴν ὄσφρησιν, καὶ μὴ ἀντιλαμβανομένην τῆς δυσωδίας.

Διὰ τί τῶν ἑλκῶν ὑγιαζομένων καὶ παυομένης τῆς φλεγμονῆς κνησμοὶ γίνονται. διότι λοιπὸν ὑγιασθὲν τὸ μόριον καὶ ῥωσθὲν, ἀπο-

διώκει

διώκει τὸ λείψανον τοῦ παρὰ φύσιν χυμοῦ τοῦ ποιήσαντος τὸ ἕλκος· καὶ οὕτως ὀξείαν διὰ τοῦ δέρματος καὶ διαφορούμενος, τὸν κνησμὸν ποιεῖ.

Διὰ τί αἱ μονοπάθειαι τῶν ὀφθαλμῶν δεινότεραι γίνονται, καὶ πολυχρονιώτεραι. φημὶ κατὰ διπλὴν αἰτίαν· ὅτι τε τὸ ῥεῦμα πρὸς ἕνα μόνον σεσώρευται τῶν ὀφθαλμῶν (τὸ γὰρ μεριζόμενον μᾶλλον ἀεὶ ἀσθενέστερον ἑαυτοῦ γίνεται) καὶ ἧττον θρασικώτερον· καὶ ὅσῳ μᾶλλον καταμερίζεται, τοσούτῳ πλέον ἐστὶν ἀδρανέστερον· ἢ ὅτι κινούμενος ὁ ὑγιὴς ὀφθαλμὸς, ἐν ταῖς ἐνεργείαις ἑαυτοῦ, συνεχῶς ἀναγκάζει καὶ τὸν νοσοῦντα συγκινεῖσθαι τοσαυτάκις· ἐμάθομεν δὲ μέγιστον ἴαμα, παντὸς πάσχοντος μέρους τὴν ἀκινησίαν ὑπάρχειν.

Διὰ τί ἄνθρωπος μᾶλλον καὶ συνεχῶς καὶ σφοδρότερον ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλογα ζῶα πτάρνυται· διότι πλείονι καὶ ποικιλωτέρᾳ, καὶ πλέον τοῦ κόρου κέχρηται τροφῇ, καὶ πόματι· καὶ διὰ τοῦτο μὴ πέττων αὐτὴν κατὰ λόγον, πολὺ συνάγει πνεῦμα διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα· τοῦτο τοίνυν ὡς λεπτομερὲς ἀνιὸν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον ἀναγκάζει αὐτὸν συνεχῶς ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἀπόκρισιν καὶ ποιεῖν τὸν πταρμόν. ψόφος οὖν γίνεται, τῷ διὰ στενῶν πόρων τῆς ῥινὸς τὸ πνεῦμα διαβαίνειν ἀθρόως· ὡς καὶ ἀποπορδὴ δι' ἕδρας, καὶ ἐρυγὴ διὰ στομάχου,

καὶ

καὶ φωνὴ διὰ λάρυγγος, καὶ ἦχος δι᾽ ὤτων, καὶ βορβορυγμὸς δι᾽ ἐντέρων ὁμοίως.

Διὰ τί τῶν τεθνηκότων αἱ τρίχες αὔξονται καὶ οἱ ὄνυχες ἐπί χρόνον τινά· διότι τῆς σαρκὸς ἀπομαραινομένης, τὰ κρυπτόμενα μέρη περὶ τὰς ῥίζας αὐτῶν, νῦν φαίνονται, καὶ ἀπατῶσι, καὶ φαντασίαν παρέχουσιν ὡς αὐξηθέντα· τινὲς δέ φασιν, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν αὔξονται, διότι ταῦτα περιττωματικὴν ἔχουσι τὴν γένεσιν· τὰ δὲ νεκρὰ σώματα κατὰ τὰς ἀρχὰς, εἰς περιττώματα πλεῖστα διὰ τὴν προσγινομένην σῆψιν ἀναλύονται· ταῦτα δὲ, διά τε τὴν πόρφυν καὶ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος μετὰ τοῦ πνεύματος ἐξιόντα, τὴν τῶν εἰρημένων αὔξει γένεσιν.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν μᾶλλον ἢ περὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν, αἱ λεγόμεναι λεῦκαι γίνονται, καὶ παισὶ μᾶλλον ἢ τελείοις· ὅτι τὴν γένεσιν ἐκ φλεγματικῶν μᾶλλον περιττωμάτων ἔχουσι· τὸ δὲ φλέγμα μᾶλλον ὡς ἀδηφάγοις τοῖς παισὶ πλεονάζει, καὶ ὡς ἀργοτέροις· οἱ δὲ ὄνυχες τῶν ποδῶν μᾶλλον ἐν τῇ κινήσει καὶ τῷ περιπάτῳ, πλέον γυμναζόμενοι, διαφοροῦσι τὰ περιττώματα.

Διὰ τί ἐν τοῖς ποσὶν αἱ τρίχες οὐ ταχέως πολιοῦνται· διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οἱ γὰρ πόδες ἐν τῷ συνεχεῖ καὶ συντόνῳ περιπάτῳ, τὸ κατιὸν εἰς αὐτοὺς περίττωμα φλεγματῶδες διαφο-

διαφοροῦσιν, ὅπερ ἦν αἴτιον τῶν πολιῶν. ἡ δὲ ἥβη καὶ αὐτὴ βραδέως πολιοῦται, διότι θερμοτέρα πέφυκε, καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ διαφορεῖ τὸ φλέγμα.

Διὰ τί τοῖς ἀνθρώποις ἡ φωνὴ καὶ ὁ λόγος βραδέως τελειοῦται, τοῖς δὲ ἀλόγοις εὐθέως, ἢ μετὰ βραχὺν χρόνον. διότι ποικιλωτέρα καὶ τεχνικωτέρα καὶ διδαχῆς μᾶλλον δεομένη. ἡ δὲ τῶν ἀλόγων, ἁπλουστέρα καὶ φυσικωτέρα μᾶλλον ἢ ψυχικωτέρα.

Διὰ τί τὰ πλεῖστα τῶν ζώων τὰς οὐρὰς κινεῖ γνωρίζοντα τοὺς συνήθεις· καὶ τὰς πλευρὰς δὲ λέων τύπτει θυμούμενος· ὁμοίως δὲ καὶ ταῦροι. διότι τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἔχουσιν, ἄχρις αὐτῆς κατιόντα, καὶ περιέχοντα ψυχικὴν δύναμιν καὶ κινητικήν. ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐπιγινώσκουσα τὸ σύνηθες, ὥσπερ διὰ χειρός τινος, καθάπερ ἐπ' ἀνθρώπων, τὴν οὐρὰν ἀναγκάζει κινεῖσθαι προδηλοῦσαν τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἔνδον κεκρυμμένην, καὶ γινώσκουσαν τὸ ὀφειλόμενον. ἐν δὲ τῷ θυμῷ τῶν λεόντων καὶ τῶν ταύρων συμπάσχουσα ἡ ψυχὴ τῇ φύσει, πάλιν ἀναγκάζει κινεῖσθαι ταύτην σφοδρῶς· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁρῶμεν πολλάκις ἐν ὀργῇ τὰς χεῖρας πληττόντων, ἢ μόριον ἕτερον. ἡ γὰρ ψυχὴ τὸ βλάπτον ἀμύνασθαι μὴ δυναμένη παραχρῆμα, ἑτέρῳ τρόπῳ σοφίζεται τὴν

παρα-

παραμυθίαν, κτύπῳ καὶ πληγῇ τὸ πάθος θεραπεύουσα.

Διὰ τί αἱ κεκαυμέναι κριθαὶ καὶ ξηραὶ ἐπιπασσόμεναι τοῖς ἕλκεσι τῶν ἵππων, οὐκέτι λευκὰς τρίχας ἐπὶ τῶν οὐλῶν φέρουσιν, ἀλλ' ὁμόχροιας ταῖς λοιπαῖς θριξὶν, οἷαί περ πεφύκασι· διότι ῥυπτικῆς οὖσαι δυνάμεως, ἀποσμήχουσι καὶ διαφοροῦσι τὸ ὑποκείμενον φλεγματῶδες περίττωμα, καὶ τὴν μοχθηρὰν ὑγρασίαν τὴν συναχθεῖσαν διὰ τὴν τοῦ ἕλκους ἀπεψίαν καὶ τοῦ μορίου τὴν ἀσθένειαν.

Διὰ τί τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἐπὶ τῶν οὐλῶν τοῦ δέρματος τρίχες οὐ φύονται, τοῖς δὲ ἵπποις ἀνίασι· διότι τὸ δέρμα τοῖς μὲν ἀνδράσι πυκνότερον· καθὼς δηλοῦσιν αἱ τρίχες, μαλακαὶ καὶ λεπταὶ τυγχάνουσαι· καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ δέρματος πυκνοτέρα πεφυκυῖα, τοὺς πόρους ἀποτυφλώττει· τοῖς δὲ ἵπποις, ὡς πρὸς σύγκρισιν, ἀραιοτέρον· ὡς δηλοῦσιν αἱ τρίχες, παχεῖαι φαινόμεναι. καὶ διὰ τοῦτο μὴ δύναται ἡ οὐλὴ ὅλους τοὺς πόρους τοῦ δέρματος ἀποκλείειν· τὰ οὖν ὑποκείμενα καὶ συναγόμενα περιττώματα, διὰ τῶν ὑπολειφθέντων λεπτῶν πόρων διεξιόντα, ποιεῖ τὰς τρίχας, πηγνύμενα.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν ὑπὸ διψάδος δηχθέντων, καὶ δίψος ἀκατάσχετον ἐχόντων, ἡ θηριακὴ θερμὴ καὶ ξηρὰ τυγχάνουσα πινομένη, παύει τὸ

ξίφος, καὶ οὐ μᾶλλον ἐπιτείνει. ὅτι οὐ λόγῳ κεράσεως παίει τὸ ξίφος, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιπαθείᾳ τινὶ καὶ λόγῳ φυσικῷ. τὸ γάρ γε νόμιμον πιστόν ἐστιν. ἡ ἀντίδοτος ἐκ πλείστων βοτανῶν σύγκειται, ἐχουσῶν τινὰ συμπάθειαν πρὸς τὸ ἕκαστον μόριον. οἷον τὸ δίκταμον ᾠκείωται καρδίᾳ, καὶ ταύτην ῥώννυσι καὶ διασώζει. ὁμοίως καὶ τὸ εὐπατόριον, τὸ ἧπαρ. τὸ δὲ σκολοπένδριον, τὸν σπλῆνα. τὸ δὲ πετροσέλινον, τὸ στόμα τῆς κοιλίας. ὁ δὲ ὕσσωπος, τὸν ὑπεζωκότα, καὶ τὸν πνεύμονα. τὸ δὲ ἑλένιον τοὺς νεφρούς. τὸ δὲ πήγανον, τὸ κῶλον. γεντιανὴ δὲ, τὸν ἐγκέφαλον. τὸ δὲ σέσελον, κύστιν οὐρηδόχον. ἕκαστον οὖν τῇ γλυκύτητι τοῦ μέλιτος δελεαζόμενον, ἕλκει τὸ οἰκεῖον ἑαυτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ἐν οἷς πᾶσιν εἰσὶ καὶ αἱ τῶν ἐχέων σάρκες, ἀναμιγνύμεναι, καὶ φυσικὴν ἀντιπάθειαν ἔχουσαι πρὸς ἕκαστον ἰοβόλον θηρίον, καὶ φθοροποιὸν δύναμιν. ἐν ἅπασιν οὖν τοῖς μορίοις κατακερματιζόμεναι, τὸ φθορὰν ἀπειλοῦν πάθος οὐκ ἐῶσιν ἐνεργεῖν, ἀντιμαχόμεναι, καθάπερ στρατιῶται γνήσιοι περὶ πόλεως ἰδίας ὁπλιζόμενοι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ

ἰατρικῶν ἀπορημάτων καὶ φυσικῶν προβλημάτων, τὸ β΄.

Τὸ ἀσκληπιοῦ δῶρον, πασῶν τῶν κατὰ τὸν βίον χρειῶν ὑπερηκοντίσθη κατὰ τὴν ἀξίαν. πρὸς γὰρ ἔμψυχον σῶμα καὶ λόγου μετέχον, φέρει τὸν σκοπόν· οὗ ἡ τήρησις, καὶ ἡ συνεχὴς φυλακὴ, τὴν τῶν ἄλλων πασῶν τεχνῶν ἀρχὴν ὑπεστήσατο· τὰς αἰσθήσεις μὲν ὀξύνουσα. διαίτῃ δὲ τὰ μόρια ῥωννῦσα. τὰ ὄργανα τῶν εὑρέσεων. αὕτη τὰ μὲν καλῶς προμηθευθέντα φυλάσσει χρηστῶς· τὰ δὲ ἐλλιπῶς κατασκευασθέντα, διορθοῦται· σώματος φροντίζει· ψυχῆς οὐκ ἀμελεῖ· φιλοσοφίας γὰρ φέρει τὰ γνωρίσματα· ἧς τὸ τέλος, οἰκείαν ἀρχὴμ παρεστήσατο· τῆς φυσικῆς θεωρίας ἐκτὸς οὐκ ἔστι· τὴν γὰρ σύνθεσιν τῶμ γεγονότωμ δεξαμένη, οἶδε τὸ μέτρομ τῶν λειπόντωμ· τοιγαροῦν ὡς ἀληθῶς θεῖομ καὶ μακάριομ εὕρεμα. ἔχομ ἐν λόγοις τὴν ἀκρίβειαν. διὰ τούτωμ καρπούσθω τὸμ ἔπαινομ, καὶ εἰς ἐπιστήμης ἀναγέσθω κανόνα· κἂν γὰρ τέχνην τις τολμήσειε καλεῖν, οὐ διὰ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τὴν πάσχουσαν ὕλην· οὐκοῦμ αὕτη μὲν κατ᾽ ἑαυτὴν

εἴδους μισθῷ, ὑπάρχει ἐπιστήμη τοῦ λόγου φέρου-
σα τὸ πρὸς ἐπιστήμην βέβαιον, ἀχθεῖσα δὲ πρὸς
σῶμα, καὶ ἐνδυσαμένη τὴν ὕλην, γίνεται τέ-
χνη βίᾳ· ὥσπερ γὰρ ψυχὴ ὁμολογηθεῖσα μὲν τοῖς
πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἀθάνατος, διὰ τὸ ἀ-
σώματον καὶ αὐτοκίνητον· ἑτέροις δὲ διαπε-
φώνηται τοὔμπαλιν ὁ λόγος· φασὶ γὰρ φθαρ-
τὴν αὐτὴν, τῷ πάθει βαπτιζομένην τῆς ὕλης·
οὐ πάσχει δὲ ψυχὴ, ὡς δείξει τὸ προστιθέμενον· οὕ-
τως ἐν σώματι ψυχὴ ὥσπερ ἐν ὕδατι καθαρω-
τάτῳ ἀκτὶς ἡλιακή· οὐκοῦν ἐὰν ᾖ διαυγὲς τὸ
ὕδωρ, φέρει τὸ γνώριμον τοῦ σχήματος· ἐὰν δὲ θο-
λωθῇ ἔκ τινος αἰτίας, μεταβάλλεται μὲν, αὐτὸ τῇ
οὐσίᾳ· κρύπτεται δὲ τὸ φανὸν μηδὲν βλαβὲν κατ'
οἰκείαν ἐνέργειαν· οὕτω πάλιν πολλάκις ἥλι-
ος ἔκρυψεν ἀκτῖνα φαεινὴν, νέφους παρεμπε-
σόντος, μὴ βλαβείσης αὐτοῦ τῆς ἀκηράτου φύσε-
ως· ὥσπερ οὖν ἐπὶ ψυχῆς ἔγνωμεν, οὕτω νοήσωμεν
καὶ ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς. αὐτὴ γὰρ καθ' ἑαυτὴν
πρώτως ἔχει τὸ βέβαιον, πρώτως ἔχει τὸ ἑδραῖον
καὶ ἄπτωτον, ἐπιστήμη τυγχάνουσα· κοινωνήσα-
σα δὲ τῇ ὕλῃ, καθῃρέθη τοῦ ἀξιώματος, τέχνη
γεγονυῖα, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἀπολέσασα· ἀλλ'
οὐ δεῖ πρὸς τὸ δεύτερον ἀφορᾶν τοῦ συμβεβη-
κότος, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρῶτον τῆς ὑπάρξεως· καὶ
ὅσον μὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν διάνοιαν διειλή-
φαμεν, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν χρείαν τῶν ζητουμένων,

ὀλίγα τινὰ κεφάλαια δι᾽ αὐτῶν καρπωσάμενοι, συντελοῦντα δὲ τοῖς αὐτὴν μετερχομένοις καὶ μάλιστα τοῖς τὸν λόγον ἀσκοῦσι. φέρουσι δὲ τὴν ὠφέλειαν οὐ σμικρὰν καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων εὕρεσιν.

α. Διὰ τί οἱ φρενιτικοὶ ἀραιὰν καὶ μεγάλην ἔχουσι τὴν ἀναπνοήν. ὅτι μὲν ψυχῆς ἐνέργεια διὰ μέσων νεύρων καὶ μυῶν, δῆλον· κινεῖται οὖν ὁ θώραξ διὰ τῶν προρρηθέντων· ἀραιὰ οὖν εἰκότως γίνεται ἡ ἀναπνοή, βλαβείσης δυνάμεως ψυχικῆς. ἐπιλανθάνεται γὰρ ἔργου οἰκείου καὶ οὐκ ἐπιτάττει τοῖς προρρηθεῖσι· μεγάλη δὲ γίνεται διὰ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς καρδίας· ἐξαναστᾶσα γὰρ ἡ ζωτικὴ δύναμις τῆς καρδίας, τύπτει καὶ κινεῖ τὴν ψυχὴν, ἀπειλοῦσα αὐτῇ τὴν ἀπώλειαν· οὐκοῦν ὅπερ ἐνδεὲς ἀφῆκεν ἡ ψυχὴ διὰ τὴν νόσον, τοῦτο ἀναπληροῖ καρδία τῷ μεγέθει διὰ τὴν ἰδίαν χρείαν.

β'. Διὰ τί οἱ περιπνευμονικοὶ, κωματώδεις· ὅτι ὑγρότητος δαψίλειαν ἔχον τὸ μόριον, ἐνδέχεται ἐπίκτητον θερμότητα, ἐκ τοῦ ἀεικίνητον αὐτὸν ὑπάρχειν· φέρονται οὖν ἀτμοί· οὗτοι δὲ διὰ κουφότητα, καταλαμβάνουσι τὸ κρανίον· εἶτα πρὸς ἐγκέφαλον λαμβάνοντες τὴν στάσιν, δέχονται τὴν πρώτην οὐσίαν πηγνύμενοι· ὃ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν λουτρῶν καὶ λεβήτων σκεπομένων· ἀπολλύουσι δὲ τὴν θερμότητα καὶ γίνονται ψυχροί·

συμμεταβληθέντος τῇ τοῦ μορίου φύσει. καὶ διπλασιασθὲν τὸ ψυχρὸν, ναρκοῖ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ δυνάμει πάθη.

γ'. Διὰ τί οἱ ἐκ βάσεως τὴν κιονίδα ἀποτμηθέντες, φθισικοὶ γίνονται. ὅτι ὁ εἰσπνεόμενος ἀὴρ διὰ τοῦ στόματος ἐκπυροῦται καὶ μεταβάλλεται, καθυφειμένης τῆς ἀμέτρου ψυχρότητος αὐτοῦ· διὰ τὸ σκέπασμα καὶ προπύλαιον τυγχάνειν τὴν κιονίδα. ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ μορίου, φέρεται ἀὴρ κάτω ἀμετάβλητος καὶ ὁμιλεῖ τῷ πνεύμονι· ψύχει οὖν πήξας τὸ ἐν τοῖς ἀγγείοις αἷμα, καὶ δυσκίνητον ἀποτελεῖ τὸν πνεύμονα. βιαζομένου δὲ πρὸς κίνησιν, πάσχει ῥῆξιν τὰ ἀγγεῖα, καὶ δίδωσι γένεσιν τῇ διαθέσει· κυρίως οὖν γὰρ γαργαρεὼν λέγεται, διὰ τὸ τοιόνδε ἦχον ἀποτελεῖν· ὡς καὶ ὁ φλοῖσβος καὶ βορβορυγμός· κιονὶς δὲ, πάθος καλεῖται, ὅταν ἀπὸ ῥεύματος εἰς μῆκος χαλασθῇ· καὶ σταφυλὴ δὲ, ὅταν φλεγμήνασα σχῆμα ῥωγὸς ἀπολάβῃ· χάνην δέ τινες ὠνόμασαν. διὰ τὸ ἄνωθεν μὲν εἶναι εὐρὺ, κάτωθεν δὲ στενὸν, ὥσπερ χωνεῖον.

δ'. Διὰ τί τῶν περιπνευμονικῶν τὰ μῆλα ἐρυθρά ἐστιν. ὅτι αἱματικὸς χυμὸς ὁ πλεονάζων ἐν τῷ πνεύμονι, ἀτμὸν δυνάμει ὅμοιον τῷ αἵματι· ἀεὶ γὰρ ἐξομοιοῦται τῷ ποιοῦντι τὸ γιγνόμενον· ἀναχθεὶς οὖν πρὸς μῆλα, διὰ τὴν κου-

φότητα

φότητος ἐκεῖ ἐνίσταται. τῇ δὲ λεπτότητι τοῦ δέρ-
ματος ὥσπερ δι' ὑέλου ἐμφαίνει τὸ ἐυανθὲς τοῦ
χρώματος.

ε΄. Διὰ τί τῷ χειμῶνι θερμοτέρων ἡμῶν ὑπαρχόντων τὸ βάθος, ὡς Ἱπποκράτης ἐν ἀφορισμοῖς δεδήλωκε, φλέγμα λαμβάνει τὴν γένεσιν. ὅτι πλειόνων λαμβανομένων τροφῶν, διὰ τὴν τοῦ στομάχου ἰσχὺν, οὐκ ἐπαρκεῖ πέψαι γαστήρ. τῷ δὲ πλήθει ὥσπερ σβεσθείσης τῆς ἐμφύτου θερμότητος, ψύχει καὶ τὸ φλέγμα γίνεται. καὶ ἐλλιπῆ καὶ ἀμυδρὰν παραστῆσαν τὴν ἐνέργειαν, ἡμιτελὲς αἷμα ὤφθη τὸ φλέγμα.

ς΄. Διὰ τί ἐν αἰγύπτῳ θερμοτάτῃ οὔσῃ ψυχρὸς οἶνος γίνεται. ἐν δὲ σκυθίᾳ ψυχρᾷ οὔσῃ, θερμός. πᾶς μὲν οἶνος θερμὸς, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὑφειμένον τῆς κράσεως καὶ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον, εἰς ἐναντίον περιίστησι τοὔνομα. εἰκότως δὲ ψυχρότερός ἐστιν ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν ἄλλων. τῆς γὰρ ἀμέτρου θερμότητος τοῦ θέρους, ἀραιούσης τῆς γῆς τὴν οὐσίαν, ἐκβόσκεται τὸ ἄμετρον αὐτῆς θερμὸν καὶ ἄτονον ποιεῖ τὸν οἶνον. τῆς δὲ σκυθίας ψυχρᾶς οὔσης, καὶ ἀποκλειούσης ἐν βάθει τῆς γῆς τὸ θερμὸν, ἰσχυρὸν καὶ θερμὸν ποιεῖ τὸν οἶνον. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν αἰθιόπων. οὗτοι γὰρ θερμοτάτης χώρας ὑπάρχοντες, δειλοί εἰσι, καὶ ἄνανδροι, καὶ μέλανες. οἱ δὲ σκύθαι, ψυχροτάτης χώρας ὄντες, λευκοί

ἐστι καὶ θυμικοί· ὅτι ἐπὶ μὲν αἰθιόπων ἐν ἐπιφανείᾳ ἤχθη τὸ θερμὸν ὡς ἐμφαίνει τὸ τοῦ δέρματος μέλαν· ἐπὶ δὲ τῶν γάλλων ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἵδρυται τὸ θερμόν, ἐν καρδίᾳ, καὶ ἥπατι, καὶ ἐν βάθει φωλεύει, ὡς δηλοῖ τὸ λευκὸν τοῦ χρώματος.

ζ΄ Διὰ τί ἐν τῷ θέρει ψυχρὰ λάχανα καὶ ὀπῶραι· οἷαί εἰσι πέπονες καὶ σίκυες, καὶ σέρεις. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι θερμά· ὡς κράμβαι, ῥαφανίδες, γογγυλίδες, σταφυλῖνοι· ὅτι ἡ τοῦ ἡλίου φορὰ πολεύουσα τὸν κύκλον τοῦ πόλου, ἐναλλάττει τὰς θέσεις· ἐν μὲν γὰρ τῷ θέρει, τὴν ἄνω ζώνην κατείληφεν, ὡς τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας δηλοῖ· θάλπεται οὖν τὰ ὑπὲρ γῆν, καὶ ψύχεται τὰ φυτά. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸ ὑπὸ τὸ ἡμισφαίριον διατρέχων, τῆς γῆς βάθη θάλπων, θερμότερα ποιεῖ τὰ φυτά.

η. Διὰ τί ἐκ καύσου περιπνευμονία· ἐκ δὲ περιπνευμονίας, καῦσος οὐκ ἔτι· ὅτι ὁ καῦσος ὡς ἐπίπαν ἐκ ξανθῆς χολῆς λαμβάνει τὴν γένεσιν· αὕτη γὰρ ἐξ ὅλων τῶν ἀγγείων φέρεται πρὸς κύτος γαστρός, καὶ ἐπάγει τὸ σύμπτωμα· ἡ οὖν φύσις πειρᾶται μὲν, ποικίλως ἐκμοχλεύειν τὸν χυμόν. κατὰ δὲ τόπους ὁρίζει τὴν κένωσιν κἂν μὲν ἡ λεπτὴ κατ᾽ οὐσίαν, καὶ ἡ δύναμις ἰσχυρὰ καὶ ὁ καιρὸς θερμός, δι᾽ ἱδρώτων ἀπάγεται ἡ νοσοποιὸς αἰτία· ἂν δὲ τοὐναντίον, διὰ γαστρὸς κατάγεται, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμεῖται.

καὶ γὰρ

καὶ γὰρ ἡ θέσις ἐγγύς· καὶ τὸ σύμπτωμα σύνηθες. αὖθις οὖν ὁ χυμὸς εἰς τὰ βρογχία ἐνεχθεὶς τοῦ πνεύμονος, καὶ πληρώσας τὴν τοῦ μορίου οὐσίαν, γεννᾷ τὸ πάθος· ἐκ δὲ περιπνευμονίας. καῦσος οὐκέτι· φθάνει γὰρ σβεσθῆναι καὶ ἐκτεφρωθῆναι ὁ χυμὸς πρὶν γεννῆσαι τὴν διάθεσιν.

θ' Διὰ τί Ἱπποκράτης, ἐπὶ τῶν πυρεττόντων φεύγων τὴν τροφὴν ἐν τῇ ἀκμῇ, ἐπὶ τῶν πλευριτικῶν καὶ περιπνευμονικῶν ἐπιτρέπει δίδοσθαι κατὰ τὴν ἀκμήν. λέγει γὰρ ἐν τῇ περὶ πτισάνης, ὅτι εἰ μὴ ἀνάγηται τὸ πτύαλον, μὴ διδόναι ταύτην· τὸ μὴ ἀνάγεσθαι δὲ ἀρχὴν ἐμφαίνει τοῦ πάθους· ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων νοσημάτων, ἡ φύσις πέττει τοὺς χυμοὺς, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων καὶ ἀπελαύνει τὰς αἰτίας δι' οὔρων καὶ διαχωρημάτων. τροφὴν οὖν οὐ δεῖ παραλαμβάνειν ἐπὶ τούτων, ἵνα μὴ καταλείψασα τὰς αἰτίας, πρὸς ταύτην ἐνστῇ. δεῖ οὖν μονομαχεῖν τὴν φύσιν μετὰ τοῦ νοσήματος. ἐπὶ δὲ τῶν πλευριτικῶν, φύσις μὲν, πέττει τὸν χυμόν· ψυχὴ δὲ κενοῖ τὴν οὐσίαν, προσχρωμένη μυσίν· αὕτη δὲ οἰκείᾳ δυνάμει συστέλλουσα θώρακα, ἐκμοχλεύει τὸ λυποῦν. ἄλλως τε, ἡ μὲν φύσις, ἄλογος οὖσα ἐκ τῶν ἀχρείων ποιεῖται τὴν ἀπόλαυσιν τῆς οἰκείας τροφῆς· τὰ δὲ ψυχικὰ ὄργανα, αἰσθητικὰ ὄντα, διακρίνει τὸ μοχθηρὸν, καὶ ἐπιζητεῖ τὸ χρηστόν· εἰκότως οὖν δεῖ τρέφειν, ἵνα ῥώσαντες τοὺς

μῦς

μοῦς διαναστήσωμεν πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος.

ι. Διὰ τί ὁ μὲν τριταῖος ἐκ θερμοῦ χυμοῦ γιγνόμενος, καὶ ἔχων μαστίζουσαν καὶ κατελαύνουσαν χολὴν, παρὰ μίαν κινεῖται. ὁ δὲ ἀμφημερινὸς, ἔχων πεδῆσαν τὸ φλέγμα τῇ βαρύτητι καὶ ψυχρότητι καθημέραν· ὁ δὲ τεταρταῖος διὰ δύο ἡμερῶν μέσων. ὅτι ὁ μὲν τεταρταῖος ὀλίγον ἔχων τὸν ποιοῦντα χυμὸν, εὐθέως διαφορεῖται δι' ἱδρῶτος ἢ ἐμέτου· καὶ τῇ κενώσει τῆς αἰτίας, ἵσταται τὰ τοῦ παροξυσμοῦ, μένοντα εἰς δευτέραν κίνησιν, τὴν δρῶσαν ποιότητα. δὸς δὲ τὴν ὕλην ἄφθονον, καὶ ὄψει τὸν παροξυσμὸν ἀνενδεῆ. ὁ δὲ ἀμφημερινὸς πλουσιῶν πρὸς ὕλην καὶ παχύτητα καὶ ὑγρότητα, ποιεῖ τὸν παροξυσμὸν ἐπιτεταμένον. ὅτι δ' ἐκ πλήθους αἰτίας μηνύεται νόσος, τῇ ῥώμῃ τῆς κινήσεως, δηλοῖ ὁ σύνοχος· οὗτος γὰρ διὰ αἵματος λαβὼν τὴν ὕπαρξιν, ἄφθονον ἔχων τὴν ὕλην, οὐ φέρει οὐδὲν τὸ διάλειμμα· ὁ δὲ ἀμφημερινὸς ὅσῳ ἐμειώθη κατὰ ποσότητα χυμοῦ, ἐμφαίνει αἰσθητὸν διάλειμμα. πολλῷ δὲ πλέον ὁ τριταῖος, γενηθεὶς ἐκ τοῦ ποιοῦντος χυμοῦ, καὶ θερμὸν αὐτὸν ἔχων καὶ λεπτομερῆ, ἐπλάτυνε τὸ διάλειμμα. ἔτι πλέον δὲ ὁ τεταρταῖος διέτεινε τὸ διάλειμμα καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν. ὅσον γὰρ ἐμειώθη τῆς ὕλης, καθῃρέθη τῆς κινήσεως τοῦ παροξυσμοῦ. καὶ ἡ

Ταύτης δὲ ἐπὶ πλέον ἐλάττωσις ποιεῖ καὶ πεμπταῖον καὶ ἑβδομαῖον καὶ ἐνναταῖον. γίνωσκε γὰρ ὡς τὸ μὲν αἷμα τρέφον τὸ σῶμα, πλουτεῖ περὶ ποσῷ, εἶτα φλέγμα. ποτὲ γὰρ καὶ τοῦτο ἐν λιμῷ τρέφει. εἶτα μεμείωται ξανθὴ χολὴ, ὡς μὴ τρέφουσα καὶ δριμεῖα. πλέον δὲ ἐλαττοῦται ἡ μέλαινα, ὡς ἐχθρὰ τῆς φύσεως. διαβρωτικὴ γάρ ἐστι τῶν μορίων. εἰ μὲν οὖν εἷς τῶν ἄλλων τριῶν χυμῶν αὐξηθείη, τὸ τοιοῦτον κακόχυμον λέγεται. εἰ δὲ οἱ τέσσαρες κατὰ ἀναλογίαν τῆς οἰκείας αὐτῶν ποσότητος, πληθώρα.

ιά. Διατί ἐπὶ τῆς παραλυθείσης γνάθου οὐκ αὐτῇ προσφέρομεν τὰ βοηθήματα, ἀλλὰ τῇ ἑτέρᾳ. ὅτι δύο μυῶν ὑπαρχόντων ἀντιτεταγμένων ἀλλήλοις κατ᾽ ἑκάστην γνάθον, ἑνὸς ποιουμένου τὴν κίνησιν, ἐὰν συμβῇ θάτερον αὐτῶν παραλυθῆναι. ὡς ἐν ὑποθέσει δὲ, κείσθω ὁ δεξιὸς παραλυθείς. ὁ ἀριστερὸς ἔχει τὴν οἰκείαν δύναμιν ἰσχυράν. ἕλκει οὖν πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἀσθενῆ. καὶ ὁρᾶται μὲν ὁ ὑγιαίνων ὡς νοσῶν καὶ ὁ νοσῶν ὡς ὑγιαίνων. καὶ τὸ μὲν ὑγιὲς μέρος ῥυτιδοῦται. τὸ δὲ ἀσθενὲς περι γίνεται. τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν στραβισμῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἑλκομένων τῆς ὄψεως. καὶ εἰ μὲν πρὸς μέγαν κανθὸν εἴη σύννευσις τῆς κόρης, τοῦ μικροῦ

παρά-

παράλυσις νοείσθω· καὶ ἔσαι σοι τοῦτο, κανὼν μυῶν παραλυθέντων, ὡς μὴ τῇ ὄψει λαμβάνειν τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἀνακρίνειν τὸ μὴ φαινόμενον.

ιϐ′ Διὰ τί ἐκ προσπταίσματος βουβὼν γίνεται· ὅτι ἡ δύναμις ἡ ψυχικὴ ἄχρι περάτων διὰ τῶν νεύρων ἐκτείνεται. φέρεται οὖν δύναμις προνοητικὴ καὶ ἄνεισιν αἰτία προδοτική· αὕτη πάλιν κατὰ μεταβολὴν καὶ ἀλλοίωσιν τῶν νεύρων ἄγεται μὲν δι' ὅλου σκέλους, καὶ δρᾷ οὐδὲν, ἐπειδὴ οὐχ εὑρίσκει τὸ πάσχον· φθάσασα δὲ πρὸς βουβῶνα, καὶ εὑροῦσα χώραν πρὸς ὑποδοχὴν, ἐν αὐτῇ ἵδρυται, καὶ προσπελάσασα τῷ ἀδένι, κακοῖ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ εἰς ὄγκον τὸν παρὰ φύσιν ἕλκει· οἱ δὲ ἀδένες σώματά εἰσι σμικρὰ σφαιροειδῆ, χαῦνα, μεταξὺ τῶν μεγάλων φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, δίκην σφηνίσκων· ἵνα μὴ τῇ ὁμιλίᾳ σήπωνται τὰ ἀγγεῖα ὑγρὰ ὄντα τῇ περιουσίᾳ τοῦ αἵματος· τρέφονται οὖν, ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητος οὔσης· φλεγμαίνοντες μὲν, βουβῶνας ποιοῦσι· σκιῤῥούμενοι δὲ, χοιράδας.

ιγ′ Διὰ τί ἐπὶ τῶν φαλακρῶν τὸ μὲν βρέγμα ψιλοῦται, οἱ δὲ κρόταφοι δασύνονται· ὅτι ὡς ἐπίπαν τὰ μὲν μετέωρα τούτων, ἐκ τὸ ὄντα ὑγρότητος, οὐ δίδωσι τῇ τριχὶ τὴν ὕπαρξιν· τὰ δὲ κάτω μέρη δεχόμενα τὴν ἐκ τῶν ἄνω ῥοφὴν, φύουσι τρίχας. καὶ τοῦτο μαρτύριον, τὰ ἐπὶ τῆς

γῆς συμβαίνοντα. τὰ γὰρ ὑψηλότερα τῶν χωρίων καὶ οἷον πεζώδη, οὐ καρπογονεῖ· τὰ δὲ χθαμαλὰ καὶ νοτιώδεα, τοὐναντίον.

ιδ' Διὰ τί ἐκ τεσσάρων στοιχείων γινόμενοι, λέγω δὴ πυρὸς, ἀέρος, ὕδατος, γῆς, τρία ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς· ὑγρὰ, στερεὰ, πνεύματα· ὅτι κατά τινας ἡ τοῦ πυρὸς οὐσία, λεπτομερείᾳ στάσεως, εἰς ἀέρος περιίστησι φύσιν· πῦρ γὰρ ἀναλυθὲν εἰς ἀέρα χωρεῖ· καὶ ἀὴρ συναχθεὶς βίᾳ, πῦρ γίνεται· ὡς ἀπὸ τῆς παρατρίψεως τῶν λίθων μεσοσυλλαβουμένου ἀέρος. οἱ δέ φασι καὶ αὐτὸ κατ' ἐνέργειαν συμπαρεῖναι.

ιε' Διὰ τί ἐν ταῖς ὀδύναις τῶν ἀποστημάτων, προηγεῖται ῥῖγος, εἶτα πυρετός· ὅτι ἐν ταῖς ὀδύναις ἀνιωμένη ἡ φύσις, ἀποδύνει ἐν τῷ βάθει, ἀηδιζομένη τῷ ξένῳ, ἀποψυχομένη οὖν ἡ ἐπιφάνεια, πήγνυσι τὰ ἀγγεῖα τοῦ αἵματος· χρονίσαντος δὲ τοῦ πάθους, καὶ οἷον καταγνούσης λοιπὸν τῆς φύσεως, καὶ χυσάσης πάλιν τὸ παγὲν αἷμα, ὑπερπληρούμενα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ πυρετὸν γίνεται. συμπάσχοντα δὲ τὰ μόρια τοῦ ὀδυνωμένου, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως τοῦ αἵματος τάσιν, ὥσπερ φυλαττόμενα, ἐπεγείρει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν, καὶ ποιεῖ τὸ ῥῖγος· ἡ δὲ σῆψις τοῦ αἵματος, τὸν πυρετόν.

ις' Διὰ τί τινες τῶν ὀπωρῶν ἔνδοθεν ἔχουσι τὸ ἀχρεῖον· οἷον φοίνικες, περσικοί· τινὲς δὲ τοὔμ-

παλιν

πάλιν, ὡς τὰ κάρυα, καὶ αἱ ῥόαι· ὅτι ἡ φύσις ἕνεκα τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν, κατέκρυψε τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἔνδον· ὅτι δὲ γὰρ ἐν τούτων σωζόμενον τὸ εἶδος. ἐπὶ δὲ ῥοιῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐν φυτῶν καὶ μοσχευμάτων λαμβάνει τὴν γένεσιν.

ιζ. Διὰ τί οἱ τὰ βόεια πέπτοντες, ἰχθῦς πετραίους οὐ πέπτουσι· διὰ τὴν ἄμετρον θερμότητα τῆς γαστρὸς πέπτονται τὰ βόεια· δεῖ γὰρ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν εἶναι καὶ τὴν πάσχουσαν ὕλην· ὥσπερ γὰρ τῷ σιδήρῳ πρὸς τὴν ἐργασίαν στερεὰ ὕλη δέδοται πρὸς τὴν χρείαν, οἷον ξύλα δρύϊνα, ἢ ἄνθρακες· ἐπὶ δὲ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ ἄχυρα, (ἀμείβεται γὰρ ἡ ὕλη διὰ τὴν οὐσίαν τοῦ πάσχοντος) οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων. νόμιστον γὰρ εἶναι τούτοις μὲν χρυσόν· ὡς σίδηρον δὲ τὰ βόεια κρέα· ἐὰν οὖν εὑρεθῇ γαστὴρ θερμὴ, ὑπὸ προπτώμενος ὁ ἰχθῦς κνισοῦται καὶ ἀφανίζεται, καὶ ἀπεψίαν μιμεῖται.

ιη. Διὰ τί ἐπὶ τῶν φθισικῶν γρυποῦνται οἱ ὄνυχες· ὅτι ἡ τῶν στερεῶν οὐσία δυσπαθὴς οὖσα ἐκκλίνει τὸ πάθος· φαντάζουσι δὲ τῷ σχήματι διὰ τὴν τῶν σαρκῶν σύντηξιν. τὸ δὲ ἕλκος ἔχουσιν ἀνίατον, τῷ μηδέ ποτε ἠρεμεῖν τὸν πνεύμονα, διὰ τὸ ἀεικίνητον γεγονέναι ὑπὸ τῆς φύσεως, διὰ τὴν τῆς καρδίας ἀδιάλειπτον κίνησιν· καὶ διὰ βηχὸς, ὡς ἀνακαθαιρομένου τοῦ

πύου

πύου, πλέον παραπέμπεται τὸ ἕλκος.

ιθ΄. Διὰ τί ἐν τοῖς πυρετοῖς σαρκῶν μειουμένων, αὔξουσι τρίχες καὶ ὄνυχες· ἐν δὲ ταῖς ἀναλήψεσιν, ἀπορρέουσι μὲν αἱ τρίχες, αὔξει δὲ τὸ σῶμα. ὅτι θριξὶν ἡ τροφὴ ἐκ περιττωμάτων· ἐν δὲ τοῖς πυρετοῖς καιομένων τῶν χυμῶν, γεννᾶται τὰ περιττώματα· τὸ σῶμα οὖν οὐ τρέφεται διὰ τὴν καχεξίαν· εἰκότως οὖν ἡ θρίξ, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἥδεται καὶ τούτῳ χαίρει· ἐπὶ δὲ τῶν ἀναλήψεων, ἐκτεφρωθέντων τῶν χυμῶν, ἵσταται τὰ τῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ ἡ θρὶξ οὐ τρέφεται, ὅθεν ἐκπίπτει. τὸ δὲ σῶμα ἐκ τῆς κενώσεως ἅπαν τὸ γινόμενον εἰς αὐτὸ ἐφέλκεται διὰ τὴν τοῦ φθάσαντος δαπάνην.

κ΄. Διὰ τί ἡ λευκὴ ὑπόστασις τῶν οὔρων, ἀγαθή· διὰ τὴν τῶν στερεῶν καὶ ἀρχῶν ὁμοιότητα· δηλοῖ γὰρ φιλίαν τῆς δυνάμεως καὶ ἰσχὺν, καὶ τὸ γνώρισμα φέρει τῷ χρώματι. ἐν γὰρ τοῖς στερεοῖς ὡς ἑδραίοις περὶ τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ πνεύματα, ἡ φύσις πεπίστευκεν ἑαυτὴν οἰκεῖν· ταῦτα δὲ λευκὰ τὴν χρόαν· ὡς νεῦρα, καὶ ὀστᾶ, καὶ φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι· πεττόμενος οὖν ὁ νοσοποιὸς χυμὸς ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ διὰ τῶν νεφρῶν ἐκκενούμενον τὸ πεφθὲν ἀχρεῖον, ἀπομόργνυται καὶ τὸ τοῦ πέττοντος χρῶμα, λευκὸν ὄν· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν,

ἐπειδή=

κατὰ βραχὺ ἡ δύναμις διὰ τὸν πυρετὸν ἀσθε-
νοῦσα, πέττει τὸν νοσοποιὸν χυμὸν ἐξ ἀρχῆς ὀ-
λίγον κινούμενον σὺν τοῖς οὔροις. καὶ διὰ κου-
φότητα γιγνόμενον ἀνωφερὲς, ποιεῖ τὸ λεγό-
μενον ἐναιώρημα. ἔστι γὰρ ἰδεῖν ἐν τῷ ποτηρίῳ
τῶν οὔρων, ἐπιπολάζον ἀραχνοειδές τι· μετὰ δὲ
ταῦτα προκόψασα καὶ πλέον πέψασα, πλέον
κινοῖ καὶ ποιεῖ τὸ νεφέλιον κατὰ μέσον τῶν οὔ-
ρων ἱστάμενον· ὅσον γὰρ τῷ ποσῷ ἑαυτοῦ γέγο-
νε βαρύτερον, τοσοῦτον ὑποκαταβέβηκεν· ὅταν δὲ
τελείως ἐκκρίνῃ πέψασα τὸ πᾶν τοῦ νοσοποιοῦ
περιττώματος, τότε λοιπὸν τῷ πλήθει βαρὺ
γενόμενον, ὑφιζάνει παρὰ τὸν πυθμένα τοῦ πο
τηρίου, καὶ ποιεῖ τὴν λεγομένην ὑπόστασιν, δη-
λοῦσαν τελείαν ὑγείαν. τὸν γὰρ ἀναπεφυρμέ-
νον ἐν τῷ κατὰ φύσιν αἵματι νοσοποιὸν χυμὸν,
τέλειον διὰ τῆς πέψεως χωρίσασα ἡ φύσις ἐξέ-
κρινε· τὸ μὲν γὰρ λευκὸν τῆς ὑποστάσεως, δηλοῖ
τῶν στερεῶν μορίων τὸ χρῶμα σωζόμενον, τῶν οἰ-
κητηρίων τῶν δυνάμεων. τὸ δὲ λεῖον αὐτῆς, ση-
μαίνει τοῦ πεφθέντος χυμοῦ τὸ ὁμότιμον. τὸ γὰρ
πῇ μὲν, παχύτερον, πῇ δὲ λεπτότερον, ἀνισό-
τητά τινα τοῦ πεμφθέντος ἐνδείκνυται. τὸ δὲ ὁ-
μαλὸν τῆς ὑποστάσεως, τουτέστι τὸ μὴ διεσπάσθαι
ταύτην, κηρύττει δυνάμεως τελείαν ἐνέργειαν.
ἀναλογεῖ δὲ τὸ ἐν φλεγμοναῖς πῦον, τῇ ὑπο-
στάσει τῶν οὔρων. καὶ τὸ μὲν πῦον λυσῶδες·

ἐπειδὴ

ἐπειδὴ ἐν στενῷ τόπῳ τὸ σπέρμα μὴ διαπνεόμενον, καὶ μὴ συναναμεμιγμένον τῷ αἵματι, ἀλλὰ ἐκτὸς ὂν περὶ τὸ δέρμα· ἡ δὲ ὑπόστασις τὰ ἐναντία ἔχουσα, οὐκ ἔστι δυσώδης.

κα΄. Διὰ τί ἀπὸ χολῆς γίνεται πυρετὸς, καὶ ἀπὸ χολῆς λύεται· γίνεται δὲ ἀπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα ἐπὶ τὸ δριμύτερον, τραπῇ καὶ σαπῇ. λύεται δὲ, ὅταν ἀθρόως ὁρμήσαντος τοῦ ζώου πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος, συνεκχέων καὶ ὁ χυμὸς εἰς τὰ ἐκτὸς, καὶ διαφορηθεὶς τῇ κενώσει λύσῃ τὴν αἰτίαν.

κβ΄. Διὰ τί τῶν λυπουμένων κοῖλοι οἱ ὀφθαλμοί· ὅτι ἡ λύπη συνίζησιν ποιεῖ γίνεσθαι τῶν σωμάτων, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς εἴσω ῥοπήν· τῶν δὲ ὀργιζομένων, προπετεῖς εἰσὶ διὰ τὴν ἔξω ῥοπήν· ὅπου γὰρ νεῦμα δυνάμεως, ἐκεῖ ὀργάνων καὶ χυμοῦ νεύει ῥοπή.

κγ΄. Διὰ τί τὰ μὲν ὀστέα ξηρότερα ὄντα καὶ ἰσχυρότερα ἐν ταῖς καταπτώσεσι κατάγνυνται, ἡ δὲ σὰρξ, ἀσθενὴς καὶ μαλακὴ οὖσα, φεύγει τῆς πληγῆς τὸ πάθος· ὅτι τὰ ἰσχυρότερα ἀντιβαίνοντα τῷ ποιοῦντι ἐκ μάχης, πρὸς ἄλληλα ἑαυτῶν ποιοῦνται τὴν φθοράν· τὰ δὲ εὐείκτα διὰ τὸ τῆς οὐσίας μαλακὸν ὑπείκοντα τῷ ποιοῦντι, ἐκλείπουσι τὴν μάχην. τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπ᾽ ἀνθρώπων, καὶ φυτῶν, καὶ ἀψύχων σωμάτων.

κδ΄. Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλαισοί· ὅτι ὑγρότητος ἔχοντες πλῆθος πλεοῦσι πρὸς σω-

μα. ἀσθένεια δὲ δυνάμεως, μὴ φέρουσα τὸ τῶν σαρκῶν πλῆθος, διαστρέφει τὰ ὀχοῦντα μόρια· ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, ἐάν τις μὴ ἀνάλογον τῶν θεμελίων ἀποτελέσῃ τὸ μέγεθος τοῦ οἰκήματος, τάχιον φθείρεται. τὸν αὐτὸν τρόπον ἔστιν ἰδέσθαι καὶ ἐπὶ τῶν εὐνούχων. ἡ γὰρ φύσις οὐ προμεμάντευται μέγεθος, ἀλλὰ τέχνη ἀφαιρέσει τοῦ ἀναλίσκοντος θερμοῦ ἐπεισήγαγε τὴν παχύτητα.

κέ. Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ῥιγοῦμεν. ὅτι λεπτὰ καὶ νευρώδη καὶ ὀλίγαιμα, καὶ διὰ τοῦτο ψυχρά.

κς'. Διὰ τί ἐν φόβῳ ἢ ἐν φρίκῃ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται. ὅτι τὰ πάθη κατάψυξιν ποιοῦσιν. ἡ δὲ ψύξις, πύκνωσιν τῶν πόρων τοῦ δέρματος. ἡ θρὶξ οὖν πανταχόθεν παρασφιγγομένη, τῇ τάσει ὀρθοῦται.

κζ'. Διὰ τί οἱ μελαγχολικοί, τὰ μὲν τῆς φύσεως σώζουσιν ἔργα, πέττοντες καὶ αἱματοῦντες, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς οὐκέτι· οὐ γὰρ διανοοῦνται κατὰ λόγον. ὅτι περὶ τὸ ὄργανον τοῦ φρονεῖν τὸ πάθος καὶ ἡ δυσκρασία. λέγω δὴ περὶ τὸν ἐγκέφαλον.

κή. Διὰ τί τὰ συνεχῶς γιγνόμενα νοσήματα εὐϊατότερα τῶν σπανίων. ὅτι πρῶτον μὲν, τὸ πυκνότερόν τι γίγνεσθαι ἐθιζόμενον, οὐ τοσοῦτον λυπεῖ τὴν φύσιν. ὅμως τε καὶ μικρὰ ἐκτροπὴ τῆς κράσεως, ποιεῖ τὰ συνεχῆ· μεγίστη δέ, τὰ σπάνια.

κθ'. Διὰ τί οἱ πυρέττοντες, διψῶσι μὲν μᾶλ

λον

λον, οὐ πεινῶσι δέ· οἱ δὲ ἀναλαμβάνοντες, πεινῶσι μὲν μᾶλλον, οὐ διψῶσι δέ. διότι ἡ δίψα γίνεται δι᾽ ὑπερβολὴν θερμότητος τοῦ πυρετοῦ· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων τὸν οἶνον πολὺν ἄκρατον πινόντων παρέπεται δίψα· ἡ γὰρ δίψα, ἐκ πολλῆς θερμότητος, ὡς νῦν εἴρηται, ἢ ἐκ πολλῆς ξηρότητος ἐκβοσκησάσης τὰ ὑγρά, καθάπερ ἐπὶ τῶν νηστευσάντων· οὐ πεινῶσι δὲ ὅτι πολλὴ ὑγρότης ἔγκειται τῶν νοσοποιῶν χυμῶν, ἐν τῷ στομάχῳ· οἱ δὲ ἀναλαμβάνοντες πεινῶσι μὲν, διὰ τὴν πολλὴν κένωσιν τῶν ὑγρῶν δαπανηθέντες ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ· οὐ διψῶσι δέ, ὅτι κατέψυκται αὐτοῖς τὸ σῶμα τῇ ἀπουσίᾳ τῆς τοῦ πυρετοῦ θερμότητος.

λ΄. Διὰ τί ἐν τῷ ἀπόλλυσθαι οἱ φθεῖρες ἀφίστανται ἐν οἷς ἂν ὦσι τόποις. ὅτι δέονται καὶ θάλψεως καὶ τροφῆς, ἐκ τοῦ αἵματος· τοῦτο δὲ καὶ καταψύχεται καὶ ἐκδαπανᾶται. ζητοῦντες οὖν ἕτερον τόπον ὅμοιον τοῦ προτέρου, ἀφίστανται.

λα΄. Διὰ τί τὰ σφαζόμενα ζῶα λακτίζει συνεχῶς τοὺς πόδας· διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληγῆς ὀδύνην ἢ μᾶλλον διὰ τὸ σπᾶσθαι.

λβ΄. Διὰ τί ἐπί τινων ζώων αἱ κέρκοι μᾶλλον κινοῦνται μετὰ ἀποκοπὴν, ἤπερ τὸ λοιπὸν σῶμα κοπέν· ὅτι στενοπόροι οὖσαι τῶν σαρκῶν πλέον, φυλάττουσι τὴν φυσικὴν θερμότητα. αὕτη δὲ τὴν κινητικὴν καὶ αἰσθητικὴν δύναμιν· ὅθεν

μετ' ἠρεμίας αὖτις ἄψηται, πάλιν κινοῦνται.
λγ'. Διὰ τί ἐν ταῖς καθάρσεσιν ὅταν ἀριθμεῖν δύνωνται τὰς δοκοὺς ἀκριβῶς ἁρμούντως ἐκαθάρθησαν· ὅτι δὴ ἀρχῆς μὲν τὸ καθαρτήριον κινῆσαν τοὺς χυμοὺς ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἑλκύσαν, πεποίηκε τὸν ἐγκέφαλον κατ' ἀναθυμίασιν πληρωθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα καὶ τὸ φρονοῦν μὴ ὂν καθαρὸν, ἀνομοίους ὁρᾷ τὰς δοκούς· μετὰ δὲ τὴν κένωσιν καθαροῦ γενομένου, δίδωσι καὶ τῷ ὀφθαλμῷ κατὰ ἀλήθειαν ὁρᾶν, καὶ περὶ φρονοῦντι καλῶς κρίνειν.
λδ'. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἐμπυϊκῶν, καὶ φθισικῶν πλῆθος φθειρῶν ἐπί τινων γίνεται· ὅτι τὸ πῦον φθείρει τὰ ὑγρὰ καὶ σήπει· ζωοποιούμενα δὲ ἐκ τῆς φυσικῆς θερμότητος, τίκτει τούτους, καθάπερ καὶ ἐν βορβόρῳ ἢ κόπρῳ σκώληκες, καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐντέρων περιττώμασιν ἕλμινθες.
λε'. Διὰ τί μᾶλλον ἀλγοῦμεν ἐπὶ τῇ τῶν ὄρχεων πληγῇ· ὅτι οἱ κρεμαστῆρες αἰσθητικώτατοι· ἔτι γε μὴν ἡ φύσις πλείστην ἡδονὴν περὶ αἰδοίῳ παρέχε τῆς συνουσίας ἕνεκεν· νευρῶδες γάρ ἐστι μόριον· ἡ δὲ πλείστη ἡδονὴ ἀπὸ πολλῆς αἰσθήσεως γίνεται· καὶ οἱ ὄρχεις οὖν τῇ συγγενείᾳ καὶ περὶ γειτονεύειν συμπάσχοντες. μετέχουσι καὶ αὐτοὶ πολλῆς αἰσθήσεως· ὅπου δὲ πολλὴ αἴσθησις, σφοδρὰ ἡδονὴ γίνεται· ὅπου δὲ σφοδρὰ ἡδονὴ, καὶ ἡ ὀδύνη σφοδρά· περὶ γὰρ μεγίστῳ ἀγαθῷ

γαθῷ, μέγιστον κακὸν ἀντίκειται, ὡς ἐπιτοπλεῖστον. τῷ δὲ ἐλάττονι, ἔλαττον. τὰ δὲ συμπάσχοντα, συμπάσχει τριχῶς· ἢ διὰ συγγένειαν, ὡς ἐγκέφαλος, καὶ στόμαχος κοιλίας, τῇ κοινωνίᾳ τῶν πλείστων νεύρων· ἢ διὰ τόπου γειτνίασιν καὶ ἐγγύτητα, ὡς καρδία στομάχῳ, ὅταν ὑπὸ δριμέος χυμοῦ δακνομένη, καὶ αὐτὴ συναπελαύνουσα, ποιεῖ καρδιωγμὸν, πρὸς ἀποδίωξιν τῶν λυπούντων· ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ κατὰ πάροδον, ὡς ἐπὶ προσπταίσματος δακτύλου ποδὸς βουβών· προστρεχούσης γὰρ τῆς φύσεως, πρὸς τὸ ὀδυνώμενον μετὰ τοῦ αἵματος, πληροῦνται τούτου οἱ ἀδένες τοῦ βουβῶνος· καὶ ἡ τοῦ βίου δὲ συμπάθεια τριττή· ἐπὶ γὰρ νεκρῷ συμπάσχουσι καὶ συναλγοῦσι συγγενεῖς, ἢ γείτονες, ἢ κατὰ πάροδον ἀκούοντες, ἢ ἐρωτῶντες τινὲς τὸ πάθος, λόγῳ ἀσθενείας τῆς ψυχῆς· καὶ γίνεται τὸ μὲν πρῶτον, ὥσπερ κατ' ἰδιοπάθειαν· τὸ δὲ δεύτερον, κατὰ συμπάθειαν· τὸ δὲ τρίτον, ἧττον.

λϛ. Διὰ τί ἐπὶ ὀφθαλμίᾳ ξύρησις ὠφέλιμος. ὅτι διαπνεομένη ἡ κεφαλὴ διὰ τῶν πόρων διαφορεῖ τὰ περιττώματα καὶ τὸ ῥεῦμα.

λζ'. Διὰ τί ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς ἐλθόντες, οὐ δυνάμεθα εὐθὺς ὁρᾷν, οὔτε μὴν ἐκ τοῦ φωτὸς εἰς τὸ σκότος· ὅτι τὸ μὲν σκότος παχὺ καὶ ψυχρὸν ὂν, καὶ πυκνοῖ καὶ ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα. τὸ δὲ φῶς πάλιν λαμπρὸν ὂν καὶ λευκὸν

καὶ θερμὸν διαφορεῖ τοῦτο καὶ κατασκεδάννυσι· τῷ μέν τοι χρόνῳ μὴ τὸ ποιῆσαι ἐθιζόμενον, καὶ τὸ μηκέτι ξενιζόμενον, ὁρᾷν δύναται· ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς τοὐναντίον ἀθρόως μετατιθέμενοι, παραχρῆμα ξενιζόμεθα, ὁμοίως ὁρᾷν· λή. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἀλόγων οἱ πυρετοὶ καὶ τὰ κρυπτὰ πάθη, δυσιατότερα καὶ μᾶλλον κινδυνώδη, ἤπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· ὅτι τὴν φύσιν ἔχουσι καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν βεβαπτισμένην ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος, καὶ μὴ περιελκομένην ὑπὸ τῆς λογιστικῆς ψυχῆς εἰς τὰ ἐκτὸς, καθάπερ ἐπὶ ἀνθρώπων ἔχει· δεόντως οὖν ἡ αἴσθησις ἀντιλαμβανομένη πολλῆς ὀδύνης, καὶ τὴν φύσιν καταβαπτίζει, καὶ πάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις· ἄλλως γε μὴν, ἅτε δὴ δυσπαθέστατα ὄντα, ὑπὸ μειζόνων αἰτίων πάσχει μᾶλλον, ἤπερ ἀπὸ τῶν τυχόντων· λθ΄. Διὰ τί ἐν ὑετῷ πομφόλυγγες γινόμεναι, σφοδρὸν ὑετὸν δηλοῦσι· ὅτι τὸ πολὺ ὕδωρ καὶ ἡ πολλὴ ἀναθυμίασις, πνεύματος πολλοῦ καὶ παχέος γεννητικὴ ὑπάρχει· τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ὑποδυόμενον πανταχόθεν, καὶ κυρτοῦν ἑαυτὸ, φύσαν ἐργάζεται· καθάπερ καὶ τὴν ὕαλόν ἐστιν ἰδεῖν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος φυσωμένην· καὶ πᾶν ὑγρὸν ἐν τῇ ἑψήσει πνευματούμενον, σφαιροειδὲς γίνεται, διότι τὸ ὕδωρ στοιχεῖόν ἐστι σφαιροειδὲς, καθάπερ καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα· δεῖξις δὲ τούτου· κατὰ φύλλων βαλλόμενον

νον τὸ ὕδωρ καὶ καταφερόμενον ἀπὸ ὕψους στρογγυλοῦσθαι. καὶ ὡς ἔχει τὸ μέρος, οὕτω καὶ τὸ ὅλον ὕδωρ· διὸ καὶ ὁμοιομερές ἐστι.

μ΄. Διὰ τί οὐκ ἀλγοῦμεν τὴν κεφαλὴν διαιρούμενοι, παρὰ λοιπῷ σώματι παραπλησίως· ὅτι σὰρξ οὐκ ἔστι πολλὴ μυώδης, καθάπερ ἐν τῷ λοιπῷ σώματι.

μα. Διὰ τί οἱ ἐκ νόσων ἐκ τῶν ποδῶν λεπίδας ἀποβάλλουσι μᾶλλον, σπανίως δὲ καὶ ἐκ τῶν χειρῶν· ὅτι ἡ ὕλη κατωφερής. καὶ οἱ πόδες δὲ μᾶλλον τῶν χειρῶν, πορρωτέρω τυγχάνοντες τῆς καρδίας· καὶ διὰ τοῦτο ψυχρότεροι ὄντες, ἧττον πέττουσι καὶ διαφοροῦσι τὰ περιττώματα.

μβ΄ Διὰ τί ἀπὸ φθίσεως καὶ ψώρας καὶ ὀφθαλμίας οἱ πλησιάζοντες ἁλίσκονται· ὕδρωπος δὲ καὶ πυρετοῦ καὶ ἀποπληξίας οὐκέτι. ὅτι ὁ μὲν ὀφθαλμὸς ὡς εὐπαθὴς καὶ ὑγρὸς, ἀντιβλέπων· καὶ ἀκτῖνες δὲ μετὰ πνεύματος ἐξιοῦσαι νοσώδεις, τῷ εὐπαθεῖ ὀφθαλμῷ μεταδιδόασι τοῦ πάθους. ἡ δὲ φθίσις ἀναπέμπουσα διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀέρα σεσηπότα, διαδίδωσι πάλιν διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ὑγιαίνοντος τὸ πάθος, καὶ τὴν σῆψιν τῷ πνεύμονι· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ψώρα ἐπιπολῆς οὖσα τοῦ δέρματος, καὶ γλίσχρον ἔχουσα τὸ ἀπόρρεον, εὐχερῶς μεταδίδωσι, καὶ ζέπει τὸ δέρμα τοῦ ὑγιαίνοντος. τῶν δὲ ἄλλων παθῶν, τὰ μὲν οὐχ ἅπτεται τοῦ δέρματος, κατὰ τὸ βάθος ὄντα·

ἤ τινα ἀπόρροιαν οὐκ ἀναπέμπει· καθάπερ ὕδρωψ, καὶ ἀποπληξία. τὰ δέ, κατὰ μὲν τὰ ἐπιπολῆς τυγχάνοντα, διὰ δὲ γλισχρότητα καὶ παχύτητα καὶ ξηρότητα μηδὲν ἀπορρέοντα· ὡς λεύκη καὶ λέπρα· τὰ δὲ κατὰ μὲν βάθη ὄντα, μὴ ἀπορρέοντα δὲ λοιμικὴν καὶ σηπτικὴν ἀπόρροιαν· ὥσπερ οἱ συνήθεις τῶν πυρετῶν.

μγ΄ Διὰ τί ἐπί τινων ἐν τοῖς πυρετοῖς οἱ σπλῆνες αὔξονται· ἢ διότι πολλὰ πίνουσι, καὶ ἐμπνευματοῦνται· ἀραιότερον γὰρ τὸ μόριον· ἢ ὅτι ἀσθενὲς ὂν φύσει, δέχεται χεομένας τὰς ὕλας.

μδ΄ Διὰ τί γέροντες καὶ παῖδες μᾶλλον λιθιῶσι τῶν νέων. παῖδες μέν, ὡς ἀδηφάγοι· γέροντες δὲ ὡς ψυχροί, καὶ ἀδύναμοι, καὶ ἧττον πέττοντες, πολλὰ περιττώματα συνάγουσι τὰ τῶν λίθων γεννητικά. με΄ Διὰ τί ὁ γαργαλισμὸς καὶ ὁ κνησμὸς τῶν πελμάτων ὕπνον ποιεῖ. ἐπειδήπερ τῶν νεύρων τὰ τέλη ἐνταῦθα πέφυκε· διʼ αὐτῶν οὖν ἡ μετρία κίνησις ἀνιοῦσα πρὸς ἐγκέφαλον, ἥδει ψυχὴν, καὶ εἰς ἠρεμίαν αὐτὴν ἕλκει καὶ ὕπνον. οἱ δέ φασιν, ὡς πλειόνων ἐνταῦθα περιττωμάτων κατιόντων, διά τε τὸ κατωφερές, καὶ τὴν τῶν ποδῶν συνεχῆ κίνησιν, πάλιν ὁ μέτριος κνησμός, τῇ κινήσει τὰ περιττώματα διὰ τῶν νεύρων ποσῶς ἀναπέμπει πρὸς ἐγκέφαλον· καὶ πληρούμενος οὕτως ὕπνον ποιεῖ. μς΄ Διὰ τί μᾶλλον καὶ συνεχέστερον σεληνιακαὶ ἐκλείψεις γίνονται τῶν

ἡλια-

ἠλιακῶν· διότι ἡ μὲν σελήνη ἐμπίπτει καὶ εἰς τοὺς ὅρους τῶν ἐκλειπτικῶν συνδέσμων, καὶ εἰς τὸν κῶνον τὸν γινόμενον ἐκ τῆς σκιᾶς τῆς γῆς, διὰ τὸ τοῦ ἡλίου διάμετρον. καὶ διὰ γραμμικῶν δὲ ἀναγκῶν μᾶλλον σελήνη διὰ τὴν ὀξύῤῥοπον κίνησιν ἐμπίπτει συνεχέστερον τοῖς εἰρημένοις συμπτώμασιν· ὁ δὲ ἥλιος μόνος ὑπὸ τῶν ἐκλειπτικῶν συνδέσμων ὑποσκιάζεται, τῆς σελήνης εἰς αὐτοὺς ἐμπιπτούσης, καὶ ἀποκρυπτούσης αὐτόν· ἐλάττων δὲ αὐτοῦ τυγχάνουσα τῷ μεγέθει τὸν δίσκον πάντα κρύπτειν ἰσσθένει· τούτου δὲ τάχει συνεχέστερον αὐτὴ. κινοῦσι δὲ χαλκὸν καὶ σίδηρον ἄνθρωποι πάντες, ὡς τοὺς δαίμονας ἀπελαύνοντες· διότι κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ φωστῆρες οὐκ ἐπιπέμπουσι τῇ γῇ ἀποῤῥοίας ἀγαθοποιοὺς, κωλυτικὰς τῶν φαύλων δαιμόνων. μζ΄. Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα βρέφη ζώσιμα, τὰ δ᾽ ὀκταμηνιαῖα οὐκέτι. ὅτι ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς, τέλειός ἐστι τῇ φύσει, ὡς μαρτυρεῖ πυθαγόρας, καὶ οἱ ἀριθμητικοὶ, καὶ οἱ μουσικοί· ὁ δὲ ὀκτὼ, ἀτελής· καθάπερ καὶ τὰ τέρατα οὐ ζώσιμα, τῷ μὴ εἶναι αὐτῶν τὴν γένεσιν κατὰ πρόνοιαν φύσεως· ἀλλ᾽ εἶναι ἀτελῆ κατὰ πλεονασμὸν καὶ ἀταξίαν ὕλης, ἑτερόμορφα πλαττόμενα· οὐδὲν γὰρ ἀτελὲς, οὔτε κατὰ χρόνον, οὔτε κατὰ διάπλασιν καὶ γένεσιν, ὑπὸ φύσεως γέγονεν· ὅθεν οὔτε παραμόνιμόν ἐστι· γεννῶνται δὲ ἑπταμηνιαῖα, περὶ τὴν διαπλαστικὴν δύναμιν τὴν ἐν μή-

τρα

τρα ἰσχυροτάτην οὖσαν καὶ εὑρίσκουσαν αἷμα χρηστὸν καὶ σύμμετρον, τάχιον ἀνύειν τὸ ἔργον· οἱ δὲ, τοὐναντίον, δεκαμηνιαῖα· ὅτι δὲ τέλειος ὁ ἑπτὰ καὶ ὁ δέκα τῇ φύσει ἀριθμὸς, δῆλον ἐκ τοῦ διοικεῖν τὸν θεὸν τὸν περίγειον κόσμον ἑπτὰ ἄστροις. ἑπταμηνιαῖα γὰρ τὰ βρέφη πρὸς ὀδόντας ἀναφέρει· ἑπταετῆ δὲ ἀποβάλλει· δὶς ἑπτὰ δὲ, ἡβάσκει· τρὶς ἑπτὰ δὲ, ἀνδροῦται· καὶ τὰ νοσήματα δὲ ἀναλόγως τῷ ἑπτὰ ἀριθμῷ κρίνεται· ὁμοίως καὶ ἡ σελήνη τῷ ἑπτὰ ἀριθμῷ σχηματίζεται· ἑβδομάσι γὰρ καὶ ὁ μὴν διατυποῦται. ἑπτὰ δὲ καὶ τὰ φωνήεντα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δέκα ἀριθμὸς παρὰ Ἀριστοτέλει καὶ τοῖς φιλοσόφοις, συμπεριλαμβάνει τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· καὶ πᾶς δὲ ἀριθμὸς, διὰ τοῦ δέκα γυμνᾶται κατὰ ἀνακύκλωσιν· ὁ γὰρ ἕνδεκα καὶ ὁ δώδεκα καὶ οἱ ἑξῆς ἀνακάμπτουσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δέκα ἀριθμοῦ, ἄχρι παντὸς ἀπείρου, ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἀριθμοῦ· καὶ οἱ τότε δὲ δικαιότατοι ἄνδρες, τὰς δεξιὰς ἑαυτοῖς παρεῖχον, ὑπὲρ ἀσφαλείας πράγματος, τὸν δέκα ἀριθμὸν προβαλλόμενοι· οἱ γὰρ νῦν, γράμμασιν ἰδίοις βεβαιοῦνται τὰ πράγματα.

μη. Διὰ τί τοῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ὀρθὸν τὸ ᾠὸν ἄγαν θλιβόμενον, οὐ κλᾶται· πλάγιον δὲ τοῦτο πάσχει. ὅτι εἰς τὰς ὀξείας μόνας ὁμιλεῖ τῷ θέναρι τῶν χειρῶν, καὶ ἐν βραχυτάτῳ μέρει αὐτοῦ θλίβεται. καὶ πλάγιον μὲν τὸ καθ' ὅλον τὸ ὄστρακον θλιβόμενον, εὐχε-

ρῶς

ρῶς ὑπομένει τὴν θλάσιν.

μθ′. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἠχούντων ὤτων φυσικῶς ὁρμώμενοι πάντες, τὸν δάκτυλον ἐμβάλλοντες κινοῦσι τὸν πόρον ἐπὶ πολύ· ὅτι ὁ ἀκουστικὸς πόρος εὐρυνόμενος διαφορεῖ τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα, ὅπερ ἐποίει τὸν ἦχον· ποσῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συντόνου κινήσεως λεπτυνόμενον ἐκκρίνεται.

ν′. Διὰ τί αἱ θήλειαι βραδέως λιθιῶσι τὴν κύστιν. ὅτι μᾶλλον τῶν ἀρρένων, εὐρύπορον ἔχουσι τὸν τράχηλον τῆς κύστεως· ὡς καὶ συνεκκρίνεσθαι τῷ οὔρῳ τὸ περιττόν.

να′. Διὰ τί τὰ ἄγρια φυτὰ, εὔχυμα καὶ ἰσχυρά. ὅτι παρ᾽ αὐτῆς τῆς φυσικῆς δυνάμεως καὶ γεννᾶται καὶ τελεσιουργεῖται, καὶ οὐκ ἀπὸ τέχνης ἢ γεωργίας· οὔτε μὴν ἐκ πλήθους ὕδατος, καὶ πλείστης ὑγρότητος γεννᾶται καὶ τρέφεται, καθάπερ τὰ ἥμερα· ἥτις ἐκθηλύνει τὰ τικτόμενα. ἢ ὥς τινές φασιν ὅτι τῶν μὲν ἀγρίων, ὥσπερ μήτηρ ἐστί. τῶν δὲ ἡμέρων, μητρυιά.

νβ′ Διὰ τί αἱ τῶν μυῶν αἱ ἐγκάρσιαι τομαὶ δυσχημάτιστοι καὶ δυσιατότεραι τῶν ὀρθῶν· ὅτι πολλαί τινες τέμνονται νευρώδεις· ἡ γὰρ φύσις τὸ νεῦρον διαξάνασα πανταχόθεν εἰς πολλάς τινας ἐπ᾽ εὐθείας παρενύφανεν οὕτω τὴν σάρκα, καθάπερ κρόκην στήμονι. καὶ πεποίηκε τὸν μῦν ἐοικότα κατὰ τὸ σχῆμα τῷ ζώῳ· πάλιν δὲ αὐτὸ συνάξασα, πεποίηκεν ἀντίστροφον νεῦρον, τὸν λεγόμενον τένοντα, ὅνπερ προσέφυσε κατὰ τὸ πέρας τοῖς ἄκροις τῶν κινουμένων

μορίων

μορίων· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠδύνατο τὸ μαλακὸν σκλη-
ρῷ συνάψαι ἁπλῶς οὕτως ἀμέσως, (ἐναντία
γὰρ) ἀνέφυσε διὰ τῶν ὀστῶν καὶ τοῦ μυελοῦ, νευρῶδές τι
μόριον λεγόμενον σύνδεσμον, καὶ ἐν αὐτῷ συνέδη-
σε τὸ πέρας τοῦ τένοντος· ὅθεν διὰ τὸ συνδεῖν,
σύνδεσμος ἐκλήθη· ὅπου μὲν ἦν χρεία τοῦ ἕλκειν
μόριον εὐμέγεθες καὶ ἰσχυρὸν, ὡς σκέλος, ἐκεῖ σφαι-
ροειδῆ τὸν μῦν διέπλασε πρὸς τὸ χωρεῖν αὐτὸν
πολλὴν δύναμιν κινητικήν· ὅπου δὲ μικρὸν καὶ ἀσ-
θενὲς, ὡς βλέφαρον ἢ ἐπιγλωττίδα, ἐκεῖ τὸν μῦν
ὥσπερ ὑμενώδη κατεσκεύασε· διὰ τὸ μὴ δέεσθαι
πολλῆς δυνάμεως κινητικῆς· καὶ κατὰ ἀναλο-
γίαν τοῦ κινουμένου μορίου καὶ ὁ μῦς γεγένηται.

νγ' Διὰ τί τινες βασκαίνουσι καὶ μάλιστα παῖ-
δας. διότι πολλὴν ἔχουσιν εὐπάθειαν καὶ ῥοπὴν
τῆς φύσεως· τὸ δὲ γινόμενον, τοιοῦτόν ἐστι. τινὲς ἐκ
πολλῆς κακίας ψυχῆς τὴν φύσιν ἔχοντες ἐπὶ τοῖς
καλοῖς δάκνεσθαι, τῷ ἀμέτρῳ φθόνῳ τῆς κακίας
αὐτοῖς διεγειρομένης, ὥσπερ ἰώδη τινὰ καὶ φθορο-
ποιὸν ἀκτῖνα ἐξιᾶσιν ἀπὸ τῆς κόρης αὐτῶν· καὶ
αὕτη εἰσιοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ φθονουμένου,
τρέπει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν φύσιν εἰς δυσκρασίαν καὶ
τοὺς χυμοὺς εἰς σῆψιν, καὶ εἰς νόσον ἄγει τὰ σώματα
τούτων· ὅθεν καὶ οἱ πολλοὶ καθαρεύοντες παρα-
φυλάττονται, καὶ παραιτοῦνται βλέπειν νεκρούς. αἱ
γὰρ ὀπτικαὶ ἀκτῖνες, ἀπιοῦσαι πρὸς τὰ νεκρὰ
σώματα, κατ' ἀντανάκλασιν ἀναφέρουσι μο-
λυσμό-

λισμόν τινα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, τῇ ψυχῇ· καὶ φύσει παῖδες διὰ τὸ εὐπαθὲς τῆς φύσεως, μᾶλλον ἁλίσκονται. νδ′ Διὰ τί ἐπί τινων σφόδρα βηττόντων ἢ ἐμούντων, ὥσπερ ἀστέρες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν προφαίνονται· διότι ἡ σύντονος ἐπὶ τὰ ἔσω θλῖψις τοῦ θώρακος καὶ τοῦ στομάχου ἀναθεῖται τὰ ὑγρὰ σὺν τοῖς πνεύμασιν ἐπὶ τὸ ἄνω· καὶ ταῦτα παριόντα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα, καὶ τοῦτο ἔξω φαντάζονται ὡς κατ᾿ ἀλήθειαν· εἰ μὲν οὖν ἀτμὸς ἐπιμήκης εἴη, μακρὰ ὁρῶσιν. εἰ δὲ λεκιθώδης, χρυσίζοντα· εἰ δὲ καπνώδη ἀπὸ φλέγματος, λευκά· καὶ καθόλου πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν χρόαν τὰ φαινόμενα. ἐπὶ δὲ φρενιτικῶν, διὰ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπὶ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα οἱ ἀτμοὶ παρέρχονται· καὶ οἱ ὑποχύσει περιεχόμενοι τὰ αὐτὰ ὁρῶσι. νε′ Διὰ τί οἱ ὑδροποτοῦντες ὀξυωπέστεροι. ὅτι ὁ πολὺς οἶνος ἐμπνευματῶν ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. νς′. Διὰ τί οἱ γλαυκόφθαλμοι ἐν ταῖς ὀφθαλμίαις πλέον ὀδυνῶνται, καὶ οὔτε στύψιν φέρουσιν. ὅτι τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, καὶ τὰ ὑγρὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχουσι προπετέστερα ἐπὶ τὰ ἔξω, καὶ διὰ τὴν εὐπάθειαν καὶ αἰσθητικώτερα. οἱ δὲ μελανόφθαλμοι διὰ τὸ ἐναντίον, ἧττον εὐαίσθητοι. νζ′. Διὰ τί ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ μὲν ἁπλῶς ἐμοῦντες, φλέγμα κενοῦσιν. οἱ δ᾿ ἐπὶ πλέον, χολήν· εἶτα καὶ αἷμα· ὅτι συντόνῳ κέχρηνται παράξει, καὶ τὰ

καὶ τὰ ἐν τῷ βάθει ἐμπεπαρμένα κενοῦσι. τὸ μὲν γὰρ φλέγμα παχὺ ὂν, ἐμπεπλασμένον ἐστί· καὶ ὀλίγος ἐρεθισμὸς κινεῖ αὐτὸ πρὸς ἔμετον· ἐὰν δὲ ἐπῇ καὶ χολὴ ἐπιπλέουσα τῷ κύτει τῆς γαστρὸς, ταχύτερον κενοῦται τοῦ φλέγματος. οἱ μέντοι ἐν ταῖς φλεψὶ χυμοὶ, τοιαύτην ποιοῦνται τὴν κένωσιν ἐπὶ τῶν καθαρτηρίων. ἡ γὰρ φύσις αὐτὸ τοῦτο προειδυῖα, ὡς ἔσται κακοχύμου δεῖσθαι καθάρσεως τὸ σῶμα, τὰ πέρατα τῶν φλεβῶν ἀπετελεύτησεν εἰς τὸ κύτος τῆς κοιλίας. καθάπερ καὶ ἐπὶ μήτρας διὰ τὴν μηνιαίαν κάθαρσιν, καὶ τῆς ἕδρας καὶ ῥινὸς, διὰ τὴν ἐκ νόσων κένωσιν. ἅπερ στόματα φυσικῶς παιδαγογούμενα, μύει τὸν πάντα χρόνον, ἄχρις ἂν ἡ χρεία καλῇ. ἐν μὲν οὖν ταῖς καθάρσεσι τῶν ὀξέων πυρετῶν, αὐτομάτως ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἀναστομούμενα, κενοῦσι τὸν ἐν ταῖς μεγάλαις φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις πεφθέντα χυμὸν, ἢ διὰ γαστρὸς, ἢ διὰ στόματος. ἐν δὲ τοῖς διδομένοις καθαρτηρίοις, βίᾳ ἀνευρυνόμενα, συγχωροῦσιν ἕλκειν τῷ καθαρτηρίῳ. τὸ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πέπερι, θερμὸν ὂν, καὶ ἡ σκαμμωνία, καὶ ἔτι παραπλήσιον, φύσει θερμὰ ὄντα, ἀνοίγουσι τὰ στόμια. καὶ ἔτι ἕτερον θερμὸν εἶδός ἐστιν ἐν αὐτῷ. ἰδικῶς δὲ καὶ φυσικῶς λοιπὸν ἕλκει ἕκαστον τὸν οἰκεῖον χυμὸν, ὡς ἐν ἀρχαῖς εἴρηται. τὸ μέντοι αἷμα ὡς οἰκεῖον ὑπὸ φύσεως κατεχόμενον, τῇ βίᾳ ἑλ-

κόμενον

κόμενον ὕστερον κενοῦται ἐν ταῖς ὑπερκαθάρσεσι.

νη'. Διὰ τί τὰ βάρη εὐφορώτερον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς φέρομεν ἀσθενέσιν οὖσιν, ἤπερ ἐν τοῖς δεξιοῖς· ὅτι μᾶλλον τὰ δεξιὰ, ὡς ἰσχυρότερα βοηθεῖ τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ πόσως ἐπικουφίζει τὸ βάρος συμπάσχοντα. τὰ μὲν τοι λαιὰ ὡς ἀσθενῆ, τοῦτο ποιεῖν οὐ σθένει.

νθ'. Διὰ τί τὸν σίφωνα ἐκμυζοῦντες, ἕλκομεν τὸν οἶνον, ἢ ἕτερόν τι ὑγρόν. οὐχ ἡ ἕλξις τῶν χειλῶν ἐπισπᾶται τὸ ὑγρὸν, ἀλλ' ἡ βία τοῦ κενοῦ. ὁ γὰρ πόρος τοῦ σίφωνος, ἀέρος πεπλήρωται, σώματος ὄντος λεπτομεροῦς· καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον σώματα δύο τυγχάνειν ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον· λέγω δὴ ὑγρὸν, καὶ πνεῦμα· ἔτι γε μὴν οὐδὲ τόπον καὶ χώραν εἶναι κενὴν χωρὶς σώματος. πᾶσα γὰρ χώρα ἢ στερεὸν περιέχει ἢ ὑγρὸν, ἢ πνεῦμα· ἐπάναγκες οὖν διὰ τῆς ἐκμυζήσεως τοῦ ἀέρος ἑλκομένου ἀπὸ τοῦ σίφωνος συνακολουθεῖν τὸ ὑγρὸν τῇ ἀπειλῇ τοῦ κενοῦ· τοῦτο τοίνυν ἴσθι γινόμενον καὶ ἐπὶ καθετῆρος· τὸ γὰρ ἐμβαλλόμενον ἐν αὐτῷ ἔριον ἑλκόμενον, συνεξάγει τὸ πνεῦμα· καὶ οὕτω πάλιν τῇ ἀπειλῇ τοῦ κενοῦ συνεφέλκεται τὸ οὖρον. τοῦτο πάσχει καὶ τὰ σπογγεῖα τὰ ἰατρικά. καὶ ἡ σικύα δὲ τοῦτον ἕλκει τὸν τρόπον. τὸ γὰρ ἐμβαλλόμενον πῦρ, χέει τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα λεπτῦνον αὐτὸν,

καὶ

καὶ κενοῖ δὲ αὐτῆς· καὶ οὕτως λοιπὸν ἐμβαλλομένης τῷ σώματι, καὶ τοῦ πυρὸς σβεννυμένου, καὶ κενοῦ τόπου παραμένοντος, ἀνάγκη ταύτην ἕλκειν τὸ αἷμα τῇ τοῦ κενοῦ πάλιν ἀπειλῇ· καὶ καθ' ὅλου πάντα τὰ ἕλκοντα τοῦτον ὑπομένει τὸν τρόπον ἐπὶ τούτων· καὶ οὔτε ἡ θερμότης ἐστὶν ἡ ἕλκουσα, οὔτε ἡ ἐπίσπασις τοῦ στόματος, καθὼς ὁ καθετὴρ δείκνυσι, κατ' οὐδέτερον τούτων ἕλκων· ἕλκεται δὲ καὶ ὑπὸ θερμότητος ὡς θαψίας κατάχρισις· καὶ ὑπὸ ἰσχυροῦ, τὸ ἀσθενές· καὶ ἰδιότητι, ὡς ὑπὸ μάγνητος, σίδηρος· καὶ αἷμα, ὑπὸ τῶν μορίων.

ξ′ Διὰ τί αἱ μὲν φυσικαὶ δυνάμεις, σύμφυτοι· αἱ δὲ ψυχικαὶ, ἐπίρρυτοι· ὅτι αἱ μὲν φυσικαὶ, λέγω δὴ ἑλκτικὴ, καθεκτικὴ, ὁμοιωτικὴ, ἀποκριτικὴ, πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν ἀφορῶσι, τὸ ἀναγκαῖον ἔχουσαι. αἱ δὲ ψυχικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ καὶ κινητικαὶ, πρὸς τὸ εὖ ζῆν τὸ χρήσιμον ἔχουσι. τὸ μὲν γὰρ μὴ τρέφεσθαι τὸ μόριον, φθορὰν ποιεῖ· τὸ δὲ μὴ κινεῖσθαι ἢ μὴ ὁρᾶν ἢ μὴ ἀκούειν, οὐκέτι ποιεῖ θάνατον· ἐν μέν τοι τῷ θώρακι διὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ πνιγμοῦ, τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐπιρροίᾳ τῆς κινήσεως σοφίζεται, ὡς δοκεῖν σύμφυτον εἶναι· αἱ δὲ φυσικαὶ δυνάμεις, ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν καὶ τὸν ἀριθμὸν, διὰ τοιαύτην αἰτίαν· ἡ τροφὴ καὶ τὸ αἷμα ἄψυχον ὂν, οὐχ οἷόν τε ἦν ἀφ' ἑαυτοῦ προσκολλᾶσθαι τῷ τρεφομένῳ μορίῳ.

ἐχρῆν

ἐχρῆν οὖν εἶναι δύναμιν τὴν ἕλκουσαν. πάλιν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ἀλλοιούμενον καὶ μεταβαλλόμενον σῶμα ἐν χρόνῳ τοῦτο πάσχει παρὰ τοῦ ἀλλοιοῦντος καὶ δρῶντος καὶ οὐκ ἀχρόνως, ἀνάγκη γενέσθαι δευτέραν δύναμιν καθεκτικὴν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἀλλοιούσης τὸ αἷμα. καὶ ἀρκοῦντα χρόνον. τρίτη λοιπὸν ἡ ἀλλοιωτική. ἐπειδὴ δὲ πέττουσα ἡ ἀλλοιωτική, τὸ μὲν χρηστὸν τοῦ αἵματος προσέφυτε τῷ μορίῳ, εἰ οὕτως ἔτυχε, τῷ νεύρῳ, τὸ δὲ ἀχρεῖον κατέλειψε, καὶ τοῦτο παραμένον οὐ μόνον τὴν ὁδὸν ἀπέφραττε, καὶ τοὺς πόρους τῆς μελλούσης δευτέρας ἕλξεως τοῦ αἵματος πρὸς τροφήν, ἀλλὰ καὶ παραμένον ἐσήπετο, δῆλον ὡς ἐξ ἀνάγκης τετάρτη τις ἐγίγνετο δύναμις, ἡ ἀποκριτική. ἥτις διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς καὶ αἰσθητῆς, τῆς διὰ τῶν ἱδρώτων, ἐξέκρινε τὸ περίττωμα. αὕτη μὲν οὖν ἡ τάξις καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φυσικῶν δυνάμεων. γίνωσκε δὲ ὡς ἐπί τινων μὲν μορίων ὁμότιμον ἔχουσι τὴν δύναμιν. ὡς ἐπὶ νεύρου καὶ φλεβὸς καὶ ὀστέου. ἐν οἷς μορίοις ἡ ἐνέργεια, ἰδία μόνον ἦν. ἐπὶ δέ τινων μία ἐστὶν ἐπιτεταμένη. ἐφ᾽ ὧν ἡ ἐνέργεια, οὐ μόνον ἰδία, ἀλλὰ καὶ κοινή ἐστι, συμβαλλομένη παντὶ τῷ σώματι. οἷον ἐν κοιλίᾳ καὶ ἥπατι μᾶλλον ἡ ἀλλοιωτικὴ ἐπιτέταται τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. ἐν δὲ σπληνὶ καὶ στομάχῳ καὶ χοληδόχῳ κύστει καὶ νεφροῖς, μᾶλλον

ἡ ἑλκτική. ἐν δὲ ἐντέροις καὶ οὐροδόχῳ κύστει, μᾶλλον ἡ ἀποκριτική. ἐν δὲ μήτρᾳ, μᾶλλον ἡ καθεκτική. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τῶν πέντε αἰσθήσεων εὑρίσκομεν ἐπί τινων, μίαν μᾶλλον ἐπιτεταμένην. οἷον ἐν κυνὶ μὲν, τὴν ὀσφρητικήν· ἐν δὲ ἀετῷ τὴν ὀπτικήν. ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πρωτογενέστῃ ἰνδικῷ ζώῳ ὄντι, τὴν γευστικήν· ἐν δὲ ὄφεσι, καὶ τισὶν ὀρνέοις, τὴν ὀπτικήν· κατὰ δὲ τοὺς χῆνας τὴν ἀκουστικήν.

ξα΄. Διὰ τί πέντε μόναι αἰσθήσεις, καὶ μὴ πλείους ἢ ἐλάττους; ὅτι πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰσθητῶν, καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἡ μὲν γὰρ ἁφὴ δοκιμάζει τραχέα καὶ λεῖα, καὶ σκληρὰ καὶ μαλακὰ, καὶ ποιότητας· ἅπερ ἐν τοῖς στερεοῖς ἐστίν. ἡ δὲ γεῦσις, γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ ἁλμυρὸν, καὶ τὰ ὅμοια· ἅπερ ἐν ὑγροῖς ἐστὶ καὶ χυμοῖς· ἡ δὲ ὄσφρησις, δυσώδη καὶ εὐώδη. ἅπερ ἐν ἀτμοῖς ὑπάρχει· ἡ δὲ ἀκοὴ, ψόφων καὶ ἤχων γνωστική· ἅπερ περὶ πληγὴν ἀέρος πάρεισιν· ἡ δὲ ὄψις, περὶ τὰ χρώματα· ἅπερ ἐν λεπτοτάτῳ καὶ αἰθεροειδεῖ τυγχάνει πνεύματι· τὸ γὰρ στερεὸν χεόμενον, ὑγρὸν γίνεται· τὸ δὲ ὑγρὸν πάλιν, ἀτμός. ὁ δὲ ἀτμὸς ἀὴρ, καὶ πνεῦμα λεπτόν· καὶ ὥσπερ τις σειρὰ καὶ τάξις ἀπὸ γῆς ἄχρις οὐρανοῦ πέφυκε· διαφέρει δὲ ἀὴρ πνεύματος, κινήσει καὶ λεπτότητι. τὸ γὰρ πνεῦμα, ἀήρ ἐστι κινούμενον ὡς ἐπὶ τῶν ἀνέμων. κινούμενον δὲ, ἐξ ἀνάγκης καὶ λεπτύνεται.

ξβʹ. Διὰ τί ἐν τῇ τοῦ ὀστέου φθορᾷ, ἡ ἐπικειμένη σὰρξ εὑρίσκεται πλαδαρὰ, καὶ βρυώδης, καὶ πελία. ὅτι ἡ φθορὰ γίνεται κατὰ δυσκρασίαν τοῦ μορίου· ἡ δὲ δυσκρασία φθείρει καὶ ἀδικεῖ τὴν διοικητικὴν δύναμιν· αὕτη γὰρ οὐ σθένει γνησίαν σάρκα γεννῆσαι καὶ στερεὰν καὶ ῥοδίζουσαν· τὸ γὰρ αἷμα κατὰ φύσιν οὐ μεταβάλλεται.

ξγʹ. Διὰ τί ἐπὶ πάντων τῶν μεταβαλλομένων τὸ γεννώμενον ἀπομόργνυται τὴν τοῦ γεννῶντος καὶ ἀλλοιοῦντος χρόαν. ὅτι αἱ μεταβάλλουσαί εἰσι δυνάμεις αἱ φυσικαί. ταύτας δὲ ἡ φύσις ἐνεπίστευσε κατοικεῖν ἐν τοῖς στερεοῖς ὡς ἑδραίοις οὖσι μορίοις· λέγω δὲ νεύροις, καὶ ὀστοῖς, καὶ φλεψὶ, καὶ ὑμέσι, καὶ ἀρτηρίαις· οὔτε δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς, οὔτε ἐν τοῖς πνεύμασιν ὡς ῥυτοῖς καὶ ἀβεβαίοις, καὶ εὐχερῶς προδιδοῦσι τὰς δυνάμεις. ἐπεὶ γὰρ τὸ πᾶν σῶμα ἐκ τῶν τριῶν τούτων σύγκειται, ταῦτα δὲ τὰ στερεὰ λευκὴν ἔχει τὴν χρόαν, εἰκότως καὶ ἡ ἐν οὔρῳ πέψις λευκὴ, καὶ τὸ πῦον καὶ τὸ γάλα, καὶ τὸ σπέρμα, καὶ ἡ μύξα, καὶ αἱ λῆμαι, καὶ ἡ γαλακτώδης ἐν κοιλίᾳ τροφὴ, καὶ τὰ παραπλήσια· τὸ δὲ αἷμα ἐρυθρὸν, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν αὐτὸ ἧπαρ, ἐρυθρόν· τῶν δὲ γεννωμένων, τὰ μὲν ἐστι πάντη παρὰ φύσιν, ὡς λίθος, καὶ ἕλμινθες, καὶ σκώληκες, καὶ πῶροι ποδαγρῶν καὶ λειχῆνες καὶ λεῦκαι, καὶ τὰ ὅμοια ἐκ φθοροποιοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἔχον-

τα. τὰ δὲ πάντη κατὰ φύσιν, ὡς σπέρμα καὶ γάλα καὶ αἷμα καὶ βρέφος, καὶ σὰρξ καὶ τὰ παραπλήσια. φύσεως γὰρ ταῦτα γνήσια βλαστήματα. τὰ δὲ μέσα τῶν κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν, ὡς τὰ τῆς φύσεως περιττώματα. λέγω δὲ πτύαλον, σκύβαλον, οὖρον, βλένναι, κυψέλη, λῆμαι καὶ τὰ ὅμοια. αἱ δὲ εὐκρασίαι γεννῶσι τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ ψυχικὰς κατά τινας, ἢ ὄργανα αὐτῶν εἰσίν· ὃ καὶ ἀληθέστερον. πρὸς γὰρ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου ἐνεργεῖ καὶ ἡ δύναμις. οὕτω γὰρ καὶ χορδῶν ἐν κιθάρᾳ ἢ ὀπῶν ἐν αὐλῷ καλῶς διακειμένων, ἐνεργήσει καὶ ὁ τεχνίτης ἄριστα. φαύλως δὲ διατεθέντων, οὐκ ἐνεργήσει καλῶς, αὐτὸς μὲν μηδὲν πάσχων, δυνάμει δὲ ἔχων τὴν τέχνην σωζομένην καὶ οὐ κατ᾽ ἐνέργειαν. οὕτως οὖν καὶ ἐγκεφάλου ἢ οὕτως ἔτυχεν διαστραφέντος ὑπὸ δυσκρασίας, οὐκ ἐνεργήσει μὲν ψυχὴ λογιστικὴ κατ᾽ αὐτὴν δὲ ἄτρεπτος μένει, δυνάμει τυγχάνουσα κατὰ τὴν ἐνέργειαν, διὰ τὸ ἀβλάβειαν· εὐπορήσασα δὲ πάλιν ὀργάνου εὐκράτου, τὴν δύναμιν εἰς ἐνέργειαν προβάλλει καλῶς. ἡ εὐκρασία οὖν τῶν μορίων τὰς δυνάμεις βαστάζει· αἱ δὲ δυνάμεις τὰς ἐνεργείας προβάλλουσιν· αἱ δὲ ἐνέργειαι τὸ ἔργον. οἷον ἡ θερμὴ καὶ ὑγρὰ συμμέτρως κρᾶσις τοῦ ἥπατος βλαστάνει τὴν αἱματωτικὴν δύναμιν, ἢ φυλάσσει κατά τινας.

ἡ δ᾽

ἡ δ' ἐξαιματωτικὴ δύναμις τὴν ἐξαιμάτωσιν. ἡ
δ' ἐξαιμάτωσις δείκνυσι τὸ ἔργον, αὐτὸ τὸ αἷ-
μα. δυνατὸν δὲ κατὰ ἀναλογίαν καὶ ἀναποδι-
σμὸν εἰπεῖν, εἰ ἐγένετο αἷμα, σώζεται ἡ ἐξαιμά-
τωσις· εἰ δὲ αὕτη ἔρρωται, ἡ ἐξαιματωτικὴ δύ-
ναμις· εἰ δὲ αὕτη σώζεται, δῆλον ὅτι καὶ ἡ εὐκρα-
σία τοῦ ἥπατος· εἰ δὲ ἡ εὐκρασία σώζεται, καὶ ἡ
κρᾶσις τῶν στοιχείων πεπαιδαγώγηται.

ξδ'. Διὰ τί τὸ ὄξος προσφερόμενον τῇ μήτρᾳ
πολέμιον. ὅτι διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν αἰσθητικωτά-
την καὶ διὰ τὴν ἄλεκτον ἡδονὴν τῆς τοῦ σπέρματος
ὑποδοχῆς, γέγονεν ἄγαν νευρώδης· καὶ διὰ τὸ ἐκ-
τείνεσθαι δὲ ἀμέτρως, ἐν τῇ κυοφορίᾳ. τὸ τοίνυν
ὄξος τῇ δριμύτητι πλῆττον καὶ δάκνον αὐτὴν,
ἀνιᾷ· καθάπερ καὶ τὸν θώρακα, ὑμενώδη καὶ
μυώδη τυγχάνοντα. Τινὲς δέ φασιν, ὡς κατὰ
ἀντιπάθειάν τινα πολέμιόν ἐστιν. ἱστοροῦντες, ὡς
ἰατρίνη ποτὲ κατὰ τὸν τοκετὸν περὶ χορίῳ, κλέ-
πτουσα κατὰ γυναῖκα, μισθοῦ χάριν, ἐπιρραί-
νουσα ὄξος σὺν ἑτέρῳ τινὶ ἄλλῳ, οὕτως εἶχε τὴν
τετοκυῖαν σπωμένην, καὶ ἄγαν ὀδυνωμένην·
προσποιουμένη δὲ τὸ θεραπεύειν, ἐπέρραινέ
τινα πάλιν τῷ χορίῳ, καὶ εἶχεν ἐκείνην ὑγιαί-
νουσαν. καὶ τοῦτο φωραθῆναι πράττουσα, δίκην
παρέσχε τῆς δυσσεβείας. ἐν δὲ ταῖς ὑστερικαῖς
πνιξί, τινὲς τὰ μὲν εὐώδη, προσφέρουσι τῇ μή-
τρᾳ· τὰ δὲ δυσώδη, τῇ ῥινί, νομίζοντες περὶ εἶναι

αὐτὴν ζῷον, φεύγειν μὲν τὰ δυσώδη, προστρέχειν δὲ τοῖς εὐώδεσι, καὶ οὕτω τὸν οἰκεῖον ἀπολαμβάνειν τόπον· ἐμοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται, τὰ μὲν εὐώδη λεπτομερῆ ὄντα δυνάμεως καὶ θερμῆς, τέμνειν καὶ διαφορεῖν τὸ γλίσχρον τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ νοτοποιοῦ χυμοῦ· τὰ δὲ δυσώδη παχυμερῆ ὄντα δυνάμεως, ἐμφράττειν τοὺς πόρους, καὶ μὴ ἐᾶν αὐτὴν ἀνατρέχειν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιληπτικῶν, κατάπτωσιν ποιεῖ τὰ δυσώδη· ὡς πτερὰ καιόμενα, λίθος γαγάτης, ἄσφαλτον, κέρας παντοῖον ἐλλύχνια, ἔρια πεπισσωμένα καιόμενα, λίθος θρακίας, ὕδατι μὲν καιόμενος, ἐλαίῳ δὲ σβεννύμενος· ἡ γὰρ ἀναφερομένη διὰ τῶν ῥινῶν παχυμέρεια τῶν ἀτμῶν, παχύνει καὶ πιλοῖ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, ἤδη πρόσληψιν ἔχον παχύτητος καὶ ψυχρότητος, καὶ ἀνεπιτήδειον ποιεῖ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα τῇ ψυχῇ πρὸς ἐνέργειαν. μὴ ὀχουμένου δὲ ὑπὸ ψυχῆς τὸ σῶμα τῷ οἰκείῳ βάρει ἐλεγχόμενον καταπίπτει.

ξέ. Διὰ τί τἀναντία τῇ ποιότητι, τὸ αὐτὸ ποιεῖ πάθος· οὕτω γὰρ θερμότης, καὶ ψυχρότης ῥῖγος ἐργάζεται· φημὶ ὅτι κατ' ἄλλην αἰτίαν καὶ διάθεσιν· γίνεται γὰρ ἀπὸ χολῆς ξανθῆς ῥῖγος. δριμείας οὔσης τῷ δακνόμενα καὶ κεντούμενα τὰ μόρια ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἀπόκρισιν· καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου. καὶ τῆς μὲν ἐπιῤῥεούσης καὶ κεντούσης, τῶν δὲ ἐπεγειρομένων κατὰ

διαδο-

διαδοχήν, γίγνεται τὸ ῥῖγος. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ ψύξεως, τῇ ἀμέτρῳ μεταβολῇ ξενιζομένης τῆς φύσεως τῶν μορίων, καὶ πάλιν συνεχῶς ἐπανισταμένων πρὸς ἀπόκρισιν. τὸ γὰρ σύμμετρον, φίλον τῇ φύσει τῶν μορίων. τὸ δὲ ἄμετρον ἀλλότριον καὶ βλαβερόν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ ψύχους. γίγνεται δὲ περίψυξις πρώτη. εἶτα ἐπιταθεῖτα, φρίκη. εἶτα ἔτι μᾶλλον, ῥῖγος.

ξϛ′. Διὰ τί οἶνον σὺν ἄρτῳ ἐν πυρετῷ καὶ ἀδυναμίᾳ δεδώκαμεν, καὶ οὐκ ἐπηυξήσαμεν τὸν πυρετὸν τῇ τοῦ οἴνου θερμότητι. ὅτι πρῶτον μὲν βραχὺν παρέχομεν καὶ ἀσθενῆ. καὶ οὕτως τῇ μετρίᾳ θερμότητι πυρούμενος, θᾶττον ἀναδίδοται κατὰ πάντα τὰ μόρια σὺν τῇ τοῦ ἄρτου δυνάμει. καὶ οὕτως τρέφων τὰ μόρια, ἐπεγείρει αὐτῶν τὰς δυνάμεις πρὸς πέψιν τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ οἶνος τρέφων, ῥώννυσι. γίγνωσκε γὰρ ὑπὲρ πάσας τὰς τροφὰς ἰδιότητά τινα ἔχειν τὰ δύο ταῦτα πρὸς θρέψιν καὶ ῥῶσιν τῶν μορίων συμμέτρως διδόμενα. καθὼς ὁ θειότατος Ὅμηρος μαρτυρεῖ λέγων. σίτου καὶ οἴνοιο. τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή. προέταξε δὲ πάλιν τὸν σῖτον τοῦ οἴνου, διὰ τὸ δύνασθαι τρέφειν καὶ μόνον χωρὶς οἴνου. μόνος δὲ ὁ οἶνος χωρὶς ἄρτου τρέφειν οὐ δύναται. εἰ δὲ καὶ συμβαίη τι σφάλμα, δύναται τὰ μόρια ἀνατφύλαντα διορθώσασθαι τοῦτο. καὶ ὀσφραινό-

μένα δὲ τὰ δύο ταῦτα τῇ οἰκείᾳ ποιότητι δύναν-
ται ῥωννύειν παραπεμπόμενα διὰ ῥινὸς καὶ στο-
μάχου καὶ πνεύμονος καθ' ὅλα τὰ μόρια. ὁμοίως δὲ
καὶ τὸ μῆλον ὀσφραινόμενον ῥώννυσι τῇ ἑαυτοῦ
ποιότητι, πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ ἐσθιόμενον. ὄξος
μέντοι καὶ γλίχων ἀνακτᾶται λειποθυμίαν
ὀσφραινόμενον, τῷ διὰ τῆς ποιότητος τέμνειν
τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμόν, καὶ τῷ ῥωννύειν διὰ
τὸ ὀξύ. καὶ ἕλικες δὲ ἀμπέλων καὶ μυρσίναι
καὶ ῥόδα, καὶ τὰ ὅμοια ἐν τῷ πυρετῷ ὀσ-
φραινόμενα, δύνανται καὶ ἐμψύχειν καὶ τονοῦν.

ξζ'. Διὰ τί τὸ ἔλαιον οὐδενὶ τῶν ὑγρῶν ἀ-
ναμίγνυται. ὅτι γλίσχρον ὂν καὶ παχυμερὲς καὶ
ἡνωμένον καὶ μὴ τεμνόμενον εἰς λεπτὰ μόρια κα-
θάπερ τὰ ἄλλα ὑγρά, οὐ δίδωσι χώραν ἑτέρῳ
ὑγρῷ ἐγκαταβληθῆναι εἰς αὐτὸ καὶ ἀναμιχθῆ-
ναι αὐτῷ. τὰ δὲ ὁμιλοῦντα ἑαυτοῖς, ὁμιλεῖ, τὰ
μὲν κατὰ τὴν κρᾶσιν, ὡς αἱ ποιότητες τῶν στοι-
χείων παντελῶς ἐχόντων τὰς πρώτας ποιότη-
τας ἀφανιζομένας, καὶ ἑτέρας γινομένας· δυ-
ναμένας δὲ πάλιν ὑπὸ φύσεως χωρισθῆναι
καὶ σωθῆναι. τὸ δὲ μελίκρατον, καὶ τὸ ὀξύκρα-
τον μιμεῖται τὴν φύσιν· τῇ αἰσθήσει μὲν, νομι-
ζόμενα κατὰ κρᾶσιν εἶναι· μὴ ὄντα δὲ κατὰ
ἀλήθειαν καὶ πρὸς τὴν φύσιν οὐσιωδῶς. ὥσπερ
τὰ στοιχεῖα. τὰ δὲ κατὰ παράθεσιν, ὡς ὑδρέλαι-
ον. τὰ δὲ κατὰ μῖξιν, ὡς κριθαὶ πυροῖς. τὰ δὲ κα-

τὰ κόλλησιν, ὡς λίθος λίθῳ· τὰ δὲ κατὰ πρόσφυσιν καὶ ὁμοίωσιν, ὡς αἷμα σαρκὶ, ἢ μυελῷ, ἢ ὀστῷ· τὰ δὲ κατὰ γόμφωσιν· ὡς ξύλον ξύλῳ διὰ γόμφων τινῶν ἐν μέσῳ βαλλομένων· τὰ δὲ κατὰ ἀντοχὴν ἑαυτῶν καὶ περιπλοκὴν, ὡς κρίκος κρίκῳ· ἐπὶ δὲ ἐμψύχων, ὡς τῶν παλαιόντων, κατ' οὐδένα τούτων τῶν τρόπων μίγνυται ἡ ψυχὴ σώματι, διὰ τὸ πολλὴν ἐπάγεσθαι ἀτοπίαν· ἀλλὰ μᾶλλον κατ' ἐπιτηδειότητα ὁμιλεῖ σώματι ψυχὴ διὰ μέσου τινός· ὅπερ ἀμφοτέρων ἀναδεχόμενον φύσιν πως, καὶ περιφιλὲς γιγνόμενον καὶ σοφιζόμενον, ἀμφότερα μίγνυσι, τὸ ἀσώματον τῷ σώματι, τὸ ἀθάνατον τῷ φθαρτῷ, τὸ καθαρὸν τῷ ἀκαθάρτῳ, τὸ θεῖον τῷ γηΐνῳ. ὡς ὁ λόγος δείξει. ἐν γὰρ τῷ ἥπατι τοῦ αἵματος πεττομένου καὶ μεταβαλλομένου ὑπὸ τῆς αὐτόθι συμμέξου θερμότητος καὶ ὑγρότητος, γίνεται πνεῦμα ἀτμοειδές· τοῦτο δὲ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνιὸν μετὰ τοῦ αἵματος πρὸς καρδίαν, καὶ ἐπιπλέον θερμαινόμενον καὶ λεπτυνόμενον, γίνεται ἀεροειδές· καὶ πάλιν ἀναπεμπόμενον διὰ τῶν καρωτίδων ἀρτηριῶν πρὸς τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου, κατὰ πρόνοιαν φύσεως, ἐκεῖσε παιδαγωγούμενον κατ' ἰδιότητά τινα φυσικὴν ὑπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου ψυχρότητος ἀποβαλὸν τὴν ἄμετρον ζέσιν, γίνεται πνεῦμα αἰθεροειδές· ὅπερ ὄργανόν ἐστι ψυχῆς πρὸς ἐνέργειαν· ὥσπερ

ἄγριος

ἄγριος ἵππος ὑπὸ χαλινοῦ σωφρονιζόμενος, οὕτω καὶ τοῦτο χαλιναγωγούμενον ὑπό τινος ἀρρήτου φυσικῆς δυνάμεως. εἴ γε μὴν καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς ὁ ἐσιὼν ἀὴρ ἐν τῇ καρδίᾳ λεπτυνόμενος, καὶ ἀνιὼν διὰ τῶν ἀρτηριῶν πρὸς ἐγκέφαλον καὶ αὐτὸ τροφὴ καθίσταται τοῦ αἰθερώδους καὶ ψυχικοῦ πνεύματος· ὅπερ ἐστὶ μὲν σῶμα τυγχάνει, προσοικειοῦται τῷ σώματι· ἐστὶ δὲ λεπτότατον καὶ καθαρώτατον καὶ διαυγέστατον, φιλιοῦται ψυχῇ λογικῇ σῶμα ἀσώματόν πως ὑπάρχον, καὶ δεσμὸς ἔμμεσος τυγχάνει τῶν ἄκρων, ἐναντίαν οὐσίαν ἐχόντων· τοῦτο τὸ πνεῦμα καλῶς μὲν, εὐσταθὲν, διάγει ψυχῇ πάντα κατὰ λόγον ἐνεργεῖν. ἀμέτρως δὲ ψυχόμενον, καὶ πιλούμενον, καὶ παχυνόμενον, καὶ ἀνεπιτήδειον γινόμενον πρὸς ἐνέργειαν σύνζυγον ψυχῆς, ποιεῖ τὰς πράξεις ἀργοτέρας καὶ νωθροτέρας. ἀμετρότατα δὲ ψυχθὲν καὶ παχυνθὲν καὶ σῶμα φθειρόμενον, παρασκευάζει ταύτην ἀφίστασθαι διὰ τὸ ἀνεπιτήδειον τῆς οὐσίας, ὡς ἐπὶ ληθάργων καὶ κάρου καὶ πόσεως ψυχρῶν δηλητηρίων· πάλιν δὲ θερμανθὲν ἀμέτρως καὶ πλέον τοῦ δέοντος κινούμενον, παρασκευάζει ψυχὴν ἀμετρότερον ἐνεργεῖν· ὡς κατὰ τὰς ἐκστάσεις τῆς ψυχῆς ἐν τοῖς φρενίτισιν. ἔτι δὲ πλέον τούτου παθὸν καὶ ἐκδαπανηθὲν, ποιήσει πάλιν ψυχὴν ἀφίστασθαι, τῷ μὴ εὐπορεῖν τοῦ δεσμοῦντος

ἀμφό-

ἀμφότερα. θεώρει δέ μοι ἕτερον ἔργον θεοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ταύτην ἔμελλεν ἀπὸ σώματος οὐρανίου καὶ θείου κατακλείειν σώματι γηΐνῳ, σοφίζεται τὴν κάθοδον σχήματι, κατασκευῇ, χρώματι. αὐτὴν μὲν γὰρ τὴν κεφαλὴν, σφαιροειδῆ διετύπωσε, καθάπερ μικρὸν οὐρανόν. τὸν δὲ ἐγκέφαλον, λαμπρὸν καὶ ἀπέριττον ἔταξε, δεδωκὼς αὐτῷ πόρους ἑπτὰ, τῶν κινουμένων ἀστέρων τὸν ἀριθμὸν διατυπώσας. ὑπερέχει δὲ τοῦ παντὸς σώματος. καὶ γὰρ ὁ οὐρανὸς, ὑπερέχει πάντων τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ.

ξη'. Διὰ τί τῶν ζώων, τὰ μὲν πλείονα τίκτει. τὰ δὲ, ἐλάττονα. φημὶ ὅσα μὲν ἡ φύσις ὀλιγοχρόνια τέταχε, ταῦτα πεποίηκε πολυτόκα, διὰ τοῦ πλήθους τῶν τικτομένων, τὸ ὀλιγοχρόνιον τῶν τικτόντων ἀναπληρώσασα. ὡς χοίρους, κύνας, ὄρνεις, ἰχθῦς. ὅσα δὲ πολυχρόνια, ταῦτα ὀλιγοτόκα. ἤρκει γὰρ ὁ χρόνος ἀναπληρῶσαι τὴν σπάνιν τῶν τικτομένων. ὡς ἐλέφας, ὄφις, κορώνη. τὰ δὲ μέσα πρὸς χρόνον, μέτα καὶ τῷ τοκετῷ γέγονε. καθ' ὁμοιότητα δὲ τῶν ζώων, καὶ τὰ ἀπὸ γῆς τικτόμενα. ὁ γὰρ δημητρειακὸς καρπὸς ὀλιγοχρόνιος ὢν, πολύσπορός ἐστι. τὰ δὲ φυτὰ πολυχρόνια, ὀλιγόκαρπα. πρὸς δὲ τὰ τικτόμενα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μαστῶν διετύπωσεν ἡ φύσις. τοῖς μὲν οὖν τετράποσιν, ἅτε καὶ μείζοσιν οὖσι τῷ σώματι, καὶ κατὰ γῆν τὴν πορείαν

ποιουμένοις καὶ μὴ πάνυ κάμνουσιν, ἐντὸς τὰ τῆς κυοφορίας· τοῖς δὲ πτηνοῖς καὶ διὰ τὸ βραχὺ τοῦ σώματος, καὶ δι᾽ ἀέρος ποιεῖσθαι τὴν τροφὴν ἱπταμένοις, διὰ τὸ κάμνειν ἔξω τὰ τῆς κυοτοκίας καὶ γονοποιΐας.

ξθ'. Διὰ τί τῶν τύπων εὔτακτος ἡ κίνησις τῶν παροξυσμῶν. ὅτι τοσοῦτον σήπει φύσις τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ, ὅσον δύναται καὶ πέψαι. ἐπειδὴ τοίνυν ὥρισαι τὸ πεττόμενον, καὶ ἡ δύναμις δὲ ἀνάγκης καὶ ὁ χρόνος. ἕκαστος δὲ χυμὸς ἔχει ἰδίαν ἀναθυμίασιν. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ αἵματος, ἀτμὸς γίνεται, ὑγρὸς ἂν καὶ θερμός· ὥσπερ καὶ ἐπὶ λεβήτων θερμὸν ὕδωρ ἐχόντων ἐν τῷ στόματι εὑρίσκεται ἀτμός· καὶ ἐν βαλανείοις ἐν τῇ ὀροφῇ. καὶ νέφος ἐν ἀέρι παχύ, ὅπερ πηγνύμενον ὕδωρ πάλιν γίνεται· ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς λιγνύς, θερμῆς οὔσης καὶ ξηρᾶς· καθάπερ καὶ τῶν λύχνων καιομένων λιγνύς· ἀπὸ δὲ τῆς μελαίνης χολῆς, αἰθάλη· καθάπερ καὶ ἐπὶ ξύλων καιέντων ἡ τέφρα ξηρὰ μᾶλλον οὖσα· ἀπὸ δὲ φλέγματος, καπνὸς καθάπερ τῶν ξύλων χλωρῶν καιομένων. ὑγρότητος καὶ παχύτητος καὶ δακνώδους οὐσίας μετέχων. ἔχει δὲ καθόλου ἐπὶ παντὸς ὑγροῦ, τὴν αὐτὴν οὐσίαν τοῦ γινομένου τὸ γινόμενον.

ο. Διὰ τί τὸ μέλι παλαιούμενον, ἢ ὑπερεψόμενον πικροῦται. ὅτι ἀπόλλυσιν αὐτοῦ τὴν

ὑγρότητα, ἥτις κατεκίρνα τὸ ἄγαν θερμὸν τοῦ μέλιτος· τοῦτο δὲ πάχει καὶ πάνυ ὑγρὸν, γλυκείας μετέχον ποιότητος, ὡς οἶνος, καὶ σίραιον· ὅθεν τῷ χρόνῳ καὶ παχύνονται καὶ μειοῦνται. ὥσπερ δὲ οἶνός ἐστι τετραμερὴς, ἔχων ἄνθος τὸ ἐπιπολάζον, κουφότατον ὄν, καὶ τρύγα ὑφιζάνουσαν, παχεῖαν οὖσαν, καὶ τὴν ὑγρότητα, τὴν τῷ χρόνῳ δαπανωμένην, καὶ αὐτὸ τὸ οἰνῶδες καὶ τρόφιμον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ μέλι· τοῦτο δὲ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν περίττωμα, μετέχει τινὸς ῥυπτικῆς δυνάμεως· ὅθεν ὠμὸν μὲν, ῥύπτει· ἑψόμενον δὲ, τρέφει μόνον, τῷ ἀναλίσκεσθαι ὑπὸ τοῦ πυρὸς τὸ περιττὸν τὸ ἐν αὐτῷ· τὰ μέν τοι ἐλαιώδη παλαιούμενα, τάγγην ὑπομένει· ὡς βούτυρον, ἔλαιον, λίπος· ἑκάστη δὲ ποιότης, ἐκ κράσεως καὶ ποιότητός ἐστι ἰδίας· ἡ γὰρ γλυκύτης, ἐκ θερμότητος πλείονος καὶ ξηρότητος· ἡ δὲ δριμύτης, ἐκ θερμότητος πλείονος καὶ ξηρότητος. ἡ δὲ ἁλμυρότης, ἐκ ξηρότητος πλείονος καὶ ψυχρότητος ὀλίγης· ἡ δὲ ὀξύτης, ἐκ ψυχρότητος πλείονος καὶ ὑγρότητος· ἡ δὲ στρυφνότης ἐκ ξηρότητος ὀλίγης καὶ πλείονος ψυχρότητος· ἡ δὲ αὐστηρότης, ἐξ ἐπιτεταμένης πλείονος ξηρότητος καὶ ψυχρότητος· ἡ δὲ πικρότης, ἐκ ξηρότητος πλείονος καὶ θερμότητος· τὸ δὲ λιπῶδες, ἐξ ὑγρότητος πλείονος καὶ βραχείας θερμότητος.

οα΄ Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἄγαν, στρεφόμενα πάντα ὁρῶσιν. ὅτι ἐκ τοῦ πολλοῦ οἴνου, πλείων αὐτοῖς ἀναθυμίασις γέγονεν ἀτμώδους πνεύματος πρὸς ἐγκέφαλον. τοῦτο δὲ μὴ δυνάμενον διαφορηθῆναι πρὸ πέψεως, ἀπὸ τοῦ χρόνου, φυγεῖν μὴ ἔχον, τὸν ἐγκέφαλον περιδινεῖται πάντα· καὶ οὕτως τεταραγμένος διίησι διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ τῆς κόρης ἐπὶ τὰ ὁρατά. καὶ τοιαῦτα αὐτοῖς φαίνεσθαι ποιεῖ πάντα· τὸ γὰρ ἔνδον πάθος ἔξω φαντάζονται. ὅθεν καὶ ἰλιγγιῶσι σκοτοδινιῶντες, ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἴλιγγος τῶν ὑδάτων καὶ τῆς περιστροφῆς δεξάμενοι τοὔνομα· ὅπερ δὲ διὰ οἴνου γίγνεται, τοῦτο καὶ ἀπὸ χυμῶν, ἀτμὸν πολὺν γεννώντων καὶ πληρούντων τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ποιούντων τὸ σκοτωματικὸν λεγόμενον πάθος.

οβ΄. Διὰ τί εἰ τὰ νεῦρα παρ' ἐγκεφάλου καὶ νωτίου μυελοῦ πέμπεται τοῖς μορίοις, οὐχ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια ἀλλὰ διάφορος· ὅτι οὐ μόνον παρὰ συνουσίαν τοῦ μορίου διαλλάττει ἡ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν τοιάνδε κατασκευὴν αὐτοῦ· ἄλλη γὰρ κατασκευὴ καὶ διάπλασις τοῦ νεύρου τοῦ ὀπτικοῦ, καὶ ἄλλη τοῦ ἀκουστικοῦ. ἑτέρα δὲ τοῦ γευστικοῦ· καὶ ἄλλη τοῦ στόματος τῆς κοιλίας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως· τὸ μὲν γὰρ ὀπτικὸν τέτρηται νεῦρον· τὸ δὲ ἀκουστικὸν διήπλωται μᾶλλον. πλέον δ' ἔτι τὸ γευστικόν· τὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας περιει.

περιφλεῖται μᾶλλον· τὸ δὲ τῆς κοιλίας διήπλωται
σφαιροειδῶς· οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ κιθάρας, ἡ μὲν πα-
χυτέρα νευρὰ, ἄλλον φθόγγον ἀποτελεῖ· ἡ δὲ ἰ-
σχυροτέρα, ἕτερον· καὶ ἡ τεταμένη μᾶλλον ἕτε-
ρον. καὶ ἡ ἀνειμένη πως ἄλλον· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ
ὀργάνων τὸ αὐτὸ θεωρήσεις· ἤπατος καὶ σπληνὸς, ἡ
στοιβοειδὴς σὰρξ, ἡ καὶ παρέγχυμος λεγομένη.
ἐπὶ δὲ νεφρῶν καὶ καρδίας, σαρκός τις ἰδιό-
της· ἐπὶ δὲ στομάχου. αἱ μὲν ὄρθιαι ἶνες ἕλκουσιν·
αἱ δὲ πλάγιαι ὠθοῦσιν· ἐπὶ δὲ ἄλλων μορίων
αἱ λοξαὶ κατέχουσιν, ὡς ἐπὶ μήτρας· καὶ αἱ μὲν
φλέβες καὶ ἀρτηρίαι καὶ οἱ ὑμένες ἐπὶ ἑκά-
στου μορίου χρείας λόγον ἐπέχουσι. κοινὰ ὄντα καὶ
ἐπὶ πάντων εὑρισκόμενα· τὸ δὲ ἴδιον καὶ ἀκοι-
νώνητόν ἐστιν, ὃ καὶ ποιεῖ κυρίως τὴν ἐνέργειαν·

ογ'. Διὰ τί αἱ κυοφοροῦσαι περὶ δεύτερον
καὶ τρίτον μῆνα κιττῶσιν· ὅτι ἡ φύσις διὰ τὴν
τοῦ ἐμβρύου διάπλασιν, τὸ καταμήνιον συνάγει
πᾶν ἐν τῇ μήτρᾳ. τοῦτο δ' ἐὰν εὑρεθῇ πως
κακόχυμον κατὰ ἀνάδοσιν τῶν ἀγγείων, πλη-
ροῖ τὸ στόμα τῆς γαστρός. τοῦτο δὲ κινούμενον
ὑπὸ μοχθηρᾶς ποιότητος. ἐπεγείρεται πρὸς
ὄρεξιν διαφόρων τροφῶν. ἐπιθυμοῦσι δὲ πρὸς τὸν
ὑποκείμενον χυμόν· εἰ μὲν γὰρ εἴη μελαγχολι-
κὸς, εἰ οὕτως ἔτυχεν, ὀρέγονται ἀσβόλης ἢ ὀ-
στράκων· εἰ δὲ φλέγμα ὀξὺ τῶν ὀξωδῶν· εἰ δὲ λε-
κιθώδης χολὴ, τῶν κνισωδῶν· εἰ δὲ μίξις τις εἴη

ποικίλη

ποικίλη, δηλητηριωδῶν ὀρέξεων. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθὲς ὑπάρχει, δῆλον ἐκ τοῦ μὴ πίπτειν τοὺς γίγνεσθαι, αἷς τὸ συναγόμενον αἷμα χρηστόν ἐστι καὶ ἄπεπτον. μετὰ δὲ τρίμηνον παύεται ἡ κίττα, διὰ λοιπὸν πλασθὲν καταναλίσκειν τὸ πλεονάζον τοῦ αἵματος, καὶ μηκέτι ἀναπέμπεσθαι πρὸς τὸν στόμαχον. τοῦτο πάσχουσι καὶ τινες βουλιμιῶντες καὶ κοιλιακοὶ, διὰ πάλιν πληροῦσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς δηλητηρίων χυμῶν. ὅθεν τὸ καθαρτήριον αὐτοὺς μεγάλως ὠφελεῖ. εἴρηται δὲ κίττα ἀπὸ τοῦ ὀρνέου τοῦ ἀεὶ βώλους κατεσθίοντος. ἢ ὅτι ποικίλον ἐστὶ τῷ χρώματι καὶ διάφορον ὥσπερ ἡ τοιούτων ἐπιθυμία.

οδʹ. Διὰ τί τὸ φθινόπωρον ἀνώμαλον κατὰ τὴν κρᾶσιν, ἔχον κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ θάλπος καὶ κρύος. τινές φασι φύσιν ἔχειν τοιαύτην αὐτὸ, ἄρρητον, μοχθηράν. τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν, ὅτι ὁ ἥλιος ταύτην τὴν ζώνην κινούμενος τοῦ ζωδιακοῦ, καὶ τὴν γῆν οὕτω τρέπει. δῆλοι δὲ ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἄνεμοι πλεῖστοι πνέουσιν, ἀνώμαλοι καὶ διάφοροι. οἱ δὲ, ὅτι ἡ γῆ ὑπερξηραίνεται ὑπὸ τῆς ἀμέτρου θερμότητος τοῦ θέρους εἰς ψυχρότητα μετέβαλεν· καὶ τοιαύτην ἀέρα ἀναπέμπει, τοῦ ἀέρος ἔτι θερμοτέρου ὄντος. οἱ δὲ λέγοντες ὅτι μέσον ἐν θέρους καὶ χειμῶνος, καὶ τῆς τῶν ἐναντίων μετέχει κράσεως, ψεύδονται. οὐδὲν γὰρ ἧττον καὶ τὸ ἔαρ.

γίνω-

γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ νυχθήμερον μιμεῖται τὴν τεσσάρων ὡρῶν τὴν κρᾶσιν. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἕω μέρος αὐτοῦ ἔοικε τῷ ἔαρι· ἡ δὲ μεσημβρία θέρει· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἄχρις ἑσπέρας, φθινοπώρῳ· ἡ δὲ νύξ, χειμῶνι, ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ οὖσα τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου.

οε΄. Διὰ τί ὁ κόπος ποιεῖ ὕπνον, εἴγε ὁ κόπος ξηραίνει τὸ σῶμα, ἡ δὲ ξηρότης ἀγρυπνίαν ποιεῖ· φημὶ ὅτι οὐ κυρίως ὁ κόπος ὕπνον ποιεῖ· ἀλλὰ διὰ μέσου τινός· λέγω δὴ τῆς ψυχρότητος καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς ὑγρότητος· ὁ γὰρ κόπος κυρίως ξηρότητα ποιεῖ. ἡ δὲ τῆς ὑγρότητος ἀπώλεια, καθαίρει τὴν θερμότητα. ἀπωλεία τροφῆς· καθαίρεσις δὲ θερμότητος, αὔξησις ψυχρότητος· ἡ οὖν φύσις τῇ καταδαπάνῃ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς, καὶ τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος, ἀναπαύεται, πρὸς τὸ πάλιν συνάξαι τὴν ἀπολομένην ὑγρότητα.

ος΄. Διὰ τί κίων ἢ ἕτερόν τι βάρος κατὰ μὲν ὕδατος ῥιπτόμενον, βυθίζεται· ἐν δὲ σανίσι βαλλόμενον, οὐκέτι, ὡς ἐν πλοίῳ· φημὶ ὅτι μεγίστην δύναμιν ἔχων ὁ ἀὴρ κατὰ τὴν κουφότητα διαδύνων εἰς τοὺς πόρους τῶν σανίδων, ἐπινήχεσθαι ποιεῖ ταύτας εἰ καὶ βάρη ἔχουσιν ἐπικείμενα. ὁ μὲν γὰρ κίων ἢ ὁ σίδηρος πυκνόπορος ὢν καὶ διὰ τοῦτο βαρὺς οὐκ ἐπινήχεται τῷ μὴ ἐπιδέχεσθαι πνεῦμα· οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἐν ὕδασιν ἀπολλύμενοι παραυτὰ μὲν βυθίζονται. μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, ἀναπλέ-

ουσιν

ουσιν· ἐν γὰρ τῷ σήπεσθαι τὸ σῶμα πνεῦμα γίνεται· τοῦτο δὲ πληροῦν τό τε στέρνον, καὶ τὰ τοῦ πνεύμονος βρόγχια. κοῦφον ἀποτελεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἀναπλεῖν· ὅθεν καὶ ἱστοροῦσί τινα κατὰ θάλασσαν κακοῦργον αὐτὸ τοῦτο [illegible], μετὰ τὸν φόνον ἀνατέμνοντα αὐτῶν τὸν πνεύμονα. καὶ οὕτω ῥιπτεῖν εἰς τὸ ὕδωρ, πρὸς τὸ μὴ ἀναπλεῖν. καὶ λανθάνειν διὰ τοῦτο. καὶ τὰ μὲν ἀπαθῆ τῶν ζῴων εἰς ὕδωρ ἐμβληθέντα, βυθίζεται· τὰ δὲ ἀφανισθέντα καὶ διαρρήσαντα, ἐπινήχεται, διὰ τὸ τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ ἐξυδαρωθῆναι καὶ ἐμπνευματωθῆναι.

Τέλος.

Ἐν τῇ τῶν Παρισίων ἐνεχαράχθη. χορηγίᾳ καὶ δαπανήμασιν Ἑρμάνδης Τουσανῆς, τῆς χήρας γυναικὸς Κορράδου Νεοβαρίου, τοῦ βασιλείου τυπογράφου. ἔτει ἀπὸ τῆς θεογονίας αφμ΄. θαργηλιῶνος μηνός.